

Büyük Oktobr ve Moğolistan'ın sosyalizm yolu

Yumjağın Sedenbal

*Moğolistan Devrimci Halk Partisi MK Birinci Sekreteri
ve MHC Büyük Halk Huralı Prezidyumu Başkanı*

Büyük Oktobr dünyada halkların yazgısına, tarihin akışına silinmez damgasını vurdu. Nice acılar çekmiş olan Moğolistan halkı, Oktobr'un hayat verici etkisini ilk hisseden halklardan biri oldu. Oktobr'un etkisinden sadece dört yıl sonra, bu halk, yabancı boyunduruğunu kırıp attı, ulusal ezgiden kurtuldu ve Rusya'da üstün gelen proletarya ve köylülerle elele vererek ulusal ve sosyal ilerleme yoluna koyuldu.

Moğolistan halkının o zamandan beri geçtiği yol, sürece kısa olsa bile, birçok yüzyıla eşit olup, özde birkaç toplumsal-ekonomik formasyonu birden içeriyor. Moğolistan'da eski feodallerin ezgisini sırtlarında denemiş olan ve kölelik yaşamının koyu karanlığını hatırlayan arat'lar-hayvan-bakıcılar hâlâ yaşamaktadır. Bir kuşağın yaşamından daha kısa bir dönem içinde, ülkemiz, feodalizmden sosyalizme, yoksulluk ve ezgi toplumundan bugünkü parlak yaşama geçmeyi başardı. Moğol emekçileri, bütün bunların yalnız Oktobr sayesinde, Oktobr'un doğurduğu yüce Sovyetler Birliği sayesinde mümkün olduğunu bilinçle kavıyorlar.

Yeni tip kurtuluş devrimi

Oktobr'un halkımızın yazgısı bakımından büyük tarihsel önemini belirtirken, her şeyden önce Moğolistan'da 1921 halk devrimi etkisinin baştan-başta Oktobr Devrimi'nin ezilen Asya halkları üzerindeki güçlü etkisiyle bağlı olduğunun belirtilmesi gerekir. 1917 yılında emperyalizm zincirinin koparılması, dünya kapitalizminin gücünü ve kudretini sarstı, Doğu'nun

savaşım halindeki halklarına ergeç kaçınılmazlıkla üstün gelecekleri inancını verdi.

Bu, vaktiyle Doğu'nun en geri kalmış ve emperyalizmin boyunduruğu altına düşmüş ülkelerinden biri olan Moğolistan örneğinde de parlak biçimde kendini gösterdi. Onyedinci yüzyılın sonunda Mançurya istilâcılarının boyunduruğu altına düşen Moğol halkı defalarca ulusal kurtuluş savaşımına girişmiş, fakat ayaklanmaları her defasında yabancı ve yerli ezgici feodaller tarafından kanla bastırılmıştır.

Oktobr Devrimi haberi Moğolistan'a çabucak ulaştı ve ülkenin ilerici toplumsal güçleri tarafından hararetle karşılandı. Bu utkudan sonra ulusal kurtuluş savaşımı ülkemizde yeni bir güçle yaygınlaştı. Ne var ki, bu savaşımın korkan doruktaki feodal-teokratik zümre, yabancı saldırganlarla uyuşup anlaşmaya girişti. 1919 yılında Çin militaristleri Moğolistan'ı işgal ettiler, silâh gücüne dayanarak ülkenin özerkliğini çiğnediler ve sömürgecilik yöntemlerini dirilttiler.

Çin işgalcileri ve onların ardından ülkeye dalan Beyaz orducu müdahaleciler, kıyıcı bir zorbalık, terör ve sivil halkı hedef tutan bir soygun rejimi kurdular. Yaptıkları kötülükler Moğol halkının sabır bardağını taşırdı. Alabildiğine ağır durumdan kurtuluş çaresini, pomeşçikler ve kapitalistler egemenliğini yıkan ve halk egemenliğini kuran Rus işçi ve köylülerinin canlı örneği gösterdi. Moğolistan'ın ilerici güçleri, biricik doğru sonuç, yani ulusal kurtuluş savaşımında utkusal Rus proletaryasının destek ve yardımına dayanılması gerektiği sonucunu çıkardılar. Moğol halkının Suhe Bator, Çoybalsan ve diğerleri gibi ilerici temsilcileri, gayet ağır işgal koşulları altında illegal devrimci örgütler kurdular ve Sovyet Rusya'yla temasa geçtiler. Oktobr Devrimi deneyinden esinlenerek 1921 yılında Moğolistan Devrimci Halk Partisi'ni kurdular. Bundan sonra, ülkenin tüm politik ve toplumsal-ekonomik yaşamında ilerici değişiklikler için, yabancı işgalcilere ve halkın emeğini ve din duygularını sömüren feodallerden oluşan hainler zümresine karşı savaşıma baş olmak bu partiye düştü.

Ülkede uluslararası emperyalizmin stratejik plânlarını yerine getirerek ağalık süren istilâcılarının hem Sovyetler Birliği ve hem de kurtuluş savaşımına girişmiş bulunan Moğol halkı için aynı derecede ölümcül oldukları Moğol devrimcileri tarafından bilinen bir gerçektir. Moğol arat'larıyla Rus proletaryasının köklü sınıfsal çıkarlarının uygun düşmesi, ortak düşmanlara karşı elbirliğiyle savaşım olanak ve gerekliliğini yarattı.

MDHP, böyle bir savaşımı hazırlarken, ülkenin bütün yurtsever güçlerini çete birlikleri kurma ve bu temel üzerinde Moğolistan devrimci halk ordusunu meydana getirme yönünde birleştirmek üzere büyük bir çalışma yaptı. Bundan başka, Moğolistan Geçici Halk Hükümeti, Beyaz Ordu'cu sürülerin ülkeden koğulmasına yardımcı bulunması ricasıyla Sovyet hükümetine başvurdu. Sovyet Rusya işçileri ve köylüleri bu büyük ve kar-

deşçe yardımı Moğol halkından esirgemediler. Ortak düşmana karşı savaşımında, Moğol ve Sovyet halklarının sınıfsal enternasyonal dayanışması pekişti. Bu savaşımında Sovyet devletinin Leninci politikası, yani ezilen halkların kurtuluş savaşımının desteklenmesi politikası ve Moğolistan arat'ları devrimci partisinin Sovyet Rusya proletaryasıyla birleşip dayanışma yönlü bilinçli isteği parlak biçimde gerçekleşti.

Demek ki, Oktobr Sosyalist Devrimi'nin Moğolistan halkı için en büyük önemi, bu devrimin, Moğol emekçilerinin utkuyla sona eren ulusal kurtuluş savaşımını yaygınlaştırma üzerinde belirleyici bir etki yapmış olmasından ibarettir.

Ne var ki, ülkemizin yazgısı bakımından Oktobr'un rolü hiç de bununla bitmiyor. Bu devrimin etkisi Moğolistan'da ulusal kurtuluş devriminin karakterini temelden belirlemiş bulunuyor. V. İ. Lenin'in dâhice öngörüsü, yani Oktobr Devrimi'nin sömürgelerde ve bağımlı ülkelerde halkların devrimci yaratıcılığına çok güçlü bir atılım kazandırdığı, Rusya'daki sosyalist devrimi bu halkların kurtuluş savaşımıyla birleştirdiği öngörüsü, ilk defa olarak bizim ülkemizde gerçekleşti. V. İ. Lenin, Doğu halklarının devrimci hareketinin «... başka türlü değil, ancak bizim Sovyet cumhuriyetimizin uluslararası emperyalizm karşı yürüttüğü devrimci savaşımınla doğrudan doğruya ilişki halinde» (!) başarılı bir gelişme gösterebileceğini, çözüme kavuşabileceğini söylüyordu.

Sovyet ülkesiyle sağlam devrimci bağlaşmanın kurulması ve MHC ile SSCB arasında sıkı politik, ekonomik ve askersel işbirliği, yalnızca bizim memleketimizde politik bağımsızlığı elde etmenin değil, aynı zamanda Moğol halk devriminin anti-emperyalist ve anti-feodal karakterini geliştirmenin, bu devrimde sömürü düzeninin temellerine karşı yönelimi güçlendirmenin kesin dış koşullarıydı. Bu, yeni tipten bir devrim, Marksist-Leninist öğretinin gücünün ve yaşamsallığının parlak kanıtı olan Büyük Oktobr'dan esinlenen bir devrimdi.

İlk sosyalist devletin ülkemize gösterdiği etraflı yardımın, ne devrim «ihraç»ıyla, ne de bunu zoraki olarak dayatmayla her hangi bir ilişkisi vardır. MDHP ile Lenin'in partisi arasında, MHC ile Sovyet devleti arasında durmadan güçlenen işbirliği, Rus işçi sınıfının Moğol arat'larıyla bağlaşmasının kurulmasında kenetleyici halka oldu. Bu bağlaşma, Moğolistan'da o zaman oluşma halindeki ulusal proletaryanın yokluğunu giderdi.

Lenin'in gösterdiği yolda

Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin etkisinden önce, gerikalmış ülkeler halklarının önünde yalnız bir tek gelişme yolu, kapitalist gelişme yolu

(!) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 39, s. 318.

vardı. Söz yok, ilerici politik düşünüyü temsilcileri için, kapitalizmin ölüp gitmekte, tarihe karışmakta olan bir gelişme devri olduğu, sosyalist toplumsal-ekonomik düzenle kaçınılmazlıkla değiştirileceği daha o zaman açık bir gerçektir. Bu böyle olunca, gerikalmış ülkeler emekçi yığınlara acılar ve yoksunluklar getiren kapitalist gelişme aşamalarından ille geçmeli miydiler, buna hükümlü müydüler?

Teorik bakımdan bu soruyu daha vaktiyle K. Marks ve F. Engels yanıtladılar. Onlar materyalist tarih anlayışına dayanarak, gerikalmış ülkelerin (sosyalist devrimin gelişmiş ülkelerde üstün gelmiş olması koşuluyla) kapitalizmi atlayarak sosyalizme geçmeleri olanağını öngörüp söylüyorlardı. Fakat o zamanlar bu dâhice öngörünün pratikte gerçekleşmesi için henüz gereken tarihsel koşullar yoktu. Bu yüzden, kapitalizmin övgücülerini, türlü türlü oportünistler bu öngörünün yanlış olduğunu kanıtlamaya çalışıyor, kapitalizmin ezgi altındaki halklar için biricik kaçınılmaz ilerleme yolu olduğunu öğütüyorlardı.

Yeni tarihsel durum ve koşullar içinde kapitalist olmayan gelişme yolu sorununu V. İ. Lenin ileri sürdü ve derinine işledi. Lenin gerikalmış ülkeler halklarının kapitalizm safhasını atlayabileceklerine, ilerlemiş ülkelerde üstün gelen işçi sınıfının destek ve yardımına dayanarak, sosyalist dönüşümlere götüren yolu tutabileceklerine işaret etti. Ve Lenin, Komintern'in İkinci Kongresi'nde şunları söyledi: «... Gerikalmış ülkeler, ileri ülkeler proletaryasının yardımıyla, kapitalist gelişme aşamasını atlayarak, belirli gelişme önemleri boyunca komünizme doğru geçebilirler.»⁽²⁾ Olayların dünyada daha sonraki seyri ve bizim ülkemizin deneyinin, Sovyet Doğu cumhuriyetleri ve diğer birçok devletin varlığının tanıklık ettiği üzere, bu yasallığın gerçekleşmesi şimdi insanlığın sosyalizme geçme evrensel-tarihsel sürecinin, Ekim Devrimi'yle başlayan sürecin ayrılmaz bir parçasıdır.

Moğolistan halkı, Ekim Devrimi'nin açtığı aydın yola, kapitalizme kadarki gelişme formasyonundan sosyalizme geçiş yoluna koyulan ilk halklardan biriydi. Lenin 1921 yılında Moskova'da Moğolistan heyetiyle konuşmasında, Moğol emekçileri için biricik doğru yolun Sovyet Rusya işçi ve köylüleriyle birlik olarak devletsel ve ekonomik bağımsızlık uğrunda savaşım yürütmek olduğuna işaret ederek Moğol devriminin yöneleceği perspektifi gösterdi. Partimiz Lenin'in yönergelerini bütünüyle dikkate aldı ve bu da ülkemizin bu yeni yolda başarıyla ilerlemesinin ana koşulu oldu.

Lenin'in fikirlerini pratikte gerçekleştirmek elbette zordu. Ülkenin gelişme yolunun seçimi sorunu Moğolistan halk devriminin daha ilk yıllarında çetin bir politik savaşıma yol açtı. Devirilen feodaller sınıfı kendi egemenliğini yeniden canlandırmaya çalışıyor, doğuş halindeki burjuva-

(2) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 39, s. 318.

zinin temsilcileri de ülkenin gelişmesini kapitalist yola yöneltmeye yelteniyorlardı. Bütün gerici güçlerin devrimci halk düzenine karşı birleşmekte oldukları bu dönüm çağında, Moğolistan Devrimci Halk Partisi tarafından doğru bir stratejinin işlenmesinin ve bunu gerek sağ ve gerekse sol oportünist yozlaştırmalara karşı savunmanın devrimi daha öte geliştirme bakımından belirleyici bir önemi vardı. Bu sorunun başarıyla çözüme kavuşturulmasında, daha işin başlangıcında sosyal bileşimiyle hâlâ sırf köylülükten oluşan partimizin uluslararası komünist hareketiyle, her şeyden önce Lenin'in partisiyle sıkı bir işbirliği halinde gelişmekte olması, işçi sınıfının devrimci öğretisini, yani Marksizm-Leninizmi öğrenip kavramakta olması büyük bir rol oynadı.

Moğolistan Devrimci Halk Partisi'nin Marksçı-Leninci tipten bir parti halinde güçlenmesi, kapitalist olmiyan gelişmenin genel parti siyaset hattı olarak benimsenmesinde kendini gösterdi. Bu siyaset hattının politik plâformu ve somut sorunları 1924 ve 1925 yıllarında MDHP III. ve IV. Kongreleri kararlarıyla işlenip formüllendi; partinin ikinci programında ve diğer belgelerinde, o dönemde kabul edilen MHC Anayasası'nda da pekiştirildi. MDHP kapitalist olmiyan gelişme yolunu seçti. Ve bu, giderek derinleşen anti-empyalist ve anti-feodal devrim koşullarında partinin sınıfsal-enternasyonalist konumunun büyüüp güçlenmesinin yasal bir sonucuydu, aynı zamanda partimizin ideolojik-politik ve örgütsel bakımlardan boy atmasına etraflıca destek olan uluslararası işçi hareketiyle ve Sovyetler Birliği Komünist Partisiyle kurduğu kardeşçe ilişkilerin ve yaptığı işbirliğinin gelişmesinin sonucuydu.

Deney, kapitalist olmiyan yoldan gelişmenin hiç bir suretle «tepeden devrim» olarak ele alınamıyacağını gösterdi. Partimiz, çalışmalarında, bu yolun doğruluğuna halk yığınlarının kendilerinin inanmaları, toplumda devrimci dönüşümlerin de yığınların etkenliği ve girişkenliğiyle desteklenmesi gerektiği düşüncesinden yola çıkıyordu. MDHP kapitalist olmiyan yoldan gelişme fikrini geniş halk yığınlarına maletmeyi, onları esinlemeyi ve bu yolu hayata geçirmek için savaşıma seferber etmeyi iş edindi.

MDHP kapitalist olmiyan gelişmenin strateji ve taktiğini işlerken, ilk sosyalist ülkenin evrensel-tarihsel deneyine dayanıyordu. Zira bu deney, sosyal yaşamı yeniden kurmanın, bu arada Sovyetler Birliği'nin Moğol halkı gibi feodalizmin karanlığından çıkarak sosyalizme doğru gelişmeye başlayan halklarının yaşamını yeniden kurmanın çeşitli biçim ve metotlarını içeriyordu. İnanıyoruz ki, bu deneyin en önemli ve en esaslı çizgileri genel kapsamlı bir karakter taşıyor, değerini ve güncelliğini günümüzde de koruyor. Bizce, Sovyet halkının yeni toplumu kurmadaki tarihsel çalışmalarını yansıtan yeni SSCB Anayasası tasarısının bütün dünyada yansıtıldığı gerçekten çok büyük yankılar bunun parlak bir kanıtıdır.

Şunu da önemle belirtelim ki, partimiz, sosyalizmin bu genel çizgilerin-

den ve genel yasallıklarından hareket ederken, bir yandan bunları ülkenin ulusal ve tarihsel özelliklerine göre uyguluyordu ve uyguluyor.

Sosyalizme geçmiş olan diğer birçok ülkeden ayrımlı olarak, devrimden önceki Moğolistan'da ne sanayi, ne çağdaş taşımacılık, ne de aşağı yukarı gelişkin bir tarım vardı. Emekçi arat'lar kölece bağımlı haldeydiler ve hepsi de okur-yazarlıktan yoksundu. Ve üstelik, Moğolistan, erkek nüfusun hemen hemen yarısının manastırlarda bulunduğu ve üretici emekle ilişkileri olmadığı bir teokratik devletti.

Bu kendine özgü ve karmaşık durum içinde, MDHP, yığınların politik etkenliğini her araca başvurarak geliştirmeyi ve bu etkenliği feodal sınıfın politik ve ekonomik mevzilerini şarımaya, ekonomide yabancı sermayenin egemenliğini yoketmeye ve ülkede kapitalist elemanların gelişmesini sınırlamaya yönelmeyi başlıca ödev sayıyordu.

Partimiz yalnız eski üretim ilişkilerinin ortadan kaldırılmasına ilişkin sorunları çözmekle kalmıyor, aynı zamanda yeni ekonomi ve kültürü oluşturma çalışmalarını, işletmecilikte devlet ve kooperatif kesimlerini yaratma çalışmalarını yönetiyordu. Ülkede sosyalist ekonomi elemanlarının kökleşmesi bakımından, Sovyetler Birliği'nin yardımıyla ulusal ticareti ve devlet finans-kredi sistemini yaratmanın, ulusal endüstrinin ilk büyük kuruluşlarını, çağdaş taşımacılık ve ulaştırmayı meydana getirmenin çok büyük bir önemi vardı.

Halk devriminin demokratik aşamasında ekonomi ve kültürde gelişmeye koşut olarak toplumun sınıfsal yapısında nitel değişimler meydana geldi. Feodallerin politik ve ekonomik egemenliğine son verilmesi sonucu olarak 1930 yıllarında bu sınıf tamamen ortadan kaldırıldı. Halk devriminin derinleşmesi, kölelik bağımlılığından kurtulan arat'lara serbest mal üreticileri olma ve toplumun sosyal yapısında egemen bir durum alma olanağı verdi. Ekonomide devlet kesiminin yaratılması ve kökleşmesi temeli üzerinde işçi sınıfı meydana geldi, halk aydınları oluşup gelişti.

1940 yılına kadar yapılan sosyal-ekonomik dönüşümler sonucunda, Moğolistan devriminin demokratik safhası tamamlandı ve bunun kerte kerte sosyalist devrime yükselmesi başladı. MHC'nin gelişmesinde sosyalist safhanın ana sorunları 1940 yılı başında yapılan MDHP X. Kongresinin kararlarıyla ve bu kongrece kabul edilen yeni parti programıyla belirlendi.

Sovyetler Birliği'nin sonuç belirleyen müdahalesiyle Hitler faşizminin ve Japon militarizminin ezilmesi ve dünya sosyalist sisteminin meydana getirilmesi, MHC'nde sosyalizmin kurulması için gereken uluslararası elverişli koşulları yarattı.

Moğolistan halkı, Sovyetler Birliği'nin ve daha sonra bir yandan da diğer sosyalist topluluk ülkelerinin gitgide artan çokyanlı yardımına da-

yanarak, ülkenin yeni gelişme aşamasında sosyalist toplum kuruluşu boyunca büyük başarılarla ulaştı. Bu aşamanın esas içeriği arat işletmelerinin yığınla kooperatifleştirilmesi, ülkenin endüstrileştirilmesi ve sosyalist kültür devriminin daha ileri götürülmesi oldu. MHC'nin tüm ekonomisinde sosyalist üretim ilişkilerinin yerleşmesi ve toplumun sınıfsal yapısında oluşan önemli değişimler (işçi sınıfının yönetmenlik rolünün kökleşmesi ve kooperatiflerde birleşmiş arat'lar sınıfının oluşması) 1950'lerin sonunda partinin ülkeyi kapitalist olmıyan yoldan geliştirme yönlü genel siyaset hattının kesin etkusu anlamına geliyordu.

Moğol halkının özveriyle çalışması, MDHP'nin doğru siyaset hattı, sosyalizmin ilk ülkesiyle dostluğun güçlenmesi ve bu ülkenin kardeşçe yardımı, tümüyle, Moğolistan'ın özgürlük ve bağımsızlığının sağlanmasında, yüzyıllar yılı gerikalmışlığının giderilmesinde ve feodalizmden sosyalizme başarıyla geçmesinde kesin etkenler oldu.

Bizce, bugün ortada böyle bir geçiş için çok daha elverişli koşullar vardır. Dünya sosyalist sisteminin kudretini arttırması, asıl gücünü sosyalist ülkelerden ve öncelikle Sovyetler Birliği'nin atılımından alan yumuşama politikasının başarıları, komünist ve işçi partilerinin, barış, demokrasi ve sosyal ilerleme uğrunda savaşım veren güçlerin durumlarının güçlenmesi, uluslararası ekonomik ilişkilerin hakça bir temel üzerinde yeniden kurulmasından yana olan genç devletlerin anti-emperyalist etkenliğinin artması gibi hususların hepsi, zamanımızın gerçeklikleridir. Ve bunlar dünya emperyalizminin manevra diyapazonunu sınırlayan, dünya devrim sürecinin derinleşmesine karşı çıkma olanaklarını azaltan sosyalizmin ulusal kurtuluş hareketiyle bağlanma ideolojik-politik ve maddesel temelini genişleten olaylardır. Doğaldır ki, emperyalizm, fırsatını buldukça tek tek kesimlerde karşı-darbeler indirebilecek tehlikeli, kurnaz ve kaypak bir düşman olmaya devam ediyor. Ama o artık dünya gelişmesinin ana eğilimini, daha açıkçası uluslararası alanda güçler dengesinin sosyalizm ve ilerilik yararına durmadan değişmesinde kendini gösteren eğilimi geri yöneltebilecek durumda değildir. Biz o kanıdayız ki, halkların ulusal kurtuluş savaşımının daha öte perspektifleri doğrudan doğruya dünya sosyalizmiyle bağlaşmanın güçlenmesine bağlıdır.

Demek ki, Oktobr Sosyalist Devrimi'nin Moğol halkının tarihsel yazgısı bakımından paha biçilmez önemi, bu devrimin Moğol halkı için yüzyıllar yılı gerikalmışlıktan kurtulmada ve kısa tarihsel süreler içinde her bakımdan başarılarla ulaşmada, tek sözle kapitalizmi atlıyarak sosyalizme yönelmede biricik doğru yolu açmış olmasıdır.

Her zaman Sovyet ülkesiyle beraber

1960 yılları başında MHC gelişmesinde yeni bir aşamaya, sosyalist toplumun kuruluşunu tamamlama dönemine girdi. Bu dönemin ana sorun ve

ödevleri (sosyalizmin maddesel-teknik temelinin gelişmesi ve oturması, sosyalist üretim ilişkilerinin yetkinleştirilmesi, emekçilerin maddesel genlik ve kültürel düzeylerinin aralıksız olarak yükseltilmesi ve bunların hayata geçirilmesi yolları) 1966 yılında MDHP XV. Kongresinde kabul edilen yeni parti programında belirlenmiş bulunuyor.

MDHP'nin XVII. Kongresi (Temmuz 1976), MHC'nde sosyalist toplumun tamamen kurulması konusunda kompleks tedbirler belirledi ve partinin temel ödevlerini yerine getirmede önemli bir dönem oldu. Bu görevler arasında başlıcalarını, toplumsal üretimin etkinliğini daha hızla geliştirme ve yükseltme, sosyalist yaşam tarzını kökleştirme, Sovyetler Birliği'yle ve diğer kardeş sosyalist devletlerle her yanlı yakınlaşma olarak sıralıyabiliriz. Kongre kararlarının yerine getirilmesi partimizin tüm politik, örgütsel ve ideolojik-eğitimsel çalışmasının merkezinde yer alıyor. Moğolistan halkı şimdiki beşyıllığı hayata geçirmek için canla başla çalışıyor.

Şimdiki aşamada da, Sovyetler Birliği'yle dostluğumuz, sıkı ve çokyanlı işbirliğimiz ve SSCB'nin kardeşçe ve gerçekten enternasyonalistçe yardımı, Moğolistan halkının yaşamında olağanüstü büyük bir önem taşıyor. Bu dostluk, işbirliği ve yardım, MHC'nin gitgide yükselip gelişmesinin gerçek etkeniydi ve etkeni olmaya devam ediyor.

Son yıllarda Sovyetler Birliği'nin yardımıyla ülkemizde yeni endüstri ve köy ekonomisi kuruluşları, demiryolları ve şoseler, kültür ve kamu hizmeti kuruluşları meydana getirildi. Ülkemizde, yükümlendikleri enternasyonalist ödevlerinin derinden derine bilincinde olan binlerce yüksek vasıflı Sovyet işçi ve uzmanından oluşan birlikler çalışıyor, çağdaş teknikle kuşanmış Sovyet yapıcılık örgütleri eylem gösteriyorlar.

Sovyet ve Moğol işçileri elbirliğiyle bir ortak kuruluş, yani halklarımız arasındaki yüce dostluğu simgeliyen «Erdenet» dev bakır-molibden işletmesini kuruyorlar. Bu büyük endüstri kuruluşunu ve merkezi olacak Erdenet kentini yükseltirken, işçilerimiz, burada Sovyet dostlarıyla birlikte tek bir kolektif halinde, bir tek ekip halinde çalışıyor, onlardan yüksek meslek ustalığı öğreniyor, Sovyet ve Moğol halklarının geleneksel kardeşçe dostluğunu daha da pekiştiriyorlar. Bu yeni endüstri kompleksinin kuruluşu, bizim endüstriyel potansiyelimizin daha fazla artırılması bakımından, ülkenin ihraç yedeklerinin çoğalması bakımından çok büyük bir önem taşıyor, sözkonusu bölgedeki zengin doğal kaynakların bulunup çıkarılması yönünde büyük perspektifler açıyor, komşu bölgelerde komple ekonomik gelişme olanakları yaratıyor. Bizim için Erdenet yalnız dev bir yapıcılık öbeği değil, aynı zamanda yüksek vasıflı işçilerin ve mühendisteknisyen kadroların yetiştirileceği büyük bir endüstri kuruluşudur.

Bu beşyıllık dönemde (1976–1980) «Mongolsovsvetmet» (Moğol-Sovyet renkli metal) ortak işletmecilik birliği kuruluşlarının üretim kapasiteleri daha da genişletilecektir. Bütün bunlar bu beşyıllık çalışma dönemi

içinde maden çıkarım kolunda üretim hacminin altı defa ve daha da fazla artırılmasına olanak verecektir.

Ülkemizde en çetin sosyal problemlerden biri halka çağdaş konutlar sağlama işidir. Beş yıllık plân konut yapıcılığı hacminin 1,8–1,9 defa artırılmasını, kentlerin konum yerlerini bayındırma çalışmalarının iyileştirilmesini öngörüyor. Bu problemin çözümünde yüce Sovyetler Birliği'nin araç-gereç, para ve işgücü yardımının, bu kardeşçe yardımın çok büyük önemi vardır. Buna, 1974 Temmuzunda, L. İ. Brejnev yoldaşın başkanlığında bir Sovyetler Birliği parti ve hükümet heyetinin memleketimizde bulunduğu sırada, topraklarımızda Sovyetler Birliği'nin güçleri ve örnekleriyle kurulmakta olan birçok öbeğin Moğol halkına armağan edilmiş olduğunu da eklemeliyiz. Bunlar arasında, Ulan-Bator'da çeşitli ticaret mağazalarını, okulları, diğer kültür ve kamu hizmet servisi kuruluşlarıyla büyük konut yapıları kompleksini, üç konut yapıcılığı kombinasını, bilim, teknik ve kültür sarayını sayabiliriz. Evlenme dairesi sarayı yapısı artık tamamlanmış bulunuyor. Sovyetler Birliği, MHC eğitim sisteminin maddesel temelini güçlendirme düşüncesiyle, Moğol halkına armağan olarak, öğretim yapıları, yurtları ve öğretim üyeleri evlerinden oluşan yedi öğrenim kompleksi kuruyor. Bu komplekslerin çoğu artık hizmete girmiş durumdadır. Sovyet ülkesi, karşılık gözetmeksizin, ülkemizin hava ulaştırma hatlarını yapıcı yeniliyor, radyo istasyonları ve radyo-röle hatları kuruyor.

Güvenle diyebiliriz ki, bugün Moğol-Sovyet ilişkilerinde nitel bakımdan yeni bir safha açılıyor. En karakteristik çizgi olarak, bu yeni safhada, ülkelerimiz arasında, artık elli yılı aşkın bir zamandır en yakın dost ve kardeşler olarak elele yürüyen iki halk arasındaki sıkı işbirliği daha fazla derinleşecektir. Moğolistan Halk Cumhuriyeti parti-hükümet heyetinin Sovyetler Birliği'ni ziyaretiyle ilgili yayımlanan bildiride belirtildiği üzere, «sosyalist enternasyonalizm prensipleri temeline dayanan bu işbirliği, çokyanlı kompleks bir karakter kazanacak, partiler, devletler ve toplumsal örgütler arasında ilişki ve temasları kapsayacak, aynı zamanda devlet egemenlik ve bağımsızlığına saygı gösterilerek ve tam hak eşitliği gözetilerek partilerin ve devletlerin politika, ekonomi ve ideoloji alanında ve Sovyet ve Moğol halklarının kültür yaşamı alanında daha sıkı eylem koordinasyonunu kapsayacaktır»⁽³⁾. Biz toplum yaşamının bütün alanlarında MHC'nin Sovyetler Birliği'yle yakınlaşmasının, ülkemizin sosyal-ekonomik gelişmesini daha fazla hızlandırma bakımından yaşamsal bir gereklilik olduğu kanısındayız.

Oktober Sosyalist Devrimi, SSCB ile MHC arasında, bizim özgür ve bağımsız gelişmemizin güvencesi, Moğolistan topraklarında sosyalizmi ku-

(3) Moğolistan Halk Cumhuriyeti parti-hükümet heyetinin 18–24 Ekim 1976 günlerinde Sovyetler Birliği'ni ziyareti». M., Politizdat, 1976, s. 55.

rarken elde ettiğimiz başarıların ve gelecekteki başarılarımızın garantisini olan dostluk ve işbirliğinin sağlam temellerini attı.

MHC'nin sosyal-ekonomik ilerleme perspektifleri, kopmaz biçimde bağlı olduğu sosyalist topluluğun gelişmesiyle sıkı sıkıya bağlıdır. Ülkemiz, ancak kardeş ülkelerin çokyanlı yardımına dayanarak ve bunlarla işbirliğini genişleterek, kendi göreceli gerikalmışlığını tamamen ve kesinlikle giderebilecek, onlarla az veya çok aynı hızda komünizm kuruluşuna doğru yönelecektir. MHC'nin kardeş sosyalist ülkelerle ekonomik, politik, kültürel ve ideolojik alanda daha fazla yakınlaşma zorunluluğu ve sosyalist ekonomik entegrasyon sürecine, düzeyleri yavaş yavaş eşitleme ortak sorununu çözme çerçevesinde ülkemiz ekonomisinin gelişmesini hızlandırma ve etkinliğini yükseltme yönlü özel tedbirleri öngören bir komple entegrasyon programını gerçekleştirmeye aktif olarak katılmamız gerekliliği de bundan ileri geliyor.

Sosyalist topluluğun gelişme dinamikleri öyledir ki, geçmişte gerikalmış olan ülkeler, sosyalist üretim tarzının üstünlüklerinden ve uluslararası sosyalist işbölümünden yararlanarak, daha yüksek tempolarla gelişiyorlar. Örneğin, Moğolistan'da toplam endüstri ürünü yıllık ortalama artışı geçen beşyılıktaki (1971-1975) % 9,2'yi bulduğu halde, bu oran EYK üyesi ülkelerde ortalama % 7,7 oldu. Moğolistan şimdiki beşyılıktaki da bu artış tempoları üstünlüğünü koruyacaktır. Bu cümleden olarak, ülkenin ulusal geliri, aynı dönemde % 41,9, yani EYK ülkeleri ortalama göstergesinin de üstünde bir artış gösterecektir. Bütün bunlar, MHC ekonomik gelişme düzeyinin reel olarak eşitlenmekte olmasının açık kanıtlarıdır.

Sözkonusu eşitleme sosyalist topluluğun gelişmesinin objektif bir yasallığıdır. Ne var ki, bu öyle kendiliğinden-gelme biçimde belirmiyor. Bunun arkasında, sosyalist ülkeler kardeş partilerinin, her düzeyde ve bütün alanlardaki her yönlü temasları sosyalist devletlerin yakınlaşmalarında ana koşul olan partilerin amaca yönelik politikası duruyor. Zira, işçi sınıfının ve bütün emekçilerin öncüleri sıfatıyla ancak Marksist-Leninist partiler, yakınlaşmanın ana doğrultularını ve tempolarını doğru olarak ve bilimsellikte belirleyebilecek, bunu gerçekleştirmede gerek kendi ülkelerinin, gerekse tüm topluluğun objektif gereksinmelerine uygun düşecek somut metod ve biçimleri bulabilecek durumdadırlar.

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin altmışıncı yılı sosyalizmin dış politikasının da altmışıncı yılıdır. Lenin'in zamanında bu politika sosyal düzenleri ayrı devletlerin barış içinde yanyana yaşamalarını, bütün halklara barış ve güvenlik garantisi edilmesini amaçlıyordu. «Soğuk harp» döneminden uluslararası gerginlik azalmasına doğru başarılan dönüm, her şeyden önce, harp tehlikesini gidermek için, silâhlanma yarışını dizginlemek için, ayrı toplumsal sistemlere mensup devletler arasında karşılıklı yararlı dayalı işbirliğini genişletmek için ardıcıl ve dirençli bir savaşım vermekte

olan Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist ülkelerin büyük çabalarının sonucudur. Bu barışsever dış politikanın saptanmasında ve uygulanmasında SBKP'nin, bu partinin Merkez Komitesinin ve şahsın L. İ. Brejnev yoldaşın çok büyük bir rolü vardır. Diğer kardeş ülkelerle birlikte, MHC de, sosyalist ülkelerin uyumlu dış politika hattının hayata geçirilmesi için, yumuşamanın derinleştirilmesi ve yeryüzünün her kesimini kapsayacak ölçüde yaygınlaştırılması için bundan böyle de savaşım yürütecektir.

Biz, «yumuşama dünya gelişmesinde ağır basan eğilim haline geldiğine göre, bunun, insanlığın yarısından çoğunun yaşamakta olduğu Asya kıtasını kapsamı dışında bırakmaması gerekir» (4) diyen L. İ. Brejnev yoldaşla tamamen hemfikiriz. Asya'da şimdiki politik durum ve koşullar, bu kıta devletlerinin ortak çabalarıyla kalıcı barış ve güvenliği garantileme gerekliliğini olanca gücüyle ortaya koyuyor. Biz Asya'nın burada yaşayan bütün halkların karşılıklı güvenç ve anlayışını güçlendirme yoluyla, bir barış ve işbirliği kıtasına dönüştürülmesinden yanayız.

MDHP'nin uluslararası alandaki politikasının köşetaşı ve sarsılmaz ilkesi, yüce Sovyetler Birliği'yle ve öteki kardeş devletlerle sağlam dostluk ve heryönlü sıkı işbirliğini daha öte geliştirip derinleştirme, sosyalist topluluk ülkelerinin birliğini her bakımdan güçlendirme, uluslararası komünist hareketini Marksizm-Leninizm ve enternasyonalist dayanışma ilkeleri temeli üzerinde kuvvetlendirme yolundan yürümek ve bugün de bu yoldan yürümek olarak kalmaktadır. Bu yol, bu siyaset hattı, Moğolistan halkının temel çıkarlarına, barışın ve sosyal ilerlemenin en önemli gereksinmelerine tamamen uygundur.

Moğolistan halkı, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler halklarıyla ve aynı zamanda bütün dünya ilerici güçleriyle birlikte, Büyük Ekimber Sosyalist Devrimi'nin, yani insanlığın emekçiler egemenliği çağına, sosyalizm ve komünizm çağına yönelmesinde köklü tarihsel dönümü gerçekleştiren devrimin 60. yıldönümünü çok büyük bir coşkuyla karşılıyor. Halkımız, bundan böyle de, bütün dünya emekçilerinin dâhi önderi V. İ. Lenin ve Moğol devriminin şanlı yöneticisi Suhe Bator tarafından bilgece çizilmiş olan yoldan yürümekte kararlıdır. Moğolistan Devrimci Halk Partisi ve MHC hükümeti, dünya komünist hareketinin öncü birliği SBKP'yle, Ekimber yurdu yüce Sovyetler Birliği'yle sarsılmaz dostluk ilişkilerini ve sıkı işbirliğini daha fazla güçlendirmek için elinden geleni yapacaktır.

(4) «Pravda» gazetesi, 7 Haziran 1977.

Barış, güvenlik, işbirliği ve sosyal güvenlik uğrunda

Hermann Axen

ASBP Politbüro üyesi ve MK Sekreteri

AVRUPA KOMÜNİSTLERİNİN BERLİN KONFERANSI'NIN TARİHSEL ÖNEMİ

Tarihsel önemi zamanla daha iyi anlaşılan olaylar vardır. 29 Avrupa komünist ve işçi partisinin 29–30 Haziran 1976 günlerinde Berlin'de yaptıkları konferans, kuşkusuz, bu tür olaylardandır.

Birincisi, Berlin Konferansı, Avrupa işçi sınıfı ve halklarının besledikleri ümitleri boşa çıkarmadı: Konferans, katılan bütün partilerce ortak belgenin, yani gerek Avrupa'da Helsinki Toplantısı'ndan sonra meydana gelen durum ve koşullar üzerinde değerlendirmeyi, gerekse yumuşama sürecini pekiştirme ve genişletme, silâhlanmayı sınırlama, silâhsızlanma, işbirliği ve sosyal ilerleme amaçlı savaşımında geniş bir somut eylem platformu önerisini içeren belgenin kabul edilmesiyle sona erdi.

Helsinki'de 35 devlet yöneticilerinin toplanışı ve Sonuç Belgesi'ni kabul etmeleriyle Avrupa'da güvenlik ve işbirliğine ulaşma yönünde nasıl iyi bir temel yaratılmışsa, Avrupa komünist ve işçi partileri de bu yönde bir yeni adım daha attılar. Konferansın sonuç belgesi, halkları, Helsinki Toplantısı'nın kararlarını yerine getirmek için, daha da ileri giderek Avrupa'da kalımlı bir barış ve sosyal ilerleme sağlamak için savaşımına çağıran geniş bir gerçekçi program oldu.

Bununla, komünist ve işçi partileri barış ve güvenlik uğrundaki savaşımında yalnız yeni ve büyük bir tarihsel girişim göstermekle kalmadılar, aynı zamanda günümüzün ve geleceğin sorunlarını açıklıkla belirliyerek savaşımı daha yüksek bir basamağa çıkardılar. Böylelikle, partiler, yükümlendikleri tarihsel ödevin, barış ve ilerlik savaşımında halklara öncülük etme ödevinin bilincinde olduklarını açık biçimde tekrar gösterdiler. Berlin Konferansı'nın belgesi, komünistlerin işçi sınıfına, halka hizmet etmekten daha yüksek bir amaç gütmediklerinin yeni bir kanıtıdır.

Konferansın çalışmalarına katılan bütün partilerin yönetim organları tarafından, bununla ilgili olarak, Berlin Konferansı'na yüksek bir değer biçmeleri rastgele değildir. Bu cümleden olarak, Fransız Komünist Partisi MK Politbürosunun 6 Haziran 1976 günlü kararında şöyle deniliyor: «Kon-

feransın çalışmalarına katılan 29 komünist partisi, barış, silâhsızlanma ve uluslararası işbirliği için savaşımında öncülük rolü oynadıklarını bir daha göstererek, yüksek bir sorumluluk duygusuyla, gerçekleştirilmesi Avrupa'da uluslararası yumuşamada yeni başarılarla ulaşılmasına olanak verebilecek hedefleri elbirliğiyle tespit ettiler.» (1)

Helsinki Toplantısı barış dâvasının tarihsel başarısıyla sona ermişti. Bu toplantı sosyal düzenleri ayrı devletler arasındaki ilişkilerde güvenlik ve işbirliği prensiplerini formülledi. Bu da az değildir, giderek yapılabilecek olanın en fazlasıdır. Fakat, doğaldır ki, Avrupa durumunu «soğuk harp»-ten yumuşamaya doğru geçişin yeni görünüşleri açısından sınıfsal bir değerlendirme, devletler düzeyinde bu gibi bir toplantının ödevi çerçevesine giremezdi. Bu ödevi, kolektif çalışma sonucu olarak Berlin Konferansı'nın Sonuç Belgesi'ni kabul eden komünist ve işçi partileri yerine getirdiler. Şimdi, dünya kamuoyunun yumuşamanın anlam ve içeriği konusunda büyük bir güçle yaygınlaşan bir savaşım verildiği günümüzde, Berlin Konferansı'nın kabul ettiği belge (kıtımızın işçi sınıfı ve bütün demokratik güçleri için yön gösterici bir pusula olarak) gitgide daha büyük bir güncellik kazanıyor.

İkincisi, Berlin Konferansı Avrupa komünist ve işçi partilerinin en yüksek düzeyde yapılan forumuydu. Bilindiği gibi, 1967 yılındaki Karlovi Vari Konferansı'na 24 parti katılmıştı ve bunlardan ikisi (Kuzey İrlanda Komünist Partisi ve İrlanda İşçi Partisi) 15 Mart 1970'te İrlanda Komünist Partisi olarak birleştiler. Berlin'de temsil edilenler 6 parti fazlaydı, çünkü konferansın çalışmalarına Yugoslavya Komünistler Birliği, Romanya Komünist Partisi, Hollanda Komünist Partisi, Norveç Komünist Partisi, Türkiye Komünist Partisi ve vaktiyle Karlovi Vari'ye gözlemci olarak temsilci göndermiş olan İsveç Sol (komünistler) Partisi de katıldılar.

Üçüncüsü, «Avrupa'da barış, güvenlik, işbirliği ve sosyal ilerleme için» başlıklı Sonuç Belgesi oybirliğiyle kabul edilerek konferansın başarıyla sona ermesinin yanısıra, tartışmaların demokratik, kolektif karakterini, konferansın hazırlanması ve yapılması sırasındaki işbirliğini de özellikle belirtmemiz gerekir. İki yıla yakın ortak çaba ürünü gergin bir çalışma boyunca, Varşova'daki danışma toplantısında kararlaştırılan konferans konusu üzerinde deney ve fikir alışverişi yapıldı. Demokratik, kolektif görüşme metodu, konferansa katılanların hepsine konferans gündemine ilişkin ana sorunlar üzerinde bir ortak görüşe varma olanağı verdi. Netekim, bu ortak görüş Sonuç Belgesi'ne de yansdı. Bu da, komünist hareketinin olgunluğunu, aynı zamanda Marks, Engels ve Lenin genel öğretisini ardıcıl ve yaratımlı biçimde uygularken tek tek partilerin savaşımına ortam olan çeşitli koşulları dikkate alma ve buna göre de barış ve sosyal iler-

(1) «L'Humanité», 6 juil 1976.

leme uğrunda savaşımın ortak sorunlarını işleyip kararlaştırma yeteneğini göstere açık bir kanıttır, Belçika Komünist Partisi MK Plenumu, işin bu yanına işaret ederken, komünist ve işçi partilerinin «farklı ve çeşitli düşünceleri genelleme yeteneği gösterdikleri»ni ve «bununla birlikte ortak bir hedef, yani barış hareketi güçlerinin ilerlemesini sağlama, büyük sermayenin bunalım politikasına karşı halkların savaşımına yardımcı olma, ilerilik, özgürlük, bağımsızlık ve halkların gönenci ugrundaki savaşımın üstün gelmesine destek olma hedefi güttükleri»ni belirtmiş bulunuyor. (2)

Berlin Konferansı'nın kolektifçe, demokratik bir çalışmayla hazırlanması ve başarıyla yürütülmesi, Avrupa komünist ve işçi partilerinin eylem birliğinin güçlenmesine büyük ölçüde yardım etti. Konferans, başlıbaşına bir olay olarak, partilerin birliğe, eylem birliğine yönelik güçlü ve belirginlikle ağır basan isteğini açık olarak gösterdi, kıtamız komünistlerinin dikkate değer bir birlik aksiyonu oldu. Tek tek partilerin savaşım ortamı olan koşulların çeşitliliği, barış ve sosyal ilerleme savaşımında yakın ve yoldaşça etkileşme ve elbirliği yolunda aşılması zor bir engel olmadı. Bu bakımdan da, Berlin Konferansı, komünist ve işçi partilerinin kolektifçe kararlaştırılmış hedefler ve sorunlar temeli üzerinde birlikte eylemlerde bulunma isteğinin enternasyonal sınıfsal savaşım gerçeklikleri içinde objektif olarak yer aldığı ve sınıf düşmanlarının bütün bölücü denemelerinden daha güçlü çıktığının söz götürmez bir yeni kanıtı oldu. Berlin Konferansı tüm çalışmalara sinen enternasyonal dayanışma ruhuyla, bütün komünist ve işçi partilerinin Avrupa'nın yazgısı konusunda duydukları büyük ortak sorumluluk duygusuyla dolundu.

Bütün bunlar, bizim komünist hareketimizin kudretini ve zamanımızın en etkin politik gücü olarak oynadığı rolü vurguluyor. (3)

YUMUŞAMA SÜRECİ: GERGİN SAVAŞIM YILI

Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin Berlin Konferansı'ndan sonra Avrupa'da ve bütün dünyada olaylar nasıl bir gelişme gösterdi. Bu konferansın vardığı sonuçlar doğrulandı mı?

Berlin Konferansı, dünyada meydana gelen önemli olumlu değişimleri ve tüm Avrupa devletlerinin verimli işbirliği alanında, barış ve güvenliği daha fazla güçlendirme yönünde Helsinki Toplantısı'ndan sonra ortaya çıkan büyük perspektifleri tespit etti. Konferansa katılan partiler, aynı zamanda, yumuşamanın henüz dönüşsüz, kalıcı hale gelmediği «güçlü bir

(2) «Le Drapeau rouge», 30 septembre 1976.

(3) B. Ponomaryov. «Berlin Konferansı'nın uluslararası önemi», «Komünist» dergisi, sayı 11, 1976.

güvenliği ve işbirliğini engelliyen zorlu nedenler bulunduğu» (4) uyarısında bulundular.

Son.14 aydaki gelişmeler, Avrupa'da yumuşama sürecinin çelişkinliğine ilişkin bu gerçekçi değerlemeyi tamamen doğruladı. «Soğuk harp»ten yumuşamaya doğru dönüm artık dünya politikasında ana eğilim olmuş bulunuyor. Avrupa halkları 32 yıldır sürekli barış koşulları içinde yaşıyorlar. Uluslararası ilişkilerde, Berlin Konferansı belgesinin, dünya güçler dengesinde değişme bakımından, yumuşamaya dönüm bakımından, sosyalist ülkelerin gücünün ve uluslararası etkisinin ve gerek kapitalist ülkelerde, gerekse azgelişmiş ülkelerde anti-emperyalist hareketin ilerlemesi bakımından kesin bir önemi olduğunu vurguluyarak nitelediği etkenler ağır basan bir rol oynamaya devam ediyor.

Helsinki Toplantısı'ndan sonra, NATO üyesi ülkelerde saldırgan çevrelerin açıktan açığa ve geniş ölçüde yine «soğuk harp» metotlarına dönme çabaları epey zorlaştı. Halklar, barış içinde yanyana yaşama politikasının pekişmesinin olumlu sonuçlarını hissediyor ve bunların ortadan kaldırılmasında değil, güçlendirilip genişletilmesinde yarar görüyorlar.

Öte ayndan, gidişe ve olaylara ayık kafayla bakmak, Helsinki Toplantısı güvenlik konusunda önemli temeller atmış olsa bile, güvenliğin henüz yaratılmış olmadığını görmek gerekiyor.

Yumuşama ana eğilimdir, ama henüz oturmuş değildir. Barış içinde yanyana yaşama politikasına karşı emperyalist gerici çevrelerin sert hücumlarının zaman zaman gerginliği azaltma sürecini bir yere kadar geciktirdiği inkâr edilemez.

Emperyalizm uğradığı yenilgiyi ve başarısızlıkları sineye çekmek istemiyor. Kendi etki alanının daha fazla sınırlanmasına hiç bir suretle razı olacak da değildir. Bu yüzden, tüm dünyada, emperyalizm, zengin silâh hazinesinin eski ve yeni bütün savaşım araçlarını gayet dikkatle kullanıyor, şu veya bu savaşım cephesinde anti-emperyalist güçlerin ne kadar zayıf olduğunu kollaya kollaya hareket ediyor. Yakın-Doğuda ve Güney Afrika'da, örneğin, doğrudan doğruya silâhli zorlamaya girişiyor, Angola'nın ileri gelişmesini açık askersel müdahalelerle engellemeye çalışıyor, Etiyopya'da ve ulusal bağımsızlık ve sosyal ilerleme yoluna koyulmuş diğer Afrika ve Asya ülkelerinde karşı-devrim ve müdahale güçlerine yardım ediyor, Lâtin Amerika'da ABD emperyalizmi askersel-faşist rejimlere güvenerek halkların kurtuluş savaşımını boğmaya çaballıyor. Amerikan egemen çevreleri sözümona «üçlü komisyon» aracılığıyla, hegemonyalarını genişleterek, ABD, Ortak Pazar ülkeleri ve Japonya'nın güçlerini ve eylemlerini daha büyük ölçüde koordine etmeye ve bunları kapitalist

(4) «Yeni Çağ» dergisi, sayı 8, s. 656, 1976.

devletlerde işçi hareketine ve demokratik güçlere karşı ve aynı zamanda ulusal kurtuluş hareketine karşı daha etkin biçimde kullanmaya bakıyor.

Başlıca kapitalist devletlerin Londra'da yaptıkları son tepe toplantısı, NATO Konseyi'nin Brüksel oturumu ve emperyalist hükümetlerin Paris'te yaptıkları «Kuzey-Güney» Konferansında gelişme halindeki ülkelere yeni bir yeni-sömürgeci uslandırma gömleği (biraz bolca biçilmiş ve uzunca bir gömlek») giydirmeye kalkmalar, bunların tümü ve daha nice olay ve kanıt, dünya tekelci sermaye güçlerinin, uluslararası yumuşama sürecini yavaşlatmaya, baltalamaya ve ellerinden gelirse geriletmeye çalıştıklarını gösteriyor.

Avrupa'da emperyalizmin en saldırgan çevrelerinin yumuşama düşmanı karşı-taarruzları, her şeyden önce, silâhlanma yarışını körüklemelerinde, NATO'yu her bakımdan güçlendirme çabalarında ve Avrupa Ekonomik Topluluğu'nu Batı Avrupa kapitalist devletlerinin politik koordinasyon merkezi haline getirme ve burada Federal Almanya Cumhuriyeti'nin etkisini arttırmalarında kendini gösteriyor. Yumuşamaya karşı girişilen karşı-taarruzların diyapazonu alabildiğine geniş olup, sosyalist ülkelerin ve diğer devletlerin iç işlerine karışma yönündeki büyük çaplı ideolojik-politik ve diplomatik kampanyalardan tutun da, Batı Avrupa hükümetlerine komünist partilerinin de katılmaları olasılığına karşı alınan politik tedbirlere kadar uzanıyor.

Bu amaçlarla ve aynı zamanda Belgrad Toplantısı'yla ilgili olarak, kapitalist politikacılar ve yığınsal haber araçları, Helsinki Toplantısı'nın Sonuç Belgesi üzerinde sahtecilik yönünde çok çeşitli denemelere başvuruyor ve bu belgenin tüm kapsamıyla yerine getirilmesine engel olmaya çalışıyorlar. Bu olaylar, Birleşik Amerika'da ve Federal Almanya Cumhuriyeti'nde sağcı güçlerin taşkınlıklarıyla ve aynı zamanda, örneğin İtalya'da faşist eğilimlerin canlandırılmasıyla atbaşı gidiyor. 1977 baharında FAC'de ve Avusturya'da yapılan yığınsal intikamcı çıkışlar ve bu çıkışlarda sosyalist ülkelerden açıktan açığa toprak istemeye kalkışmalar, Helsinki Toplantısı Sonuç Belgesi'nin ruhuña doğrudan doğruya aykırı hareketlerdir.

Ne var ki, halklar, her şeyden önce, NATO üyesi devletlerin silâhlanmayı arttırmalarından, yani savaş hazırlığına hız verilmesinden endişe ediyorlar. Yeni ABD yönetimi, seçim öncesi vaatlerinin tam tersine, 1982 yılına kadar askersel harcamalarını 167,1 milyar dolara çıkarmayı düşünüyor. Bu, Helsinki Toplantısı'nın yapıldığı 1975 yılına oranla $\frac{0}{100}$ 82 bir artış demektir. Artık cıvığı çıkmış olan «sovyet tehlikesi» yalanı tekrar ortaya sürülüyor ve bununla kapitalist ülkeler halkları aldatılmak, NATO Konseyi'nin Mayıs toplantısında alınan karar (silâhlanma harcamalarını artırma kararı) haklı gösterilmek isteniyor.

Bir başka deyişle, Berlin Konferansı'ndan bir yıl sonra, yumuşamayı

ilerletme amaçlı savaşımın büyük bir güçle yaygınlaşmakta olduğunu görüyoruz. Barış içinde yanyana yaşama politikası ve yumuşama süreci bir ilerleme kaydediyor. Bir yandan yasal olarak sınıf savaşımı da şiddetleniyor. Emperyalizmin en saldırgan çevreleri tekrar «soğuk harp»e dönmeye can atıyorlar. Bu çevreler Helsinki'de imzalanmış olan Sonuç Belgesi'nin yerine getirilmesinden (her şeyden önce yumuşamada böyle somut bir özdekleşme emperyalizmin saldırgan niyet ve plânlarını engelleneceği için) korkuyorlar. Üstelik, yumuşamada ilerlemenin ve politik yumuşamanın askersel alanda yumuşamayla bütünleşmesinin gerici güçler tarafından silâhlanma yarışının sürdürülmesine engel olacağını düşünüyorlar. Sermaye güçleri, bir de, barış içinde yanyana yaşama uğrındaki savaşım da ilerleme halkların ulusal ve sosyal kurtuluş savaşımı için elverişli koşullar yaratacağından ötürü, yumuşamaya karşı bir durdurma ateşi açmış bulunuyorlar.

Yumuşama düşmanlarının var güçleriyle diretmeleri aslında yeni bir olgu da değildir. Deney, komünist ve işçi partilerinin bu sorunla ilgili bütün programsal önerilerinin, örneğin 1967'de Karlovi Vary'de veya 1969'da yapılan Moskova Uluslararası Danışma Toplantısı'nda formüllenen önerilerin, askersel-sanayi tekelleri ve militaristler tarafından derhal direnişle karşılandığını ve hepsinin reddedildiğini gösteriyor. Durum, şimdi, Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin Berlin Konferansı'nda barış ve sosyal ilerleme savaşımının ileride ulaşacağı hedefleri tespit ettikleri günümüzde de böyledir.

Ama bütün bunlara bakıp da cesareti yitirmeye gelmez. Tam tersine, gerici ve savaşta yana olan güçlerin bütün entrikalarına ve kıyıcı plânlarına karşın, son çözümde, Avrupa ve tüm dünya komünistleri tarafından belirlenen barış, güvenlik ve işbirliği olumlu hedeflerine çetin bir savaşımla mutlaka varıldığı ve varılacağı herkese ibret dersi olmalı herkesi esindirmelidir.

İKİ ÖNEMLİ SONUÇ

Sayıp döktüğümüz bu durumlardan bizce iki önemli sonuç çıkıyor:

Birincisi, kanımızca, kıtımız komünist ve işçi partilerinin barış taarruzu en ardıcıl biçimde devam etmeli, gerici ve savaşta düşmanı karşı-taarruzlar tehlikeli dalgası kırılmak üzere halklar seferber edilmelidir.

İkincisi, bize öyle geliyor ki, komünist hareketinin ve bütün demokratik güçlerin eylem birliğini pratik anti-emperyalist savaşım da güçlendirmenin büyük bir önemi vardır.

Deneyin gösterdiği üzere, Berlin Konferansı belgesinin içerdiği eylem plâtfomu, yeni, sürekli barış savaşımının istemlerine uygun niteliktedir.

Sosyalist topluluk ülkelerinin barışçı girişimleri bu uzun vadeli programı dikkate alıyor ve onu daha ziyade somutlandırıyor. Bu dediğimiz, Varşova Antlaşması devletlerinin Bükreş Deklârasyonu'nda (Kasım 1976) yapılan öneriler için de sözün en geniş anlamı ve bütünüyle geçerlidir. Bilindiği gibi, bu deklârasyon, Helsinki Toplantısı'na katılan devletlerce bir antlaşma imzalanması ve bununla nükleer silâhı kullanmakta birinci olmamayı yükümlenmeleri gibi yapıcı bir öneriyi de içeriyor. Önerilen antlaşmanın temel anlamı, Avrupa'da bir nükleer savaş ölemek ve genellikle bu kıtada silâhlı bir çatışma çıkmasına yol vermemektir. Zira en büyük nükleer silâh depoları Avrupa'da yoğunlaşmış durumdadır. Avrupa'da bir nükleer savaş hiç kimseyi kayırıp bağışlamaz. Demek oluyor ki, önerilen antlaşma, büyük veya küçük, bloklara giren veya bloksuz, nükleer silâha sahip olan veya olmayan bütün devletlerin çıkarlarına uygundur. Nükleer silâha sahip olmayan devletler, böyle bir antlaşma imzalanması sonucu olarak, karşılık yükümler altına girmeden, nükleer devletlerden kendilerine karşı nükleer silâh kullanılmayacağı gibi bir garanti, yani güvenlikleri bakımından önemli bir garanti almış olacaklardır.

Yine Bükreş Deklârasyonu'nun içerdiği bir başka öneri, NATO ve Varşova Antlaşmaları çerçevesinin genişletilmesinden ve yeni askersel bloklar kurulmasından kaçınılmasını öngörüyor. BMT Genel Kurulu XXXI. dönem toplantısına Sovyet hükümeti tarafından sunulan ve silâhsızlanma sorunlarını konu edinen geniş memorandumun, özellikle kuvvete başvurulmasından kaçınılmasını öngören bir dünya antlaşması imzalanmasını ve silâhsızlanma konusunda dünya çapında bir konferans yapılmasını isteyen önerilerin, aynı zamanda Viyana görüşmelerinde Orta Avrupa'da silâhların ve silâhlı güçlerin azaltılması konusunda sosyalist ülkelerce ileri sürülen önerilerin ve sosyalist devletler topluluğunun daha buna benzer nice barışçı girişimlerinin büyük bir önemi vardır. Bu girişimler hep Berlin Konferansı'nda formüllenen sonuçlamadan, «gerginliğin azaltılmasını sağlamlaştırmak ve derinleştirmek için, silâhsızlanma uğrunda somut önlemler alınmalıdır» (ö) yargısından yola çıkıyor.

Gerçekten de, silâhlanma yarışının kesilmesi ve silâhsızlanma yönünde etkin tedbirlerin safha safha gerçekleştirilmesi, politik yumuşamayı askersel alanda yumuşamayla tamamlamanın, yumuşama sürecini güçlendirme ve daha fazla geliştirmenin sonuca götürücü önkoşullardır. Demek ki, silâhlanma yarışında sınırlama ve silâhsızlanma, barış içinde yanyana yaşama ilkelerini gerçekleştirme savaşımının ana halkası olmaktadır. L. İ. Brejnev yoldaş Berlin Konferansı'nda şöyle dedi: «Bugün Avrupa'nın

(ö) «Yeni Çağ» dergisi, sayı 8, s. 660, 1976.

döndürülmüş olduğu barut fıçısını boşaltmak, daha doğrusu atom yığınını eritmek, öyle yalın iş değildir. Ama önemli olan, bu yönde reel hareketin ilk adımlarını atmaktır.» (6)

Doğaldır ki, silâhsızlanma amaçlı sürekli ve karmaşık savaşımında hayalcilikğin yeri yoktur ve biz bu konuda hayale kapılanlar olacağımızı da sanmıyoruz, çünkü ortada çetin bir sorun, uluslararası tekelsel sermayenin «katı çekirdeği» denilen askersel konserlerin çıkarlarına doğrudan doğruya ilişkin sorun sözkonusudur. Bu konserler, NATO ülkelerinin militaristleri ve gerici güçleri, bilimsel-teknik devrimi savaş amacıyla kullanmanın kendilerine bahsettiği akla hayale sığmaz kazançlardan, gitgide daha tehlikeli ve daha pahalıya çıkan silâh sistemleri meydana getirmekten vazgeçmek istemiyorlar. Kaldı ki bu güçler, hâlâ daha, bu gibi yeni silâh sistemleri yardımıyla günün birinde sosyalist ülkeleri askersel bakımdan geçmek ve onları korkutmaya kalkışmak gibi nafîle ümitler besliyorlar. Burada, sosyalist ülkelerin gitgide daha ağır savunma harcamaları yükü altına girmek zorunda kalacakları ve böylelikle bu ülkeler halklarının maddesel ve kültürel yaşam düzeylerinin durmadan yükselmesine, sosyalizmin kapitalizme üstünlüğünün artıp gitmesine engel olunabileceği ümidi de epeyce rol oynuyor.

Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler, burjuva propagandasının bütün iftiracı uydurmalarına karşılık, güvenlik ve silâhsızlanma sorunları üzerinde somut bir durum ve tutum almakla, Berlin Konferansı'nın Sonuç Belgesinde formüllemiş olan değerlemeyi, yani sosyalist ülkelerin «yeni bir dünya savaşının önlenmesinde, uluslararası güvenliğin sağlanmasında, gerginliği azaltma sürecinin daha da gelişmesinde büyük bir rol oynadıkları» ve «uluslararası ilişkiler üzerinde gitgide daha büyük bir etki yaptıkları» yargısını doğruluyorlar. (7)

Sosyalist devletlerin Belgrad'da yapılacak toplantı konusundaki tutumları da bunu gösteriyor. Sosyalist devletler, Avrupa ülkeleri arasındaki ilişkileri cepheleşmenin değil, işbirliğinin belirlemesi gerektiği düşüncesini çıkış noktası yapıyorlar. Onların, Helsinki'de imzalanan Sonuç Belgesi'nin yerine getirilmesi konusunda fikir değiş tokuşu yapılmasına, gerginliğin azaltılması sürecini daha öte geliştirme yararına taraflar için elverişli olumlu temaslara ilişkin konuşmaları da bunu gösteriyor. Sovyetler Birliği'nin, çevreyi koruma, ticaret, ulaştırma ve enerji üretimi sorunları üzerinde bir Avrupa genel toplantısı yapılması yolundaki önerilerinin görüşülmesi de bu amaca hizmet edebilir.

Helsinki'de imzalanan Sonuç Belgesi, sürekli ortak çabaların sonu-

(6) «Avrupa'da barış, güvenlik, işbirliği ve sosyal ilerleme uğrunda» Moskova, Politizdat, 1976, s. 8-9.

(7) «Yeni Çağ» dergisi, sayı 8, s. 655, 1976.

cunda ulaşılabilen bir uzlaşmaydı. Gerginliği azaltma s¼recini daha öte geliştirmeyi ger¼ekten i¼tenlikle isteyenler, bu b¼t¼nsel senedi istedikleri gibi b¼l¼m b¼l¼m ufalıyarak ř¼phe altına d¼ř¼yemezler ve bundan sakınmaları da gerekir. Sosyalist ¼lkeler Sonu¼ Belgesini b¼l¼nme bir b¼t¼n sayıyor ve b¼t¼n «dağarcık»larının yaraşık birer i¼erikle doldurulmasında ısrar ediyorlar. Helsinki'deki g¼venlik ve işbirliği toplantısında yaptığı konuşmada Erich Honecker yoldaşın belirttiği ¼zere, Sonu¼ Belgesinin mantıķı yapısının dikkate alınması de elbette ki gereklidir. Yani s¼z¼n özü ř¼dur: G¼venlięin garantilenmesi her t¼rl¼ işbirliğinin temeli ve koşuludur, temeli ve koşulu olarak da kalmaktadır.

Avrupa kapitalist ¼lkeleri kom¼nist ve işçi partileri Berlin Konferansı'nın kabul ettiği belgenin yerine getirilmesi yolunda önemli girişimlerde bulundular. Bu c¼mleden olarak, Enriko Berlinguer yoldaş, İtalyan h¼k¼metini ve b¼t¼n Batı Avrupa h¼k¼metlerini, «yumuşamanın, sil¼hsızlanmanın ve işbirliğinin daha ileri g¼t¼r¼lmesi ve pekiştirilmesi i¼in»⁽⁸⁾ daha aktif eylemlere çağırdı. B¼t¼n Batı Avrupa kom¼nist ve işçi partilerinin merkez komiteleri, Berlin Konferansı belgesinde barış ve g¼venlik adına önerilen eylem programını onayladılar ve bu programdan kendi ¼lkelerinde barış-sever g¼¼lerin savaşımı i¼in somut sonu¼lar ¼ıkardılar.

Geniş kamuoyu g¼¼leri, yumuşama y¼n¼nde yeni ileri adımlar atılması yararına ve her şeyden önce sil¼hsızlanma ama¼lı eylemsel tedbirler uğrunda, g¼nden g¼ne artan bir canlılıkla kom¼nistlerden yana ¼ıkıyorlar. 1977 Ocak ayında Moskova'da yapılan D¼nya Barışsever G¼¼ler Toplantısı, 1977 Mayısında Varşova'da yapılan D¼nya Barış Kurucuları Genel Kurul Toplantısı, aynı zamanda d¼nya ölç¼s¼nde barışı savunma hareketinin, b¼y¼k uluslararası demokratik örg¼tlerin, sendika birliklerinin, kadın, gen¼lik ve ¼niversiteliler örg¼tlerinin ve direniş savaşçılarının diğer ¼ıkıřları, Avrupa ve t¼m d¼nya demokratik kamuoyunun, 1976 Haziranındaki Berlin Konferansı'nda Avrupa kom¼nistleri tarafından yapılan önerileri olumlu karşılıklarını g¼steriyor.

BARIŞI SAVUNMA SAVAŞIMININ SOSYAL İLERLEME SAVAŞIMIYLA ORGANİK BAğLANTISI

Avrupa Kom¼nist ve İşçi Partilerinin Berlin Konferansı'nın vardığı sonucu, yani bir yanda barış ve yumuşama uğrunda savaşım ile, öte yanda demokrasi ve sosyal ilerleme uğrunda savaşım arasında yakın bir karşılıklı bağlantı bulunduğu hakkındaki sonu¼lamasını anti-emperyalist savaşım deneyi de doğruluyor. Barış ne kadar ¼ok g¼¼leniyorsa, sosyalist ¼lkeler yeni toplum d¼zeninin ¼st¼nl¼klerini o kadar daha engelsiz bi¼imde

(8) «L'Unita», 18 aprile 1977.

geliştirip yaygınlaştırabiliyorlar. Ve bunun tersine, deneyin de gösterdiği üzere, genel barış reel sosyalizmin durumunun sağlamlığı ölçüsünde daha sürekli ve kalıcı oluyor. Sosyalizm barışı gereksiniyor, onu yaratıyor ve savunuyor. Sosyalizmin boyuna daha ileri gelişmesi, sosyalist ülkeler halklarına insanın en önemli haklarını (barışı garantileme ve pekiştirme yoluyla yaşama hakkını, her türlü sömürüden azatlık hakkını, çalışma hakkını, kabiliyet ve olanaklarını etraflica geliştirme hakkını) garanti ediyor.

Sanayice gelişkin kapitalist ülkelere gelince, son dönemin deneyi, günlük azalımı sürecinin ilerici güçlerin önünde tekelci sermayenin egemenliğine ve bunun ölümcül sonuçlarına karşı savaşımında bir hayli daha geniş ufuklar açtığını gösteriyor. Portekiz halkı demokratik devrimin kazanımlarını savunmaya girişti. İspanya'da sol güçler toplumun demokratik yoldan yenilenmesi için savaşım veriyorlar. Bütün kapitalist ülkelerde, özellikle İtalya ve Fransa'da, geçen yıl büyük ölçülerde yığınsal bir anti-monopolist savaşım gelişip yaygınlaştı. Tekelci sermaye sisteminde bunalımın, tüm toplumu saran bunalımın şiddetlenmesi, enflasyonun gerçek nedenlerinin, yığınsal işsizliğin, döviz kaosunun giderilmesi sorununu, demokratik ve sosyalist alternatifin şu veya bu ülkenin somut ulusal koşullarına uygun düşecek biçimde gerçekleştirilmesi sorununu gündend güne artan bir güçle gündeme getiriyor.

Öte yandan, kapitalist ülkelerde işçilerin, köylülerin, üniversite öğrencilerinin ve diğer emekçi tabakalarının savaşkan eylemleri, boyuna, bunalımın zararlı sonuçlarına karşı ve aynı zamanda silâhlanma yarışından kazançlar sızdıran ve zaten yarışı bundan ötürü kızıştıran karanlık güçlere karşı yöneliyor.

Komünistler Avrupa'da yumuşama sorunlarını daima bir bütün halinde ele almışlardır ve alıyorlar. Geçtiğimiz yıl, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika halklarının ulusal ve sosyal kurtuluşları için gitgide daha elverişli uluslararası koşullar meydana gelmekte olduğunu doğruladı.

Viyetnam ve Laos halkları, sosyalist toplum düzenini kurmaya koyuldular. Gitgide daha büyük sayıda Afrika ülkesi sosyalist gelişme yönünü seçiyor. Etiyopya'da ilerici güçlerin durum ve konumu sağlamlaşıyor. Angola'da önce emperyalist müdahaleye ağır bir darbe indirildi, şimdi de iç gericilik eziliyor. Rodezya, Namibiya ve Güney Afrika'da ırkçılığın ve sömürgeciliğin son dayanaklarının ömrü kısaldıkça kısalıyor. Bu yılın Mayısında Maputu'da yapılan uluslararası konferans, Güney Afrika'da oluşmakta olan çok büyük değişimleri en açık biçimde ortaya koydu. Emperyalizmin yeni-sömürgecilik sistemi derin bir bunalım içinde bulunuyor. Ulusal kurtuluşlarını sağladıktan sonra, genç devletler, emperyalizmin üretim ve en önemli hammadde türleri üzerindeki kesin kontrolüne son veriyor ve uluslararası ekonomik ilişkilerde hak eşitliği için savaşım yürü-

tüyorlar. Bugün emperyalist sistem artık bütün bunlara geleneksel biçimde, yani açık zorkullanımla karşı koyamıyorsa, bu elbette sosyalizmin gücünden ve yumuşama sürecinin gelişmesinden ileri geliyor.

KOMÜNİST VE İŞÇİ PARTİLERİNİN, BÜTÜN ANTI-EMPERYALİST GÜÇLERİN ORTAK SAVAŞIMI

Berlin Konferansı'ndan sonra edinilen deney, konferansça barış, güvenlik, işbirliği ve sosyal ilerleme savaşımında belirlenen hedeflere ancak kitanın komünist partilerinin ve bütün demokratik güçlerinin aralarındaki anti-emperyalist dayanışmayı güçlendirmeleriyle ulaşılabileceğini gösteriyor. Eski tarihsel ibretin doğruluğu gerçekleşiyor; Barış ve yumuşama savaşımı uluslararası ölçüde yürütüldüğü gibi, toplumsal ilerleme savaşımı da (her şeyden önce ulusal savaşım olsa bile) kaçınılmazlıkla enternasyonal bir karakter taşıyor. Birincisi, bu, barış savaşımı ile sosyal ilerleme savaşımı arasındaki kopmaz bağlantıdan ileri geliyor. İkincisi, komünist partilerinin uluslararası eyleminden beklenenler ve umulanların artışı, sınıf savaşımının aralıksız olarak artan yasal enternasyonalleşmesinden doğuyor. Emperyalizm güçleri, sosyal ve ulusal kurtuluş güçlerine karşı asil uluslararası alanda elbirliğiyle hareket etmeye yelteniyorlar.

İşte son yıl içinde, işçi hareketine ve barışsever güçler hareketine karşı uluslararası tekeli sermayenin ideolojik kışkırtılarının arttığına da tanık olduk. Emperyalizm, kapitalizmin gitgide göze çarpar bil hal alan illetlerinden dikkatleri uzaklaştırmak ve sosyalizmin üstünlüklerini küçümsemek istiyor. Bütün hücumlarının topunun ağzında hep reel sosyalizm vardır. Çünkü bu sosyalizmin gücü-kudreti ve politikası emperyalizmin yoluna aşılmaz setler çekiyor, ve yine bu sosyalizm zamanımızın devrimci güçlerinin gitgide daha büyük ölçüde ana desteği oluyor.

Berlin Konferansı'nın belgesinde Avrupa komünist ve işçi partilerinin «Marks, Engels ve Lenin'in yüce ideleri temelinde enternasyonalist, yoldaşça ve gönüllü işbirliğini ve dayanışmayı gerçekleştireceklerdir»,⁽⁹⁾ diyerek kesin iradelerini tekrar belirtmiş olmaları gayet anlamlı bir olgudur. Bunun, tek tek partilerce aynı zamanda ulusal çerçeveler içinde yürütülen demokratik ilerleme ve sosyal değişimler savaşımı için büyük bir önemi vardır. Ulusal ve enternasyonal öğeler bugün her zamankinden fazla kopmaz biçimde bağlıdır.

Dünya komünist hareketi basınında, gayet haklı olarak, her komünist partisinin her şeyden önce kendi işçi sınıfı karşısında sorumluluk taşıdığı belirtiliyor. Berlin Konferansının Sonuç Belgesinde de belirtildiği üzere,

⁽⁹⁾ «Yeni Çağ» dergisi, sayı 8, s. 658, 1976.

her komünist ve işçi partisi, aynı zamanda uluslararası işçi sınıfı karşısında sorumluluk taşımakta, sosyalizm ve barış uğrunda enternasyonal savaşım yürütme sorumluluğu taşımaktadır. (10)

Alman Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi, Berlin Konferansı'nın sonuçlarına büyük bir değer veriyor ve bütün parti örgütlerine konferansın Sonuç Belgesini dikkatle incelemeleri ve öğrenmelerini öğütlüyor. ASBP, bu belgenin içerdiği yargıları ve ödevleri gerçekleştirmeye yapabileceği başlıca katkıyı Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nde sosyalizmi her bakımdan güçlendirmekte görüyor. Parti IX. Kongresinin hesapverme raporunda ASBP MK Genel Sekreteri Erich Honecker yoldaş tarafından belirtildiği gibi, «partimiz, daima kendi halkımız karşısında ve uluslararası işçi sınıfı karşısında taşıdığı sorumluluk bilinciyle hareket etmektedir. Biz, DAC'de sosyalist toplum kuruluşu yolunda ne yapıyorsak, bunu aynı zamanda sosyalist topluluğun ve dünya devrim hareketinin daha öte güçlenmesi yararına yapmaktayız.» (11)

Bundan başka, partimiz, Berlin Konferansının sonuçlarını gerçekleştirme yolundaki uluslararası eyleminde şu noktaları da birincil ödevler sayıyor:

– Konferansın belgesinde belirtildiği üzere, emperyalizme karşı, savaş tehlikesine karşı, barış, güvenlik, işbirliği ve sosyal ilerleme için savaşımında komünist ve işçi partilerinin birlikte eylemlerini geliştirmek;

– Bütün komünist ve işçi partileriyle, bütün anti-emperyalist hareketler ve güçlerle karşılıklı heyetler ve deney alışverişini genişletmek ve kardeşçe ilişkileri güçlendirmek;

– İlerici insanlığın Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 60. yıldönümünü kutladığı bu yıl içinde, sosyalizmin kazanımlarına ve üstünlüklerine ilişkin gerçekleri inandırıcı biçimde yaymak ve bununla ilgili olarak da otuz yıla yakın gelişmesi boyunca DAC'nin bütün başarılarının Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmine bağlı Alman Sosyalist Birlik Partisi'nin Sovyetler Birliği tarafından gerçekleştirilen altmış yıllık utkusal sosyalist pratiğin deneyini ülkemizde somut tarihsel ve ulusal durum ve koşulları dikkate alarak yaratımla uygulamasından ileri geldiğini en açık biçimde ortaya koymak;

– Sosyalizm ve komünizm kuruluşuna ilişkin olgunlaşmış yeni teorik sorunları, kapitalizmin genel bunalımı, ulusal kurtuluş hareketi sorunlarını, emperyalizme karşı savaşımına devam sorunlarını, sosyalizm ve bütün dünyada barış sorunlarını cevaplama çabalarına diğer kardeş partilerle birlikte katkıda bulunmaya çalışmak;

(10) «Yeni Çağ» dergisi, sayı 8, 1976, s. 658.

(11) Protokoll des IX. Parteitages der SED, Band 1, Dietz Verlag, Berlin, 1976, s. 150.

– Her boydan ve soydan anti-komünizme ve anti-sovyetizme karşı, emperyalizmin ideolojik kısırtısına karşı etkenlikle savaşım yürütmek ...

Bilindiği gibi, Marksizm-Leninizm, pratiğin, teori ile politikanın doğruluk ölçütü olduğunu öğretiyor. Son yılların pratik deneyi, Berlin Konferansı'nın Sonuç Belgesi'nde çıkarılan sonuçların sadece doğru olmakta kalmayıp, aynı zamanda uzun süre olağanüstü güncel olarak kalacağını gösteriyor. Bu belge, kıtamız komünist ve işçi partilerinin barış, güvenlik, işbirliği ve sosyal ilerleme uğrunda savaşımında deney ve ödevlerine dayanan uzun vadeli bir kolektif yönlem niteliğindedir.

TÜSTAV

Büyük Oktobr ve günümüz dünyası

ULUSLARARASI BİLİMSEL-TEORİK KONFERANS

28–30 Haziran 1977 günlerinde, Prag'da, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 60. yıldönümüne hasredilen «Büyük Oktobr ve günümüz dünyası» konulu bir bilimsel-teorik konferans yapıldı. Konferans «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi Yazı Kurulu tarafından örgütlendi.

Konferansa, 66 komünist ve işçi partisini (ABD Komünist Partisi, Alman Komünist Partisi, Alman Sosyalist Birlik Partisi, Arjantin Komünist Partisi, Avusturya Komünist Partisi, Batı Berlin Birleşik Sosyalist Partisi, Belçika Komünist Partisi, Bolivya Komünist Partisi, Brezilya Komünist Partisi, Bulgaristan Komünist Partisi, Büyük Britanya Komünist Partisi, Ceza-yir Sosyalist Öncü Partisi, Çekoslovakya Komünist Partisi, Danimarka Komünist Partisi, Dominik Komünist Partisi, Endonezya Komünist Partisi, Fas İlerilik ve Sosyalizm Partisi, Filipin Komünist Partisi, Finlândiya Komünist Partisi, Fransız Komünist Partisi, Guatemala Emek Partisi, Güney Afrika Komünist Partisi, Güyana İlerici Halk Partisi, Hindistan Komünist Partisi, Honduras Komünist Partisi, Irak Komünist Partisi, İran Halk Partisi, İrlanda Komünist Partisi, İsrail Komünist Partisi, İsveç Sol (komünistler) Partisi, İsviçre Emek Partisi, İtalyan Komünist Partisi, Japonya Komünist Partisi, Kanada Komünist Partisi, Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL), Kolombiya Komünist Partisi, Kosta Rika Öncü Halk Partisi, Küba Komünist Partisi, Lesoto Komünist Partisi, Lübnan Komünist Partisi, Lüksemburg Komünist Partisi, Macaristan Sosyalist İşçi Partisi, Malta Komünist Partisi, Meksika Komünist Partisi, Moğolistan Devrimci Halk Partisi, Nikaragua Sosyalist Partisi, Panama Halk Partisi, Paraguay Komünist Partisi, Peru Komünist Partisi, Polonya Birleşik İşçi Partisi, Portekiz Komünist Partisi, Romanya Komünist Partisi, Senegal Afrika Bağımsızlık Partisi, Sovyetler Birliği Komünist Partisi, Sudan Komünist Partisi, Suriye Komünist Partisi, Şili Komünist Partisi, Şri Lanka Komünist Partisi, Tunus Komünist Partisi, Türkiye Komünist Partisi, Uruguay Komünist Partisi, Ürdün Komünist Partisi, Venezüela Komünist Partisi, Viyetnam Komünist Partisi (gözlemcileriyle), Yeni Zelânda Sosyalist Birlik Partisi, Yunanistan Komünist Partisi) temsil eden heyetler katıldılar.

Konferansın çalışmalarına aynı zamanda 10 devrimci, demokratik ve ulusal kurtuluşçu parti ve örgüt (Angola Halk Kurtuluş Hareketi Partisi (MPLA), Gine Demokratik Partisi, Gine ve Yeşil Burun Adaları Afrika Bağımsızlık Partisi, Mısır Demokratik Topluluğu, Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti Ulusal Cephesi ve Yemen Arap Cumhuriyeti Halk Öncü Partisi Birleşik Politik Örgütü, Kongo Emek Partisi, Madagaskar Bağımsızlık

Kongre Partisi, Filistin Kurtuluş Örgütü ve Somali Devrimci Sosyalist Partisi) katıldılar.

Konferansta 4 genel ve birinci sekreter, 26 politbüro (politik komisyon, politik komite, yürütüm komitesi) üyesi ve aday üyesi, parti merkez komitesi sekreterleri ve diğer parti eylemcileri ve Marksist bilginler söz aldılar.

Derginin bundan sonraki dokuzuncu sayısı tümüyle bu konferansın materyallerine ayrılacaktır. «Barış ve Sosyalizm» Uluslararası Yayınevi, ayrıca, konferansa katılanların konuşmalarını daha dolgun biçimde yanıtacak bir kitap yayımlıyacaktır.

TÜSTAV

Partinin sınıfsal tutumu ve oportünizmle savaşım

Gus Hall

ABD Komünist Partisi Genel Sekreteri

Sınıfsal yaklaşımı, sınıfsal görüşü, sınıflı toplumun gerçeklikleri dikte eder. Toplum ve dünya uzlaşmaz çelişkili sınıflara bölünmüş oldukça, tüm sosyal, ekonomik, politik ve ideolojik sorunlara sınıf açısından yaklaşım, temel istem olur. Sınıfsal yaklaşımı yadsımak gerçeğe karşı gidilmesi, gerçek incelemede bilimsel yaklaşımla ilişkiğin kesilmesi anlamına gelir.

Eğer fizik, atomu ve maddenin ilkel parçacıklarını bunlara özgü karşıt yükleriyle incelemekten vazgeçecek olursa, bu tür yaklaşım bilimsel sayılamaz. Ve bu takdirde bilim olmaktan çıkar. Sınıfsal yaklaşım sınıflı toplumu oluşturan «atomlar»ı incelemeydir. Bu yaklaşım kapitalizmde gerçek objektif duruma uygun düşer. Bu tür yaklaşımın reddi, kapitalizmin uzlaşmaz çelişkili sınıfsal karakterini reddetmekle birdir.

Bununla ilgili olarak, burada, partimizin vardığı birkaç sonuç üzerinde, özellikle Browderizm'le savaşım deneyini dikkate alarak yaptığı ve eyleminde kılavuz edindiği bu sonuçlar üzerinde durmak istiyoruz.

Bizce, sınıfsal yaklaşımdan vazgeçmek demek, çağdaş dünyamızın biricik ardıcıl devrimci sınıfı olan işçi sınıfı davasının savaşçısı olmaktan çıkmak demektir. Böylesi bir tutum, sınıf savaşımına gözlerini kapamak anlamına gelir. Bu, teslim olmaktır, savaşımın vazgeçmektir.

Sınıfsal yaklaşımdan vazgeçilmesi, ilkesel konumdan çıkmak, ana yönlemi yitirmek demektir. Bunun vardıracağı sonuç, bir sübjektif pragmatik tutumdan diğerine düşmek olur. Sınıfsal yaklaşımdan vazgeçme, oluşunda, giderek yönetici öncü devrimci güç olma isteğini de bırakmak anlamına gelir. Öncü devrimci güç olma görüşü, tarihin işçi sınıfına verdiği özel rolden ayrılmaz. Parti, yaptığı çalışmada sınıfsal yaklaşımdan vazgeçecek olursa, yöneticilik mevzilerinde uzun süre tutunamaz, çünkü savaşa celbedilen ve devrimci dönüşümleri gerçekleştiren sınıf güçleri görmezlikten gelindikçe, bu dönüşümler için ciddi bir savaşım verme olanağı yoktur.

Kapitalizmin tarihi yalnız sınıf savaşımının tarihi değildir. Bu aynı zamanda kapitalizmin varoluşunun özü olarak sınıf savaşımını yadsımının tarihidir. Böyle yadsımlar sınıfsal ayrımın her iki yanında da görülüyor. Ne var ki, bunlar iki yandan oluşsa bile, nedenleri ve gerekçeleri ayrı oluyor. Kapitalizm için bu gibi bir yadsıma maskeleyme biçimidir. Bu, ne yandan bakılırsa bakılsın, işçi sınıfını yanlış yola yöneltme tarzıdır. Bu yadsıma hiç bir zaman kapitalistlerin kendi eylemleri için kılavuz hizmet-

tini görmez. Attıkları her adımda sınıfsal görüş ve tutumları kendini gösterir. Bütün sorunlara ardıcıl sınıfsal yaklaşım tekeller için kendine özgü bir çizgidir. İşçi hareketinde bu gibi bir yadsıma oportünizmin yansımaları olur. Bu bir başka deyişle karşıt sınıfın baskısı altında gerilemedir. Böyle bir gerileme, işçi sınıfının çıkarları konusunda teslimiyet ve ihanet pratiğini gizlemeye yarar. Sınıfsal problemleri suskunlukla geçiştirmek aynı oportünizmin yeni bir biçimidir.

ABD’de kapitalizmin şimdiki devlet-tekeller aşamasına doğru gelişme sürecinde bunun sınıfsal özelliği her safhada gitgide daha yaygın ve daha ısrarlı biçimde yansıtılıyor ve inkâr ediliyordu. Şöyle bir klâsik özyiğ vardı: «General Motors için iyi olan şey, Amerika için de iyidir.» Şimdi şöyle deniliyor: «General Motors için iyi olan şey, bütün dünya için de iyidir.» İşte size bu kumpanyanın yeni başkanından gelme 1977 yılı örneği bir yeni klâsik bilgelik: «Serbest kapitalist eylem, sınıf savaşımı değil, bir işbirliği sistemidir.» «Birinin kârı ötekini kaybetmez; ikisi de kazanıyorlar.» «General Motors» başkanının kârı 1 milyon dolar ölçüsünde yıllık gelirle başlar. «General Motors» sınıfsal yaklaşımından vazgeçmeyi düşünmüyor. Sınıfsal yaklaşımı sözle reddetmek artık kendi başına bu yaklaşımın bir belirtisidir.

İşçileri ve işçi hareketini kendi sınıfsal yaklaşımlarından vazgeçirme yolundaki denemelerin ardı arkası kesilmiyor. İşçi hareketinde hiç kimse sınıfsal yaklaşımı bıraktığını alenen söylemiyor. Bu iş hiç bir zaman açıkça yapılmıyor. Bu, kendi partimizin deneyiyle görüp anladığımız yavaş yavaş, kerte kerte oluşan bir aşındırma. Nice yıllar var ki, partide örgütlü bir süreç geliyordu. Bu süreç son çözümde 30 yıl önce tamamen ortadan «Browder oportünizmi»ne yol açtı. Sınıfsal yaklaşımla ilişkisi kesmek ayırımına varılmaksızın yapılmıyordu. Ama eninde sonunda bu iş herkesin gözüne batar bir hal aldı ve «Browder oportünizm»nin siliklik atılması zor olmadı. Ve netekim bu çözümler ensonra değiştirilip temizlendi.

Zamanla Browder şu savı ileri sürmeye başladı: «Birleşik Amerika’da kapitalistlerin ağır basan tabakaları daha önceki açıktan açığa gerici ve emperyalizm politikasından vazgeçtiler ve kendilerini demokratik harekete uyarlamada ciddi çabalara düştüler.» Dolayısıyla, Browder, bununla, «görüyor musunuz, komünistler savaştan sonra ABD kapitalizmini desteklemeye hazır oldular; bu kapitalizm halkın çıkarıyla bağdaşır ve onun en önemli problemlerini dikkate alıyor» demek istiyordu. Oportünizmin son ürünü buydu. Browder sınıfsal yaklaşımı siliklik attı. Onun fanteziler dünyasında tekeller ucubesi uslu bir kediye, «halkın en önemli problemlerini dikkate alan» kapitalizme dönüşmüştü.

Ama Browder henüz oportünizm bataklığına saplanmadan önce, bu sürecin belirtileri kendini gösteriyordu. Bu cümleden olarak, her hangi bir biçimsel yönerge beklenmeksizin, tekellerin aşırı kârlarının, kapitalist

sömürünün, emperyalist politikanın, ırkçılığın, çalışma şiddet ve hızını artırmanın vb. gitgide daha az sözü ediliyordu. Halka yığınsal eylem çağrıları gitgide seyreliyor, bu eylemler gitgide daha seyrek destekleniyordu. Savaşım görüşünün kendisi arka plâna atılmıştı. Sosyalizmden giderek daha az söz ediliyordu. Sosyalizm kavramının yerini, «yeni toplum» gibi, «yeni sosyal oluşum» gibi soyut lâflar alıyordu. Sosyalizme barışçı biçimde geçişe yol açmak amacıyla savaşımı öngören doğru siyaset hattı, uzlaşmaz sınıfsal çelişkilerin olmadığı ve savaşsımsız bir evrimsel geçiş görüşüyle değiştirilmişti. Doğal olarak, bu, savaşımın ve giderek sosyalizmi propaganda etmekten vazgeçmenin maskesinden başka bir şey değildi. «Ulus» ve «ulusal birlik» fikirleri, artık sınıflar ortadan kalkmış gibi ileri sürülüyordu. Tek tek sınıfların çıkarlarından, ya da sınıfsal uzlaşmaz çelişkilerden söz eden yoktu. Sınıf çıkarlarının çatıştığı her yerde gerilemeye geçiliyor, her nasılsa uyarlanmaya bakılıyordu. Sınıfsal yaklaşım unutulmuştu ve Browder'in kalkıp da «sınıfsal ayrımlaşma veya politik gruplaşma artık önemli değil» demesinde şaşılacak bir şey yoktu.

Browder'in oportünizme sapması teorik bakımdan açıklanamaz veya aklanamazdı. Bu nedenledir ki, kendisi, revizyona kalkıştı veya «ABD'nin yeni tarihsel koşulları»na güya uygun düşen «yeni» teoriler kalıplamaya girişti. Kendisini haklı göstermek için de şöyle diyordu: «İlk defadır ki, çözümümüyle tarihte dengi de, bize cevap verebilecek klâsik formülleri de olmıyan problemlerle karşılaşyoruz. Biz, kendimizi Lenin'in öğrencisi saymakla kıvanç duyarak pratikte sermayeyle işbirliği yapıyor ve ABD'de sermayeye karşı sınıf savaşımına çağırınları kesinlikle açığa vuruyoruz.» Görülüyor ki, sınıfsal yaklaşımı unutmaya ile bunu bir de suçlamaya kalkışmanın arası pek de büyük değildir.

Kısacası, Browder'in oportünizmi, son çözümde, sınıfsal yaklaşımla, sınıf savaşımıyla ve doğal olarak işçi sınıfının çıkarlarıyla büsbütün ilişkisi kesmek demektir. Browder oportünizmin çığnek yolundan yürüyordu. Ayrımla, yalnız ülke ayrımlıydı ve somut problemlerdeydi.

Sınıfsal yaklaşım, teorinin ve metodolojinin ayrılmaz çizgisidir, bütün toplumsal olgulara Marksist-Leninist yaklaşımın başlıca bileşen ögesidir. Bilim, bize yalnız olguları anlamamızda yardımcı olmakla kalmıyor, aynı zamanda, daha önemli olarak, bunları nasıl inceleyeceğimizi öğretiyor. Sınıfsal yaklaşım, kendimize özgü tanıma tarzımızın esas ögesidir, çünkü bu tanıma tarzı olayların reel özlüğüne uygun düşmektedir.

Marksizm-Leninizmi kılavuz edinerek hareket etmek, her şeyi «sınıfsal yaklaşım»a bağlamak demek değildir. Yetersizlik, zaman zaman «sınıf savaşımı» veya «sınıfsal yaklaşım» sözlerini kullanmakla giderilemez. Olguları sınıf açısından ele almak, bunların özlüğüne inmek demektir. Sınıfsal yaklaşım ikinci derecede önemi olan bir tutum olamaz. Bu yaklaşımı sorunlara genel yaklaşımın içinde eritmek olmaz. Browder, iç

politikada sınıfsal yaklaşımdan vazgeçmeye dayanak arayarak, uluslararası durumu ileri sürüyordu. Dünya ölçüsünde anti-faşist savaşımın kapitalizmin özünü şu veya bu tarzda değiştirdiğini savlıyordu. Bunun sonucu olarak, Birleşik Amerika'da bir «yeni durum meydana geldiği»ni söylüyor, bunu da sınıfsal yaklaşımın eskidiği savına dayanarak yapıyordu.

Sınıfsal yaklaşım bir yapay öge bulup çıkarma değildir. Tam tersine, bu yaklaşım gerçekliğin tam yansımasıdır. Bundan vazgeçme, reel gerçeklikten uzaklaşmayla birdir. Bunu kabul etmemek, bizim gerçeklik anlayışımıza reel olmayan bir şey, yapay bir şey getirmek demektir. Sınıfsal yaklaşım, sırf sınıfsal durumu dikkate alma ve bütün diğer etkenleri ve güçleri görmezlikten gelme, ya da bunları küçümseme anlamına gelmez. Bunun sekterlikle hiç bir ilişkisi yoktur.

Tekelci sermayenin sömürü ve ezgisinin acısını halkın büyük çoğunluğu çekiyor. Ne yandan baksak, insanların çoğu tekellerin baskısının kurbanı oluyor. İşte bu nedenle, anti-monopolist hareket ve koalisyonlar halkın çeşitli tabakaları arasında kendilerine destek bulabiliyorlar. Bu destek ve dayanağı her bakımdan genişletmeye çalışmalıyız. Ama bu çaba, bizim anti-monopolist savaşımında sınıfsal yaklaşımdan vazgeçmemiz anlamına mı gelir? Hayır! Böylesi yazgısal bir hata olur. Genel anti-monopolist savaşımın çıkarları gözetilirken, en önemli, en esaslı sorunun sınıfsal sömürü ve sınıfsal savaşım olduğu, tekellerin ilk kurbanlarının işçiler oldukları, kapitalizmin gelişmesinde tekellerin bir sapma, bir rastlantı değil, kaçınılmaz bir sonuç olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Biz savaşımaya katılanların hepsinin bunu anlamalarını sağlamaya çalışıyoruz. İşçi sınıfının örgütlü bir güç olarak eylem gösterdiği anti-monopolist hareketler etkin hareketlerdir.

Oportünistlerin uyarılma tutumu, ırkçılık konusunda uzlaşmaya yol açıyor. Örneğin, Browderizm döneminde, partimiz, ırkçılık konusunda tekelci sermaye tarafından yapılan baskı altında değişti. ırkçılık, ırklara, uluslara ve milliyet gruplarına karşı bir cinayettir. ırkçı baskı sınıf sınırlarını aşılıyor. Biz komünistler, ırkçılığın insanlık-dışı niteliğini, adaletsizliğini ve ahlaksızlığını görenlerle beraberiz. ırkçılığa karşı savaşım komünistler için ilkesel bir sorundur. Biz, sınıfsal yaklaşımımızın ışığında, ırkçılıkta, dünya alanındaki emperyalizmin silâh hazinesinde baş yerlerden birini tutan bir ideolojik silâhını görüyoruz. Sınıfsal yaklaşımımızın ışığında, ırkçılıkta, kapitalist ülkelerde aşırı sömürünün ve ek kârlar sağlamanın aracını görüyoruz. Bu nedenle, ırkçılığa karşı savaşımı emperyalizme ve tekellere karşı savaşımına bağlayabiliyoruz. ırkçılığa karşı savaşımından ayrı ve kopuk olarak, emperyalizmle savaşımından, işçi sınıfının birliğinden veya proletarya enternasyonalizminden söz edemeyiz.

Biz komünistler, kendi eylemimizde sınıfsal yaklaşımın gerekliliği üzerinde ısrar ederken, daha geniş hareketlere katılanların hepsi için bunu

zorunlu bir koşul olarak ileri sürmüyoruz. Bu, işçi sınıfı partisinin yapmakta olduğu bir özel katkıdır. Sınıfsal yaklaşım geniş hareketlerin çerçevesini daraltıyor mu? Bu yalnız soruna sekterce yanımda böyle oluyor.

Sınıfsal yaklaşım fikirler kavgasında kesin bir rol oynuyor; çünkü ideolojik cephe «sahipsiz toprak» yoktur. Her savaşımın çıkış noktası, karşıdaki düşmanın saptadığı kurallara bağlılık değildir. Düşmanın kurallarına göre savaşım yürütmek, daha savaşımın başlangıcından önce yenilgiye hükümlü olmak demektir. Kapitalizm, hücumu geçmek için özenebezene ideolojik cephenin kesimlerini seçiyor. Demagojiyi veryansın edebileceği, kanıtlara veya gerçeklere dayanmaksızın genel düşüncelerle işi geçiştirebileceği konuları seçiyor. En sevdiği konulardan biri de «demokrasi»dir. Propagandası klişelere dayanıyor. Öyle ki, kapitalizm, toplumun (halka gerçek egemenlik verilmeden) demokratik olduğu izlenimini yaratmaya çalışıp duruyor. Buna karşılık, sosyalizmde, bilindiği üzere, her esaslı ve önemli şeyde halkın egemenliği sağlanıyor.

Demokrasi problemlerini soyut olarak ele almak, kapitalistler tarafından saptanan kuralları kabul etmek demek olur. Demokrasi, boşlukta bir serbest hareket değildir. Soyut demokrasiyi ilân eden deklarasyonlar, her kimden gelirse gelsin, aldatmacadır. Bu, nükleer enerjinin (nükleer reaktör yapımı için mi, yoksa nükleer bomba yapımı için mi kullanılacağına bakmaksızın) soyut olarak kullanımı konusunda savaşım yürütmek gibi bir şey olur. Demokrasi savaşımın ayrılmaz bir ögesidir. Sınıflı toplumda demokrasi sınıfsal savaşımdan ayrılamaz.

Sınıfsal yaklaşım, özünde, partiselliktir, şu veya bu sınıfın çıkarlarını savunmadır. Demokrasi anlayışıyla ilişkili savaşım bu görüş ve tutumdan yalıtık olamaz. Biz komünistler, diğerlerinden ayrımlı olarak, bunu dürüstçe tanıyoruz. Bizim partiselliğimiz işçi sınıfına hizmet ediyor. Bütün sorunlarda, demokrasi sorunları da içinde, kapitalizmin ideologları (kendi ağızlarıyla itiraf etmeseler bile) gerçekte ardıcıl partisel ve sınıfsal görüşlerden yola çıkıyorlar. Onlar bunu itiraf edemezler, çünkü savundukları sınıf gerici sınıftır. Tarih bu sınıfa sırt çevirmiştir. Bizler, işçi sınıfı davasının savaşçıları, kendi sınıfsal yaklaşımımızı açıkça sözkonusu edebiliriz; zira bizim sınıfımız insanlığın ileriliğinin iletkenidir. Bizim partiselliğimiz, hem kendi sınıfımıza, hem de tüm insanlık toplumuna hizmet ediyor. Demokrasi savaşımını bizler bu geniş mevzilerden yola çıkarak yürütüyoruz. Görüşlerde sınırlılık ve çıkar gözeticiliği, bizim partiselliğimize yabancıdır. İşte bundan ötürü, bizler, «General Motors»un eski sloganını, yani «General Motors için iyi olan, Amerika için de iyidir» diyen sloganı silkip atıyoruz. Bunun yerine biz şu gerçeği söylüyoruz: «İşçi sınıfı için iyi olan, aynı zamanda bizim demokrasi anlayışımız, tüm halk için iyidir.» Biz, demokrasi ile sınıf savaşımı arasındaki bağıntı gerçeğini dile getirirken, demokrasi uğrunda savaşım sınıf mevzilerinden çıkarak yöneliyoruz.

Biz demokrasi yanlısıyız, çünkü demokrasi işçi sınıfının, halkın, tüm sosyal ilerlemenin çıkarlarına uygun düşüyor. Tekelci sermaye, çoğunluğun savaşımını ve haklarını sınırlamak için çırpınan azınlığı temsil ediyor.

Burjuva ideologları, demokrasiyi ve demokratik görüşleri, bunların reel problemlerle, reel savaşımın ve sosyal ilerlemeyle ilişkisini gözeterek ele almaktan kaçınıyorlar; zira bu anlamın içinde kendi demagojilerinin sırtıp kalacağını biliyorlar. «Biz herkesin kendi istediğini yapmasına hak veren bir demokrasiden yanayız.» Bu gibi bir deklarasyon düpedüz aldatmacadır. Örneğin, hele işçiler «General Motors»un kuruluşlarına bir el atmaya kalksınlar, o zaman şu sözkonusu demokratik hakların ne kadar çabuk sınırlanacağı görülecektir.

Giderek, insanın şu veya bu ölçüde her zaman sosyal kolektife kendini uyarlaması gerektiği olayı, sadece bu gerçek, kendi başına, yukarıda sözünü ettiğimiz deklarasyonların sahteliğini açığa vurmaya yeterlidir. Her savaşımın, bu arada sınıfların savaşımının özü, karşıdaki düşmanın eylemlerini sınırlamadan, kesmeden, suya düşürmeden ibarettir. Geleceğin toplumunda kendi isteğince hareketin sınırlanmayacağını vaadetmek, aldatmaca oyunudur. Düşmanımız (tekelci sermaye), «herkesin kendi istediğini yapması»na yol vermez. Faşist ve ırkçı fikirler sınıfsal fikirlerdir, sınıfsal silâhtirler. Bu gibi fikirlerin propagandasının sınırlanması, bu sınıfların eylemlerinin sınırlanması demektir. Bu gibi sınırlamalar hakçadır ve gereklidir. Bunlar sınıfsal savaşımın zorunlu çizgisidir.

Savaşım olmadan ilerleme olmaz. Ve demokrasi sorununu şu veya bu biçimde sınırlamayan, bunun üzerinde etki yapmayan savaşım da olamaz. Direniş göstermemek, üstüne yürümek, silâhı bırakmak olur, teslimiyet olur.

Devrimci geçiş sürecinin yaygınlaşmasına koşturarak, sınıflar arasındaki savaşımın pasifliğe ve tarafsızlığa gitgide pek az yer kalıyor. Kapitalizm hiç de pasiflik veya tarafsızlık göstermiyor. Silâhını hiç bir zaman indirmiyor. Kapitalizm, kâr peşinde çırpındığı gibi, ideolojik alanda da saldırısını sürdürmektedir. Onun yığınsal propaganda organları gece gündüz çalışıyor. Bu organlar yalan üstüne yalan atıyor, kışkırtıyor, iftiralara yayıyor. Bu organların eli altında bir profesyonel görevliler ordusu vardır. Bunlar, işçi sınıfı arasında, politik veya kişisel nitelikte her türlü zayıflığı sömürmeye hazırdırlar. Bu görevliler, aldatmacanın ve kapitalizmden yana yanıltmanın ustası olmuşlardır. Onların hücumlarına karşı koymamak, ileri harekete geçmemek, silâhı indirmekle ve mevzilerini teslim etmekle birdir. Bir bora veya su baskını afetinde eli-kolu bağlı kalınmayacağı gibi, kıyasıya ideolojik kavgada pasif veya tarafsız kalmak da olanaksızdır. Bunu olanaklı saymaya kalkmak, hayallerin esiri olmak demektir.

Devrimci yollarda en önemli rolü sınıf bilincinin gelişmesi oynuyor. Bu kendiliğinden-gelme süreç değildir. Browderizmden çıkardığımız ibret dersi şunu gösteriyor: İşçi sınıfının partisi, sınıfsal yaklaşımdan vazgeçecek olursa, sınıfsal bilincin gelişmesinde etken olamaz; zira partinin kendisi bu takdirde sınıfsal bilinçli bir güç olmaktan çıkar. Devrimci hareket reel olarak varolan güçlerden yararlanmalıdır. Günümüzde hiç bir şey sınıflar kadar ve sınıf savaşımı kadar reel değildir. Bu reel gerçekliğe biricik bilimsel ve doğru yaklaşım, sınıfsal yaklaşımdır.

TÜSTAV

İlerlemenin gerekli koşulu

Bakir İbrahim

*Irak Komünist Partisi Merkez Komitesi
Politbüro üyesi*

YURTSEVER GÜÇLERİN EYLEMBİRLİĞİ İLE ENTERNASYONAL DAYANIŞMA ARASINDAKİ KARŞILIKLI İLİŞKİ ÜSTÜNE

İlerici insanlığın barış, demokrasi ve sosyal ilerleme uğrunda savaşı-
mında elde ettiği büyük utkular çağımızın özelliğini oluşturuyor. Dünyanın
politik görünümünde köklü değişiklikler oldu ve oluyor. Bunlardan biri,
sömürgecilik boyunduruğunu kıran ve politik bağımsızlıklarını, ekonomik
özgürlüklerini kökleştirmek, kültür alanında gelişmek üzere gitgide daha
çok çaba harcayan büyük bir grup ülkenin uluslararası alana çıkmış
olmasında kendini gösteriyor.

Kurtuluşa kavuşmuş ülkelerin giderek daha büyük bölümünün sosyaliz-
me yönelmesi, ulusal devrimlerin gelişmesinden doğan yasal bir sonuçtur.
Bir dizi genç devletin deneyinden anlaşıldığı üzere, bu yolu seçmiş ülke-
leri kurtuluş hareketinin ön sıralarına çıkaran sosyalist yönelime iki ana
koşul en etkin karakter ve derin içerik kazandırmaktadır. Bu koşullardan
birincisi, ilerici ulusal güçlerin sıkı eylembirliği; ikincisi de, bunların bütün
dünya devrimci güçleriyle ve herşeyden önce sosyalist ülkelerle sağlam
ilişkileridir. Başka bir deyişle, ulusal bütünlüğün oluşması ve devrimci çiz-
ginin belirlenmesinde yurtseverlik ve enternasyonalizm ilkelerinin rolü söz-
konusudur.

Kapitalist olmayan gelişme yolunu seçmiş ülkelerin politik yaşamında
yurtseverlik ile enternasyonalizm arasındaki orantı sorunu, bizce, büyük
bir teorik ve pratik önem taşıyor. Bu yazıda, sorunu şu veya bu derecede
tamamen incelediğimizi iddia etmeksizin, Irak'taki ve diğer Arap devlet-
lerindeki durumu çıkış noktası yaparak, bu iki unsurun bağdaştırılması ve
birbirini bütünlemesinin, sosyalist yönde başarılı gelişmenin gerekli koşulu
olduğunu kanıtlamaya çalışacağız.

Irak'ta halk yığınları 1920'lerin başından itibaren emperyalizm ve iç
gericiliğin egemenliğine karşı çetin bir savaşım verdiler. Halk yığınlarının
devrimci azmi sayesinde, emperyalizm yanlısı monarşi rejimi 1958 yılında
alaşağı edildi ve saldırgan Bağdat paktı ortadan kaldırıldı. Şimdi ülke-
miz gerçekten bağımsızdır ve kapitalist olmayan gelişme yolundan yürü-
mektedir. Ülkedeki devrimci güçlerin yurtsever bağlaşması olmasaydı,

olağanüstü önemli bu utkular elbette elde edilemezdi. Bu bağlaşmanın bozulduğu 1963–1968 yıllarında Irak devriminin genellikle yerinde saydığı bir sır değildir. Devrim, ancak 1968'de Arap Sosyalist Uyanış Partisi ilerici kanadının işbaşına gelmesinden sonra yeniden gelişmeye başladı.

Arap Sosyalist Uyanış Partisi ile Irak Komünist Partisi arasında 1973 Temmuzunda Ulusal Eylemler Yasası konusunda bir sözleşmeye varılması, ülkedeki devrim sürecinin son derece önemli bir olayıydı. Bu yasa ilerici Ulusal Yurtsever Cephenin platformu oldu. Bilindiği gibi, daha sonra cepheye diğer parti ve örgütler de katıldı.

Yurtsever güçler arasında eylem birliğinin böylece sağlanması, Irak komünistleri için, ulusal demokratik devrimin daha öte gelişip yaygınlaşması açısından gayet önemli bir kazanımdır. Bundan ötürü, sırf ilerici Ulusal Yurtsever Cephe'nin zayıflamasına meydan vermemek üzere değil, aynı zamanda cepheyi sürekli olarak güçlendirmek amacıyla elimizden gelen çabayı harcıyoruz. Bu yılın Şubat ayında yapılan Irak Komünist Partisi Merkez Komitesi genel toplantısında belirtildiği gibi, partimiz, ilerici cepheye katılan örgütler arasında birlik ve dayanışmayı güçlendirmenin, ulusal bütünlüğü pekiştirmenin, cepheyi etken politik güce dönüştürmenin ve komünistler ile Baas Partisi üyeleri arasındaki ilişkilerde geçmişin yanılğı ve olumsuz birikimlerini gidermenin sosyalizme giden yolda Irak'ın ilerlemesi bakımından vazgeçilmez bir gereklik ve zorunlu koşul olduğuna, cumhuriyete karşı bütün düşmanca entrikaları suya düşürmenin garantisini oluşturduğuna inanıyor. (!)

Öte yandan, Irak'ın deneyi, ilerici yurtsever güçler bağlaşması enternasyonal proletarya dayanışmasının olanaklarından tümüyle yararlandıkça, ulusal demokratik devrimin başarıyla gelişmesini sağlayan iç politik faktörlerin (ki bunlar elbette ki sonuç belirleyicidir) en büyük ölçüde etkili olduğunu gün ışığına çıkarıyor. Çağdaş durum ve koşullarda enternasyonal proletarya dayanışması, gelişme halindeki ülke halkları açısından, bu halkların ulusal bağımsızlık savaşımını desteklemekte ifade bulduğu önceki döneme kıyasla daha geniş ve daha derin bir içerik kazanıyor. Günümüzde bu dayanışma genç devletlerde sosyal-ekonomik ilerlemeyi hızlandırmanın gerekli ve önemli bir koşulu olup, halk yığıntılarının kapitalist gelişme yoluna kesinlikle sırt çevirmelerini ve toplum yaşamını sosyalist temellere oturtma eğilimlerinin güçlenmesini isteklendiriyor. Sosyalist devletlerin kurtuluşuna kavuşan ülkelere ekonomik yönde gösterdiği destek, yani ulusal üretici güçlerin gelişmesine ve emperyalizm karşısında ekonomik bağımsızlık savaşımına yaptığı yardım bir hayli arttı.

Bütün bunlar, ulusal kurtuluş hareketinin içinde enternasyonal niteliklerin gelişmesine, Arap ülkelerinde bulunanlar da dahil bu hareketin

(!) Bak: «Tarik aş-Şaab», 22 Şubat 1977.

öncü devrimci-demokratik birliklerinin dünya görüşüne proletarya enternasyonalizminin yaptığı etkinin artmasına yardımcı oluyor. (2)

Bizler, ülkedeki devrimci güçlerin yurtsever birliği ile bu güçlerin enternasyonal bağlaşması arasında sıkı bir karşılıklı ilişki görmekteyiz. Ancak bu ilişkiyi mekanik biçimde ele almak doğru olmaz. Kanımızca, sözkonusu ilişkinin canlı, diyalektik, çokyönlü karakteri vardır. Ulusal demokratik devrimin derinleşmesi ve sosyal-ekonomik gelişmenin sosyalist yönde hızlanması, yurtsever birliğin kendisini ciddi biçimde etkilemekte, bu birliğe katılan güçlerin politik görüş ve tutumlarındaki ayrımları azaltmakta, ortak eylemlerinin çerçevesini genişletmektedir. Bir yandan, bütün bunlar, sözü geçen güçlerin anti-emperyalist savaşında doğal dış bağlaşıklarıyla yakınlaşmalarına yardım etmekte, bu bağlaşıklarla sürekli ve gitgide daha verimli işbirliğine gerekli önkoşulları yaratmaktadır.

Bir başka deyişle, uluslararası devrimci dayanışmanın güçlenmesi, dış bağlaşıkların ulusal-demokratik devrime gösterdikleri desteğin düzey ve etkinliğinin yükselmesi, büyük ölçüde halk yığınlarının iradesi ve çabalarına, belirli ülkede bu yığınların politik öncüsünün eylemine bağlıdır. Öte yandan, ulusal-demokratik devrimin başarıları dünya devrim sürecine bir katkıdır; bu başarılar ne denli önemliyse, katkı da o oranda büyük olur. Öyle ki, yurtsever ve enternasyonal bağlaşmaların derin diyalektik karşılıklı ilişkisi bir tek yığınsal savaşım boyunca gerçekleşmekte, gerek ulusal çapta, gerekse uluslararası düzeyde ilerici güçler tekcephesinin temeli yine bu savaşım içinde yaratılmaktadır.

Biz Irak komünistleri, ülkemizde ilerici yurtsever güçler birliğinin bu karşılıklı ilişki konusunda işte böyle bir görüşü çıkış noktası yaptığını hoşnutlukla saptayabiliriz. Ulusal Eylemler Yasası'nda belirtildiği üzere, «Irak'taki devrimci hareket, dünya devrimci anti-emperyalist hareketinin yaşamsal güce sahip etkin bir bölümüdür.» Yasada, «Irak'ın emperyalizme, saldırı ve ırk ayırımına karşı savaşan halkların kampına tamamen ve kesinlikle katıldığı, kurtuluş hareketlerini ve ilerici güçleri bütünüyle desteklediğine işaret edilmektedir. (3)

Arap ulusal kurtuluş hareketi ile dünya devrim süreci arasındaki ilişki konusuna gelince, yasada, «Arap devletleri eylem birliğinin, çaba ve enerjilerini emperyalizm, siyonizm ve gerici güçlerin entrikalarına ve saldırı planlarına karşı savaşım için seferber etmelerinin, İsrail-emperyalizm saldırısıyla savaşımın başarıya ulaşmasının önemli koşulu» olduğu vurgulanıyor. Bununla birlikte, «kurtulan Arap ülkeleri ilerici rejimleri ve diğer

(2) Bu konuda bak: A. Mohammed. Bizim sağlam dayanağımız. «Barış ve Sosyalizm Problemleri» («Yeni Çağ») dergisi, sayı 1, 1975.

(3) Bak: İlerici Ulusal Yurtsever Cephe Yıllığı, 1973/74. Ulusal Eylemler Yasası (Arapça).

Arap ülkelerindeki ilerici hareketler ile başta sosyalist kamp olmak üzere dünya devrim güçleri arasında stratejik temeller üzerinde kurulan bağ-
laşma»nın ayrı bir önem taşıdığı belirtiliyor. (4) Demek ki, bir bütün ola-
rak yasa, komünistlere ve onların cepheye katılmalarına karşı çıkanların
istediği gibi yurtseverliği enternasyonalizmle çeliştirmek şöyle dursun, tam
tersine bu iki görüşü organik biçimde birbirine bağlıyor.

Kurtuluşa kavuşmuş ülke halklarının dünya sosyalist sistemiyle bağla-
şması, verdikleri anti-emperyalist savaşımın dıştan desteklenmesi bakımın-
dan son derece önemli bir rol oynuyor. Doğal olarak, diğer koşulların
eşit olması halinde, gelişmekte olan belirli bir ülkenin, izlediği iç ve dış
politikanın anti-emperyalist ve ilerici sosyal karakteri derin olduğu oran-
da, dünya sosyalist sistemiyle ilişkileri daha geniş ve daha sağlamdır. Ve
tersine, emekçi yığınlarının emellerine uygun iç politik çizgiden sapılıklıca
ve dış politikada gerçek ulusal çıkarlar önemsenmedikçe, bu ilişkiler
prensip itibarıyla zayıflar.

Bildiğimiz gibi, son yıllarda, başta Cumhurbaşkanı Sedat olmak üzere
Mısır yönetici çevreleri politikada böyle bir dönüm yaptılar. Ve pratikte,
emekçiler yararına sosyal dönüşümlerden, devlet sektörünün rolünü artır-
ma çizgisinden, kapitalist olmayan gelişme yolundan tamamen vazgeç-
tiler, emperyalizm ve gericiliğe karşı savaşım mevzilerinden geri çekildiler.
Bugünkü çalışmaları genellikle yerli burjuvazinin ülkede sosyal ilerlemeye
ve halkın çıkarlarına aykırı düşen bencil çıkarları doğrultusunda olup,
aynı zamanda belirli Batı ve Arap gerici çevrelerinin «gönlünü okşama»
amacını güdüyor. Bir yandan da, Mısır'da halk yığınları ve demokratik
güçler kovuşturma ve baskılarla sindirilmek isteniyor. İç ve dış politikada
yurtseverce tutumdan dönme ile uluslararası alanda sosyalist ve ilerici
güçlerle bağlaşmayı, dostluğu silkip atma arasında dolaysız ilişki şimdiki
Mısır yöneticilerinin siyaset hattında açıkça görülüyor.

Kurtuluşa kavuşan ülkelerde geleneksel baltalama, sabotaj ve karşı
devrimci komplo araçlarını kullanarak yürüttükleri eylemlere yurtsever
birliği, uluslararası alandaysa dünya sosyalizmi ve ulusal kurtuluş hare-
ketinin enternasyonal dayanışmasını hedef alan emperyalistler, kuşkusuz,
Mısır yöneticilerinin yön değiştirmesinde aktif bir rol oynadılar. Doğal ola-
rak, enternasyonal dayanışmanın zayıflatılması ve giderek baltalanması
sonucunda, tekellerin, kurtulan ülkeleri yeni-sömürgecilik yöntemleriyle
ekonomik bakımdan sömürme olanakları genişliyor.

Uluslararası gericiliğin, kurtuluş ve ilerilik güçlerine karşı bütün dünya
barışı açısından tehlike yaratan bölgesel silâhli anlaşmazlıklar da içinde
dolaysız askerî tehditler ve karşı-devrim ihracı denemeleri gibi yollara
başvurmakla beraber, ideolojik saldırılardan da gitgide daha geniş çapta

(4) İlerici Ulusal Yurtsever Cephe Yıllığı, 1973/74

yararlandığını belirtmek gerekiyor. Bu arada, gelişmekte olan ülkelerin sosyal-ekonomik geri kalmışlığından «aynı derecede sorumlu oldukları» savıyla sosyalist ve kapitalist sistemi eşit sayan, bağlantısızlık politikasını da her iki sistemi yadsıma olarak değerlendiren «teoriler» öve öve bitirilemiyor. Ne yazık ki, bu gibi görüşler ulusal kurtuluş hareketinin, özellikle Arap ülkelerindeki ulusal kurtuluş hareketinin bazı çevrelerinde hâlâ tutuluyor. Ve şimdiki Mısır yöneticileri de bunları gayretle savunuyor, yaygınlaştırmaya çalışıyorlar.

Emperyalistlerin, ilerici güçler içinde (sağ oportünistler ve «sol» revizyonistler gibi) işlerine gelen yardımcıları buldukları da unutulmamalıdır. Bu emperyalist ajanlar, enternasyonalizm ilkelerini savunan komünistlerin, demokratların ve diğer devrimcilerin gerçek yurtseverliğini elden geldiğince karalamakta, yurtseverlik ile enternasyonalizm arasında çelişki bulunduğunu yolunda tutarsız bir sav yaymaktadırlar. Böylelikle, devrimcileri yalnızlığa itmeye, aralarındaki birliği yoketmeye, ilerici güçlerin dayanışmasını ve büyümesini engellemeye çalışmaktadırlar. Netekim, Sedat'ın ve çevresindekilerin tutumunu bütün bu emperyalist saldırıların etkilediği apaçık ortadadır.

Sedat, Cumhurbaşkanı Nasır zamanında Mısır'ı bölgemizin en ciddi anti-emperyalist gücü haline getiren her şeye ihanetini, genellikle, politik gaflet içindeki deneysiz tabakalara yönelik demagojik sloganlarla örtbas etmeye çalışıyordu ve şimdi de bunu yapmaktan geri durmuyor. Ne var ki, halen iktidarda olan Mısır yöneticilerinin emperyalizme dönük politikası, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist topluluk ülkeleriyle ilişkilerin kötüleşmesiyle atbaşı giden bu politika, kısa zamanda halk için felakete eşit ekonomik sonuçlara yol açtı. Aynı zamanda, siyonist saldırı sonuçlarını tekyanlı bölümsel anlaşmalarla ortadan kaldırma ümitlerinin de hayalden öte bir şey olmadığı anlaşıldı.

Bu koşullar altında, bu yılın Ocak ayında Mısır'da yapılan gösteriler, geniş halk yığınlarının, emperyalistlere ve gericiliğe ödün veren «açık kapı» politikasını onaylamadıklarını, İsrail saldırısına karşı, işgal altındaki toprakları kurtarma, ekonomik bunalımdan halk yararına bir çıkış yolu bulma, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle dostluk ve işbirliği ilişkilerini yeniden kurma uğrundaki savaşımı sürdürme azmini dile getirdi. Mısır'da gerçekten ilerici güçler, Arap halklarının siyonist-emperyalist saldırısına karşı haklı savaşımı konusunda Sovyetler Birliği'nin ve bütün sosyalist ülkeler topluluğunun Mısır aleyhtarı bir tutum takındıklarını ileri süren Sedat'ın yanıltıcı telkinlerini asla kabul etmiyorlar.

Sosyalist ve gelişmekte olan ülkelerin anti-emperyalist dayanışmasının temelini ortak çıkar ve amaçları, karşılıklı saygı, dünya devrimci hareketi karşısında beraberce taşıdıkları sorumluluk oluşturuyor. Bu dayanışmadan gerek ekonomik, gerekse politik alanda yeni tip uluslararası ilişkiler doğ-

du. Anti-emperyalist dayanışma, hak eşitliği uğrunda, kapitalist devletlerle ilişkilerde ayrımlı işleme karşı savaşımında gelişmekte olan ülkelerin dayanağı oldu. Dünya sosyalizminin genç devletlere gösterdiği destek ve yardım, bu ülkeleri yabancı iradeye boyun eğmeye zorlamıyor, bağımlılığa düşürmüyor. Tam tersine, bu destek, gelişmekte olan ülkelere bağımsızlıklarını güçlendirmeleri, saygınlıklarını korumaları, emperyalizm ve iç gericiliğin birleşik güçlerinin baskısına karşı koymaları, çeşitli alanlarda kalkınma atılımlarını gerçekleştirmeleri, ilerici insanlığın daha iyi yararlar savaşımına katkılarını artırmaları için yardımcı oluyor.

Irak'ın deneyi, sosyalist ülkelerle yakın dostluk ilişkilerinin verimliliğini inandırıcı biçimde kanıtıyor. Örneğin, bu ilişkiler, Irak halkına, 1 Haziran 1972'de «Irak Petroleum Company»nin millileştirilmesinden sonra emperyalist tekellerin başvurduğu ekonomik abluka çemberini yarmasına yardım etti. Zaten bu millileştirme de, ancak Irak ile Sovyetler Birliği arasında 8 Nisan 1972'de Dostluk ve İşbirliği Antlaşması'nın imzalanmasından sonra gerçekleşebildi.

Sovyetler Birliği'nin yardımıyla Irak'ın tarihinde ilk kez Kuzey Rumeyla Petrol Kaynakları Ulusal Devlet İşletme Merkezi kuruldu. Bu bölgede yılda 42 milyon ton petrol üretiliyor. Bundan başka, Yakın-Doğu'nun en büyük sanayi kuruluşlarından biri olan ve üretiminin bir bölümünü dış pazara ihraç eden İskenderye Tarım Makineleri Fabrikası hizmete girdi. Sovyetler Birliği, Irak'ın kendi savunma yeteneğini bir hayli güçlendirmesine yardım etti. Ekonomik, bilimsel-teknik ve kültürel işbirliğinin çeşitli alanlarını kapsayan bir antlaşmanın 1975 Temmuzunda Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'yle imzalanması Irak için son derece önemli bir olaydı. Bu antlaşma, Irak'ın sosyalist topluluk ülkeleriyle ekonomik, bilimsel-teknik ve kültürel işbirliğinde büyük bir ilerleme sağlandığını gösteriyor. Yapıcılık alanı da içinde olmak üzere işbirliğini aralıksız olarak geliştirmek amacıyla Ekonomik Yardımlaşma Konseyi üyesi ülkeler ve Irak Cumhuriyeti bir ortak komisyon kürdular.

Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist topluluk ülkeleri öncelikle ileriye dönük yeni ekonomi dallarının oluşturulmasına yardım ediyorlar. Şimdiye dek bu devletlerin katkısıyla Irak'ta 200 büyük tesis hizmete açıldı, halen 150 tesis de yapım halindedir.

Sosyalist devletler Irak'a yerli kadro yetiştirmesi için de etkin yardıma bulunuyorlar. Bu ülkelerin teknik okullarında ve sanayi kuruluşlarında Iraklı 3 bin genç yarının mühendis ve teknikerleri olarak yetiştiriliyor. Bundan başka, Irak'ta petrol, tekstil, makine sanayii gibi işkolları için uzmanlar eğitmek üzere 10 merkez kuruldu. Son yıllarda Ekonomik Yardımlaşma Konseyi üyesi ülkelerin yardımıyla yaklaşık 40 bin vasıflı işçi, mühendis ve teknisyen yetiştirildi.

Irak halk yığınları, ülkede hızlı ekonomik ve sosyal ilerlemenin, dünya sosyalist sistemiyle ve her şeyden önce Sovyetler Birliği'yle ilişkilerin gelişmesi sayesinde gerçekleştiğini biliyorlar. Bu ilişkiler Arap Sosyalist Üyesi Sayesinde Bölgesel Yönetim Kurulu Genel Sekreter Yardımcısı ve Devrim Komuta Konseyi Başkan Yardımcısı S. Hüseyin başkanlığında bir parti ve hükümet heyetinin 1977 Şubatında SSCB'yi ziyaretinden sonra daha da güçlendi. Irak Komünist Partisi, bu ziyaret sırasında politik ve ekonomik alandaki işbirliğini geliştirme, aynı zamanda Irak'ın savunma gücünü artırma yönünde öngörülen girişim ve perspektiflerin, emperyalizm, siyonizm ve gericiliğe karşı savaşımda ülkemizin yeri ve rolünün güçlenmesine, Irak halkına daha iyi yararlar sağlanmasına yardım edeceğine inanıyor. Biz, insanın insanı sömürmediği yeni, sosyalist toplumun Irak'ın özelliklerine göre kurulması için devletlerimiz arasındaki stratejik bağlaşmanın gerekli olduğu inancındayız.

Irak halkı (Araplar, Kürtler ve diğer ulusal azınlıklar), aynı zamanda emperyalizm, gericilik ve geri kalmışlığa karşı savaşım veren bütün Arap halkları utku ve yenilgi günlerinde, çetin devrimci savaşım boyunca, dünya devrimci hareketinin, sosyalist sistemin ve öncüsü Sovyetler Birliği'nin enternasyonal dayanışmasına dayanıyordu. Kuşkusuz, bu dayanışma, İsrail saldırısına karşı, Arap topraklarının işgaline son verilmesi, bağımsız ulusal devlet kurma hakkı dahil Filistin Arap halkının yasal haklarının verilmesi uğrunda savaşımında bundan böyle de Arap ulusunun sağlam bir dayanağı olacaktır.

Partimizin ve Irak'taki bütün devrimci-demokratik güçlerin savaşım deneyi, çağdaş koşullarda uluslararası devrimci dayanışmayı daha öte derinleştirmenin, ancak nice sınavlardan geçmiş olan proletarya enternasyonalizmi ilkesine bağlılık temeli üzerinde mümkün olduğunu açık seçik kanıtıyor. İşte bu bağlılık, kurtuluşuna kavuşan ülke halklarının emperyalizm ve yeni-sömürgeciliğe karşı savaşımında yeni yeni başarılar elde etmelerinin güvencesidir.

Bu yıl bütün ilerici insanlık, Büyük Oktobr Sosyalist Devriminin 60. yıldönümünü kurtuluyor. Dünyanın ilk işçi-köylü devletinde sosyalizm kuruluşunda elde edilen deney, sosyalizme yönelen bütün ülkeler için hiç azalmayan bir önem taşıyor. Irak komünistleri, sosyalizme doğru ilerlemenin Marksist-Leninist bilimin bulduğu ve Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist ülkeler tarafından yaratımlı biçimde uygulanan herkes için geçerli temel yasalarını kılavuz edinerek, doğallıkla bunları somut ulusal koşul ve özelliklere göre uygulayarak, dünya sosyalizminin her yanlı desteğine dayanarak, halkımızı birçok felâket, güçlük ve karşı-devrim tehditlerinden koruyabileceklerine inanıyorlar. Çağımızda bütün devrimci güçlerin gitgide sağlamlaşan enternasyonal bağlaşmasının en önemli ve en değerli çizgilerinden biri de işte budur.

Dünyada olumlu değişimlerin ana etkeni

Bohuslav Chnoupek

*Çekoslovakya Komünist Partisi MK üyesi
ve ÇSSC Dışışleri Bakanı*

Uluslararası politika, bugün, reel içeriğiyle, tüm insanlığın çıkarlarının yoğunlaştığı bir alan haline geliyor. Bu arada, sosyalist ülkelerin dış politikası, günümüzde, gayet haklı olarak, dünyada dinamik olumlu değişmeler sürecinin devinim gücü sayılıyor. Lenin'in barış içinde yanyana yaşama fikirlerinden güç alan bu politika, uluslararası ilişkilerde artık savaş tehlikesinin sözkonusu olamayacağı bir dönüşümün yolunu gösteriyor.

Barış içinde yanyana yaşamının iyice pekişmesi, yalnız objektif toplumsal yasallıkların gelişmesi sonucu değil, aynı zamanda sübjektif etkenin sürekli etkisinin, bu ilkenin yerleşmesi için sosyalist topluluğun ve bütün anti-empyalist güçlerin yürüttükleri ardıcıl savaşımın sonucudur. Diğer sisteme mensup devletlerle geçici konjonktürel düşüncelere dayanmayan sağlam ilişkiler kurma ve sürdürme çabası, hem bir objektif gerçeklik, hem de sübjektif çıkarımızın, bütün barışsever insanların çıkarı gereği olarak kendini gösteriyor.

Marksist-Leninist partilerin ve bu partilerle birlikte yürümekte olan barışsever, ilerici ve demokratik güçlerin izleyip gerçekleştirdikleri Leninci barış ve sosyal ilerleme yolu, bu siyaset hattı, biricik doğru, biricik eylemsel siyaset hattı olarak pekişiyor. SBKP XXV. Kongresinde L. İ. Brejnev yoldaşın belirttiği gibi, «dünya gözlerimizin önünde, sözün tam anlamıyla gözlerimizin önünde değişiyor, hem de daha iyiye doğru değişiyor.» (1)

SBKP XXIV. Kongresinin kabul ettiği Barış Programı'nı çağdaş koşullara göre geliştirip derinleştiren SBKP XXV. Kongresi, SSCB'nin ve diğer sosyalist ülkelerin güttükleri girişken ve amaca yönelik dış politikaya yeni bir güçlü atılım kazandırdı. Çekoslovakya komünistleri, ÇKP XV. Kongresinde, bu programı ardıcıl ve yaratımlı biçimde uygulamakta kesinlikle azimli olduklarını dile getirdiler. ÇKP MK Genel Sekreteri ve Cumhurbaşkanı G. Husak yoldaş şunları söyledi: «Bizim uluslararası alandaki etkinliğimiz, SBKP XXIV. Kongresinin kabul ettiği Barış Programı'nın bizim de karkımızla hayata geçirilmesi sayesinde yaratılan elverişli koşullardan yararlanarak Sovyetler Birliği'yle ve diğer sosyalist topluluk ülkeleriyle bu bakımdan da tam bir uyum içinde hareket etmemizden ileri geliyor ... Bu programın SBKP XXV. Kongresi tarafından daha öte işlenip geliştiril-

(1) SBKP XXV. Kongresi belgeleri, Moskova, Politiceska literatura yayınevi, 1976, s. 3.

mesi, bizim için de, devletimizin istemlerine, çıkarlarına ve amaçlarına uygun bir dış politika eylemini yaygınlaştırma yolunda yeni olanaklar açıyor. Biz bu programı destekliyoruz ve hayata geçirilmesi için olanaklarımızı sonuna kadar kullanarak katkıda bulunacağız.» (2)

BMT Genel Kurulu XXXI. dönem toplantısında, Sovyetler Birliği, sosyalist topluluğun diğer devletleri tarafından da desteklenerek, silâhlanıma yarışını sınırlama, buna son verme ve silâhsızlanma yolunda kesin bir dönüme ulaşılmasını, somut adımlar atılmasını amaçlayan birçok yeni önerilerde bulundu. Önerilerin BMT resmi belgesi haline gelen kompleks ve somut memorandumunda bütünsel bir tedbirler programı ileri sürülüyor. Sovyetler Birliği'nin bu önerileri BMT Genel Kurulu XXXI. dönem toplantısının seyrini büyük ölçüde etkilemiş bulunuyor.

25-26 Kasım 1976 günleri Bükreş'te oturum yapan Varşova Antlaşmasına üye devletlerin Politik Danışma Komitesi'nin yeni önerileri (3), sosyalist topluluk ülkelerinin, «soğuk harp» kalıntılarını kesinlikle yoketme, yumuşama sürecini geliştirme, bir harp çıkması tehlikesini giderme, Avrupa'da ve dünyada sağlam ve kalıcı bir barış sağlama yönündeki ardıcıl çabalarının yeni ve çok önemli bir kanıtı oldu. Bu oturumda kabul edilen deklârasyon, her şeyden önce «Uluslararası yumuşamada yeni ufuklara, Avrupa'da güvenliği artırma ve işbirliğini geliştirmeye doğru» başlığıyla, Varşova Antlaşması'na katılan ülkelerin Helsinki'de varılan anlaşmaların ardıcıl biçimde hayata geçirilmesi, yumuşamanın askersel alana da yayılması yönündeki sürekli savaşımını sözün tam anlamıyla dile getiriyor.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'na katılan ülkeler temsilcilerinin Helsinki'den sonra ilk olarak Belgrad'da yapacakları toplantıyla ilgili olarak hareketimizi daha ileri götürmeye hazırlanırken, bizler, L. İ. Brejnev yoldaşın SSCB Sendikalar Birliği'nin XVI. Kongresinde yaptığı konuşmada belirttiği görüş ve tutumu tamamiyle destekliyoruz. L. İ. Brejnev yoldaş bunu şöyle ifade etti: «Belgrad toplantısının ana içeriği, Avrupa'da barış ve güvenliği güçlendirme özeni, Avrupa halkları arasında işbirliğini geliştirme özeni olmalıdır. Orada, artık yapılmış olanların olağan bir dökümüyle yetinilmemeli, daha öte işbirliği için bazı somut tavsiye ve öneriler ileri sürülüp kararlaştırılmalıdır. Biz Yugoslavya başkentinde yapılacak toplantının ana ödevlerini böyle görüyoruz.» (4)

Sosyalist ülkelerin dış politikası uluslararası gelişmenin çelişkinliğini gözden uzak tutmuyor. Öyle ki, bir yandan, kapitalist ve sosyalist dev-

(2) XV. şjezd Komunistické strany Československa, Praha, Svoboda, 1977, str. 86-87.

(3) Bu öneriler için bak: «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi 1977, sayı 2, s. 67-70. Sayı 4, s. 48-49.

(4) «Pravda» gazetesi, 22 Mart 1977.

letler arasında ilişkiler normalleşiyor ve yumuşama süreci devam ediyor (özellikle Helsinki'den sonra birçok uluslararası belge imzalanmış olması bunu açıkça gösteriyor), öte yandan, bazı kapitalist devletlerde yumuşama fikrine karşı gelenlerin etkenliklerini artırdıkları görülüyor. Biz yumuşama politikasının içerdiği özün ve anlamın kasıtlı bir sahtecilikle yorumlanmasına, harp tehlikesinin azaltılması ve barışın güçlendirilmesi açısından değil, tümel problemleri emperyalist güçlerin hesaplarına ve öncelikle sosyalizmin ve ulusal kurtuluş hareketinin çıkarlarını baltalama çabalarına uygun biçimde kararlaştırma gözetilerek değerlendirilmesine karşı savaşım yürütmeliyiz. Bu hesaplar suya düşmeye, başarısızlığa hükümlüdür. Ama bunu, kapitalist propagandanın yapmak istediği gibi yumuşama politikasının «bunalım» olarak gösterme yeltenişini budalaca bir davranıştır. Ortada bu politikanın değil, emperyalist politikanın eskimiş tezlerinin bunalımı vardır.

Sosyalist devletler politik yumuşamayı askersel alanda yumuşamayla bütünlümeye çalışırken, kurtuluşu yalnız askersel gücü saltıklaştırmada gören gericiğin manevralarına set çekiyorlar. Bu manevralarda gerici giderek kendini yumuşama yanlısı gösterme kurnazlığına bile başvuruyor. Ama yandaş olduğu acayip yumuşamanın emperyalist devletler askersel potansiyelini alabildiğine artırma çabalarıyla «yasal olarak» bağdaştırıldığı görülüyor.

Kuzey Atlantik Paketi resmi doktrininde görülen ikilik (bir yandan politik yumuşamayı destekleme, bir yandan da harp hazırlıklarını artırma), kapitalist dünyanın en saldırgan güçlerinin çıkarıdır. Bu ikilik, oluşunda, askersel-sanayi kompleksinin çektiği bir ceremdir ve onun gücünün ve etkisinin bir kanıtıdır. Askersel-sanayi kompleksi, kapitalist ülkelerin ekonomisinde ve politik yaşamında ayrıcalıklı durumunu sağlama bağlamak amacıyla, kamuoyunu, «hür dünya» için «uluslararası komünizm»den gelen bir dış ve iç tehlikenin varlığına inandırmaya çalışıyor.

Gerici güçler sözümona Sovyet tehlikesi üstüne akla hayale sığmaz şeyler uyduruyorlar. Bu cümleden olarak, sosyalist ülkelerin dış politikasının özünü ve anlamını değiştiriyor, bu politikayı «dünya hükümrânlığı» peşinde gösteriyor ve bunu komünistlere özgü «egemenlik ve iktidar suzusluğu» sonucu olduğunu savlıyorlar. Sosyalist ülkelerdeki yaşamı karılıyor, buralardaki toplumsal düzenin yasallığına ve istikrarına gölge düşürmeye çalışıyorlar.

NATO üyesi bazı devletler, düzmece denetçiler kesilerek, sosyalist ülkelerin Helsinki'de varılan anlaşmaları nasıl yerine getirdiklerini denetlemeye kalkıyorlar. Ama kendileri gerçekte bu anlaşmaları ne ikili ve ne de çokyanlı temel üzerinde yerine getirmeye başlamış değildirlir. Belki de, Helsinki'de kabul edilen belgelerin, bunları imzalıyan bütün ülkeler için zorunlu olmadığını düşünüyorlar. Orta Avrupa'da silâhları ve silâhlı

güçleri azaltma konusunda Viyana'da yapılmakta olan görüşmelerde kesin bir ilerleme kaydedilmesini istemiyen tutumları ve bir yandan kendileri için tekyanlı yararlar sağlama denemeleri bunun gözle görülür kanıtıdır.

Kapitalist batıda, sosyalist ülkelerle ticaretten baskı yapma ve politik ödünler koparma aracı olarak yararlanma çabalarını, bu ahlâk-dışı pratiği sürdürmeye çalışıyorlar. Sağcı ve gerici çevreler, Avrupa'da ekonomik işbirliği için politik koşulların henüz olgunlaşmadığı bahanesini tekrarlayıp duruyor, toplumsal düzenleri ayrı ülkeler arasında ticaret alışverişini engelliyorlar. SSCB'nin ve öteki sosyalist ülkelerin ticarette güvenilir part-nörler sayılmayacakları, çünkü güçlükler içinde oldukları yolunda yaymaya çalıştıkları uydurmalar anti-komünist amaçlara hizmet ediyor. Belirli çevreler, sosyalist ülkelere kredi açmanın elverişli olup olmadığı sorunu üzerindeki açık tartışmaları körüklüyor, kanıt olarak da, birçok gerçeği tepetakla ederek, sosyalist ülkelerin batı ülkelerine «haddinden fazla borçlandığı»nı ileri sürüyorlar. Bununla beraber, sosyalist ülkelerin kredi ödeme konusunda daima bütün yükümlerini titizlikle ve süresini geçirmeden yerine getirdiklerini, bu ülkelerin kendilerinin de başkalarına krediler açtıklarını ve bugün bütün dünyada birbirine kredi açmanın dış ticarete olağan bir işlem ögesi olduğu gerçeğini suskunlukla geçiştiriyorlar. Kaldı ki, bir reel problem olarak «dış borçlar» sözkonusu edilirken, emperyalizmin övgücülerini, kapitalist ülkelerin gitgide artan dış ticaret dengesi açıkları üzerinde, ayrıca da Ortak Pazar üyesi birçok ülkenin ulusal çıkarları gözetmekten ziyade tekelleri kurtarmak için uyguladıkları devlet istikrazları politikası üzerinde düşünmelidirler.

Bütün bu uydurmaların hedefi, toplum düzenleri ayrı devletler arasında uzun vadeli ve karşılıklı yarara dayalı ticari-ekonomik işbirliğinin amaca uygunluğunu ve genellikle böyle bir işbirliği olanağını şüphe altına düşürmektir.

Kapitalist ülkelerde iş çevrelerinin nice gerçekçi düşünceli adamları, sosyalist toplulukla ilişkilerini geliştirmekle beraber özellikle Helsinki anlaşmalarının ticaret ve ekonomik ilişkiler alanına ilişkin hükümlerinin pratikte yerine getirilmesi sözkonusu oldukça sık sık yeterince ardıcıl davranış noksanlığı göstermelerine karşın, sosyalist ülkelerle ekonomik ve ticari ilişkilerin sınırlanmasına ve engellenmesine razı olmadıklarını gösteren bir tutum takınıyorlar. Bu çevrelerin temsilcileri, sosyalist topluluk devletleriyle ekonomik ve ticari ilişkilerin, ekonomiyi geliştirme bakımından, işyerlerini koruma, ülkeleri için gerekli hammadde ve mamulleri sağlama bakımından ne kadar önemli olduğunu itiraf etmek zorunda kalıyorlar. Ama bu itirafın sadece söz ve temennilerle sınırlı kalmaması, pratik eylemlerle simgelenmesi de önemlidir.

Sosyalist ülkelerin dış politikası, uluslararası yaşamda, olumlu eğilimler

gibi, olumsuz eğilim ve olguları da gözönünde bulunduruyor. Bu böyle olsa da, sosyalist ve kapitalist devletler arasında (savundukları sınıf çıkarları karşıt olsa bile) işbirliği kurma olanağından, işbirliği yapılabileceği fikrinden hareket ediyor. Reel durum içinde yaratılmakta olan işbirliği biçimleri ve varılan uzlaşmalar, sosyalist devletlerin ilkesel görüş ve tutumlarını zedelemiyor. Bunlar barış, güvenlik, hak eşitliği ve karşılıklı yarar fikirlerine dayanıyor. Bu ilkelerin uluslararası ilişkiler pratiğinde daha geniş ölçüde yerleşmesini sağlamak için bir hayli ek çabalar gerekiyor. Sosyalist ülkeler, bu hedefe ulaşılması için, kendi paylarına ellerinden geleni yapmakta kararlıdır. Öte yandan, bu iş, büyük ölçüde, gerçekçiliğin «soğuk harp» kalıntılarına her zaman üstün gelemediğini gördüğümüz kapitalist kampın tutumuna bağlıdır.

Biz, emperyalist devletlerdeki yönetici sınıfların ve çeşitli grupların, dünyada oluşma halindeki süreçlere çelişkili yaklaşımlarına kayıtsız kalamayız. Gerginliğin azaltılmasına karşı çıkanların uyumlu çıkışlarda bulunma denemeleri ciddi bir tehlike oluşturuyor. Nutuk çekmeler, nerdeyse sosyalist ülkelerin işlerine karışma sınırına varan niyetler, uluslararası işbirliği havasını bozuyor, zehirliyor. Bu durum devletlerarası ilişkiler alanında endişe yaratıyor, bu ilişkilerin olumlu gelişmesini zorlaştırıyor. Çeşitli konjektürel gerçeklerle sosyalist ülkelere karşı şantajlarla uğraşanlar, bunun başarısızlığa hükümlü olduğunu unutmamalıdır.

Tekelci burjuvazinin değişik grupları arasında dış politika sorunları üzerindeki görüş ayrılıkları, kapitalizmin genel bunalımının gitgide derinleşmesiyle ilişkilidir. Bu bunalımdan askersel serüvenler yardımıyla çıkma perspektifi, şimdi yönetici sınıflara o kadar çekici görünmüyor. Ama burjuvazinin belirli grupları, emperyalizme eski yeteneğini, yani toplumsal gelişme süreçlerini etkileme yeteneğini tekrar kazandırma umudunu yitirmemişlerdir. (5) Bu gruplar, kapitalist devletlerin dünya politikasına yaklaşım tarzının belirlenmesinde (bu yaklaşım hem gerçekçilik öğeleri, hem de artık zamanı geçmiş yöntemler içeriyor) kesin bir etki sahibi olmaya çalışıyorlar. Emperyalist devletler yönetici çevrelerindeki ayrılaşma sürecinde bunların daima görüş ayrılıklarını gidermeye ve bir ortak dış politika hattına ulaşmaya çabaladıkları görülüyor; bu çabalar da çoğu kez sosyalist ülkelerle ilişkilerde cepheleşme durumuna devam edilmesinde direnen aşırı gerici güçlere ödünler verilmesine yol açıyor. Anti-komünizm ve anti-sovyetizm, yumuşamaya karşı olanların etkenlikte bir hayli ileri gitmeleri, çeşitli ideolojik kışkırtılarla normal devletlerarası ilişkilerin ge-

(5) Bu çevrelerin görüş ve tutumunun tipik bir örneği olarak, ABD'nin BMT eski temsilcisi, şimdi senatör olan D. Moynihan, Sovyetler Birliği'ne ve diğer sosyalist ülkelere karşı sert bir hareket hattı izlenmesini salık veriyor ve askersel gücünün ve dünyadaki topyekûn kudretinin daha öte zayıflamasının» önü alınacağına inanıyor.

lişmesini engelleme yeltenişleri, silâhsızlanma görüşmelerini sürüncemede bırakma ve kapitalist devletlerde silâhlanma yarışına daha bir hız verilmesi, hep Avrupa'da havayı zehirlemeyi, Avrupa devletleri arasında özellikle güvenlik gibi önemli bir alanda doğmakta olan güvenç elemanlarını zayıflatmayı, sosyalist devletlere karşı düşmanlık körüklemeyi amaçlıyor.

Emperyalist devletlerde askersel-sanayi kompleksinin bileşen bölümünü oluşturan özel servisler, çeşitli düzmece materyaller yaratıp duruyorlar. Bütün bu iş, 1950 yıllarındaki «psikolojik harp»in uzantısından başka bir şey değildir. «Sosyalist ülkelerde insan haklarının çiğnediği» teranesiyle girilen düzmece kampanya, bizim düzenimize karşı kaba bir iftiradır ve oluşunda kapitalizmin her gün ve milyonlarca olayla en ilkel insan haklarını çiğnediği gerçeğini gizleme denemesidir. İftiracılar, Helsinki Sonuç Belgesi'nin çokyanlı içeriğini, karşılıklı bağıntısı olan hükümlerini panayırı pazarlığına döndürmek istiyorlar. Bu cümleden olarak, Avrupa'da İkinci Dünya Savaşından sonraki sınırların Batı tarafından tanınmasını Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist ülkelerin «ödünlerle ödemeleri», her şeyden önce de bir avuç «dönek» için serbestçe at oynatma koşulları yaratmaları gerektiğini ileri sürüyor ve bu «dönek» takımını desteklemek için kapitalist dünyada harıl harıl kampanya yürütüyorlar.

G. Husak yoldaş, emperyalist propagandanın başvurduğu usullerin nitelik çizgilerini belirterek şunları söyledi: «Biz sosyalist ülkelere karşı açılan bu kampanyayı küçümsemek istemiyoruz. Ama tarihsel deney, yalana iftiraya ve aldatıya dayanan her kampanyanın, insanlarımızın yaşamı ve bilinciyle çelişen bütün kampanyaların ancak başarısızlıkla sonuçlanabileceğini gösteriyor. Bu gibi kampanyaları örgütleyenlerin hizmetine giren zavallı kuklalar ise, her zaman tarihin bataklığına sürüklenmişlerdir ve yine sürükleneceklerdir.»⁽⁶⁾

Yumuşama düşmanlarının karşı-saldırıları «moral» veya başka nitelikli gerekçe ve kanıtlarla gizlenmek istense de, bunlar dar sınıfsal düşünce ve nedenlerden ileri geliyor. Burjuvazi (tek tek gruplarında başka başka derecede olsa bile), kapitalist ülkelerde bunalım durumlarının şiddetlenmesi ölçüsünde, her türden anti-komünizme daha enerjik biçimde yönelmeyi zorunlu görüyor. Şimdiki ekonomik bunalımın en zorlu tepe noktası çoğu ülkelerde artık aşılmış olsa bile, emperyalizm şimdi de kendisi için son derece karmaşık bir tarihsel dönemle karşı karşıya bulunuyor. Bu karmaşıklık, izlediği gerici politikanın şimdi bir alternatifi (yaşamsal gerçekliğe anti-emperyalist ve anti-monopolist yaklaşım) bulunduğu için daha da artıyor. Bazı Batı Avrupa kapitalist ülkeleri hükümetlerine komünistlerin katılmaları için reel bir olanak doğmuş olması, şimdiki gerici kampanyaların ana nedenlerinden biridir ve bu hiç de rastgele değildir.

⁽⁶⁾ «Rude pravo», 8. brezna 1977.

Kapitalist devletlerde anlaşmazlıklar, demokratik hareketin, işçi ve ulusal kurtuluş hareketinin yükselişi ortamı içinde keskinleşiyor. Sınıf savaşımının gelişip yaygınlaşmasıyla, kapitalist ülkeler hükümetlerinin izledikleri dış politikanın oluşturulması üzerinde halk yığınlarının etkisi büyüyor. Gelişme halindeki ülkeler halkları, artık eskisi gibi yoksulluk ve bilgisizlik içinde, ezgi altında yaşayamıyacaklarını ve yaşamak istemediklerini gündün güne daha iyi anlıyor ve anlatıyorlar. Bu halklar, yeni-sömürgecilige, en kurnaz ve kıyıcısına kadar her soydan ve boydan sömürüye katlanmak niyetinde değildirler. Yüzmilyonlarca insanın bu bilinçlenme yükselişi, çağımızın sonuç alıcı etkenlerinden biri olmuş bulunuyor.

Biz gerçekçi insanlarız ve her şeyi olduğu gib görüyoruz. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı, sosyalizm ile kapitalizm arasındaki köklü çelişkileri gideremezdi ve gidermedi, ama iki karşıt toplumsal sisteme mensup devletler arasındaki ilişkileri barış içinde geliştirmenin yollarını belirledi. Helsinki'de varılan anlaşmaların bütün hükümleriyle yerine getirilmesi, yumuşama sürecine yeni atılımlar kazandırmalı, bunu daimi ve daha sağlam bir süreç haline getirmelidir.

Bununla birlikte, objektif gerçekliğin kendisi, bizim «barış taarruzu»-muzun gevşemesine yol vermiyor. Zamanımızın ertelenmez ve yaşamsal önemli sorunu (barışı sürekli ve kalıcı hale getirme sorunu), NATO ülkeleri devlet adamlarının halkların yazgısı bakımından taşıdıkları sorumluluğun bilincine varabilmeleri için, bütün güçlerin ve araçların seferber edilmesini gerektiriyor. Bu devlet adamları, sürüncemeyi daha ileri götürmeden, gerçek silâhsızlanma yönünde, yumuşamayı eylemde özdekleştirme, genel ve dönüşsüz bir süreç haline getirme yönünde, sosyalist ülkelerle ortak bir yol aramaya yapıcı bir tutumla yanaşmalıydılar. Bizce, sosyalist ülkelerin nice barışçı girişimleri bunun için iyi bir temeldir.

Sosyalist ülkelerin aktif dış politikasının önemi, sosyalist topluluğun güçlenmesiyle daha da artıyor. Her sosyalist ülkenin gelişmesi ve tüm sosyalist topluluğun güçlenmesi, emperyalizmin etki alanının daralmasına yol açıyor. Sosyalist devletlerin dış politikası, uluslararası yaşam problemlerine yaklaşımda barışsever, aktif atılımlı, ardıcıl uyumlu, derin insancıl bir karakter taşıyor.

Uluslararası ilişkilerin gelişmesinde köklü eğilimleri Marksist-Leninist açıdan yaratımla çözümlenme, bu gelişmenin başlıca yasallıklarını tanıma, ilkeselliği, sosyalizmin sınıfsal amaçlarına sadakati politik gerçekçilikle ve emperyalizmin saldırgan plânlarına kesin bir direniş gösterilmesiyle organik biçimde bağlı bir siyaset hattı çizilmesine olanak veriyor. 1976 yılında Berlin'de yapılan Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı'nın sonuç belgesinde şunlar belirtiliyor:

«Sosyalist ülkeler, onların gelişmeleri, ekonomilerinin sürekli büyümesi,

sosyalist toplumun gereği emekçilerin çıkarlarına hizmet etmesi, barış içinde yanyana yaşama ilkelerinin yerleşmesine yönelik dış politikaları, uluslararası ilişkilerde daha da etkin oluyor, yeni bir dünya savaşının önlenmesinde, uluslararası güvenliğin sağlanmasında, gerginliği azaltma sürecinin daha da gelişmesinde büyük bir rol oynuyorlar.» (7)

Sosyalist ülkelerin dış politika girişimleri daima sahip oldukları düzenin sınıfsal, sosyalist özlüğünden doğuyor. Bu sayede, sosyalist devletlerin politikası, toplumsal ilerleme hızının artırılması için gerekli koşulları yaratıyor, dünyanın devrimci temeller üzerinde yeniden kurulması davasına hizmet ediyor. Sosyalist ülkeler halklarının çıkarlarındaki birlik ve bütün dünya emekçilerinin temel çıkarları, sosyalist dış politikanın temelini bir hayli genişletiyor, ona ayrıca güç kazandırıyor, olanaklarını da büyük ölçüde artırıyor.

Yumuşama, gerek hareket noktası olan nedenleriyle, gerekse sonuçlarıyla, sadece uluslararası ilişkiler alanına etki yapmakla kalmıyor. Gelişme mantığı bakımından, yumuşama, toplumsal-tarihsel süreçle, bu süreçin bütün birlik ve çelişkinliğini de kapsayarak örülüyor. Çağdaş kapitalizm de kendisi üzerinde yumuşamanın etkisini hissediyor ve bu onun dış politikasına da, giderek sistemin kendi içinde oluşan evrim süreçlerine de yansıyor. Bu etkinin ölçülerini ve karakterini belirlerken birçok etkenleri dikkate almak gerekiyor:

– İki karşıt sisteme mensup devletler arasındaki ilişkiler, çağımızın ana çelişkilerinin belirmesi bakımından gitgide daha önemli bir alan, aralarındaki tarihsel rekabetin özel arenası haline geliyor;

– «Soğuk harp»ten yumuşamaya geçiş, emperyalizmin saldırganlık politikasında derin bir bunalımı yansıtıyor, emperyalizmde reel olarak değişmekte olan koşullara kendini uyarlama çabası uyandırıyor;

– Yeni uluslararası koşullara uyarlama, bir yandan kapitalist devletlerin dış politika hattında gerçekçi eğilimlerin güçlenmesiyle, öte yandan yumuşamaya karşı olanların etkenliklerini artırmalarıyla atbaşı gidiyor;

– Uluslararası ilişkilerin yeniden kurulması seyrinde bunların «toplumsal parametreleri» genişliyor, sosyalizmin ilerici rolünü ve kapitalizmin geri geri çeken rolünü günden güne daha açık biçimde anlayan yeni yeni yığınlar barış ve yumuşama savaşımına katılıyorlar . . .

Emperyalizmin saldırgan güçlerini dizginlemeye yönelik olan barış içinde yanyana yaşama politikası, ulusal kurtuluş, demokrasi ve sosyal ilerleme uğrunda savaşım vermekte olan halk yığınlarının çıkarlarına tamamen uygun düşüyor. Proletarya enternasyonalizmine sadakat göstermek,

(7) «Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi («Yeni Çağ») sayı 8, 1976, s. 655.

işçi sınıfının ve komünist partilerinin dayanışmasını güçlendirmek, bütün anti-emperyalist güçleri sağlamlaştırmak, yumuşamayı ilerletme savaşımının, uluslararası güvenlik ve işbirliği uğrunda, insanlığın sosyal ilerici perspektifleri uğrunda savaşımın başarıları için gerekli önemli koşullardır.

Uluslararası alandaki sınıf savaşımında sosyalist devletlerin dış politikasının sosyal-tarihsel rolü, dünya devrim süreci ile uluslararası ilişkiler arasındaki bağıntı, dün olduğu gibi bugün de ilkesel bir önem taşıyor. Devrimci işçi hareketinin politikasında ve ideolojisinde, kalımlı barışı sağlama ve emekçilerin enternasyonal birliğini güçlendirme sorunları birbirinden ayrılmaz şeylerdir. Anti-komünist düşmanlarımız bu bağı koparma, barışı güçlendirme savaşımını proletarya enternasyonalizminin karşısına koyma ve böylelikle bunları zayıflatma çabalarına ara vermiyorlar. İşte kapitalist ülkelerde şimdiki anti-komünist ve anti-sovyetik kampanyaların iki hedefi (uluslararası yumuşamayı vurmak ve sosyalist ve proletarya enternasyonalizmini baltalamak) bu nedenle böylesine sınıksız bir birine örülüyor. Dünya burjuvazisinin bu ikili hedefi gerçekleştirme yönündeki dirençli çabaları şimdiki koşullarda son sömürücü formasyonu kurtarma isteğinden ileri geliyor.

Biz, sosyalist ülkelerin uyumlu girişimlerinin hazırlanmasına ve ardıcıl biçimde gerçekleştirilmesine Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti'nin aktif olarak katılmakta olmasıyla kıvanç duyuyoruz. İç politik ve ekonomik sorunların çözümünde halkımızın ÇKP yönetmenliği altında ulaştığı başarılar bu katılım için elverişli koşullar yaratıyor.

1977 yılı Çekoslovakya'nın dış politikası için çokyanlı ve çeşitli bir programı hayata geçirme yılı oldu. Bu nice yararlı görüşmeler yılıdır; nice problemleri çözüme kavuşturma, yeni temaslar kurma ve eskilerini genişletme, bunların düzeyini yükseltme yılı, ziyaretler, buluşmalar, danışmalar ve yeni yeni anlaşmalar hazırlama yılıdır. Biz uluslararası politikada, ÇKP XV. Kongresinin, ülkemizde gelişmiş sosyalist toplumu kurmak ve barışı güçlendirmek için gerekli dış koşulları yaratmaya ilişkin kararlarını yerine getiriyoruz ve getireceğiz.

ÇSSC, Sovyetler Birliği'yle ve diğer sosyalist ülkelerle sıkı bir işbirliği halinde, sosyalist ülkelerin, dünya demokratik ve ilerici güçlerinin mevzilerini daha da güçlendirmek için, tüm yeryüzünde barış ve güvenliğin teminat altına alınması için elinden geleni yapacaktır. Bu tarihsel ödevlerin yerine getirilmesi, halkımızın en içten istek, gereksinme ve çıkarlarına uygun düşmektedir.

Gelişmiş sosyalizmin yasası

SSCB'NİN YENİ ANAYASA TASARISI ÜSTÜNE

K. Karasev

hukukçu (SSCB)

Sovyet devletinin politik yaşamında, dünyanın ilk sosyalist ülkesinin tarihi yolunu meşale gibi aydınlatan dönemler vardır. Yüce Oktobr Devrimi'nin 60. yıldönümüyle birlikte SSCB'nin yeni Anayasası'nın kabulüne tanık olan 1977 yılı hiç kuşku yok ki bu dönemlerden biridir.

Bu kadar büyük önem taşıyan bu iki olayın bir araya gelmesi son derece anlamlıdır. Yeni Anayasa tasarısının bütün halkça geniş ölçüde tartışılması dolayısıyla altmış yıllık Sovyet egemenliği döneminde ve yürürlükte bulunan Anayasanın kabulünden bu yana geçen kırk yıl içinde bütün yapılanlar gözden geçirilmektedir. L. İ. Brejnev yoldaşın XXV. Kongrede okuduğu SBKP MK raporunda belirttiği gibi «artık yapılanların genelleştirilmesinin zamanı gelmiştir. İşte biz SSCB'nin yeni Anayasa tasarısını bu anlayışla hazırlıyoruz.»⁽¹⁾

1

«Yapılanları genelleştirmek...»

Bilindiği gibi sosyalizm gitgide olgunlaşma yolunda, daima hareket halindedir ve belirli aşamalardan geçmektedir. Bu dinamik gelişme nesnel yankısını yasalarda bulur. Sovyet Anayasası (1918 yılındaki Rusya Federatif Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Anayasası) Oktobr Devriminin etkilerini vurguluyor, iktidarın emekçi halka ait olduğu ilk proletarya diktatörlüğü devletinin varlığını yasa yoluyla ortaya koyuyordu. 1924 Anayasasına gelince, bu temel kanun Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin kuruluşunu ilân ediyor, federatif bir sosyalist devlet yapısına ilişkin Leninci ilkeyi geliştiriyor, emekçilerin devrimci savaşımında elde ettikleri başarıları pekiştiriyordu. Ve nihayet 1936'da kabul edilen Anayasa sosyalist toplumsal ilişkilerin etkisini belirliyor, egemenlik ve yönetim organları sisteminin bu ilişkilere uygunluğunu işaretliyor, vatandaş hak ve özgürlüklerini önemli ölçüde genişletiyor, sosyalist demokrasinin gelişmesine güçlü bir atılım sağlıyordu.

(1) L. İ. Brejnev, Lenin'in yolundan, c.s. Moskova, Politizdat, 1976, s. 547.

Ülkemizin tarihinde yankılanan olayların mantığı bizi günümüze getirmektedir. Sovyetler Birliği'nin niçin yeni bir Anayasaya gerek duyduğu sorusunu cevaplandırmak için ülkemizin 1936 yılındakiyle bugünkü durumunu karşılaştırmak yeterlidir.

1936'da Sovyetler Birliği kapitalizmden kopalı henüz 20 yıl olmuştu. Devrimden önceki mirasın izleri hâlâ yokedilmemişti. Ekonomik ve toplumsal gelişmelerle ilgili veriler bugünlere kıyasla kat kat düşüktü. Kapitalist dünya Sovyetler Birliği'ni her yandan kuşatıyordu.

Memleket hayatında, 1936 Anayasasının kabulünden sonra geçen dönem içinde görülmemiş değişiklikler oldu.

Bugün Sovyetler Birliği'nde toplumsal mülkiyet baştan başa egemendir. Ülke ekonomisi, üretimin, dağıtımın ve değişimin tüm yönlerini kapsayan gelişmiş, yekpare ve dengeli bir sistem haline gelmiştir. Komünizm kuruculuğu ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmeleri kapsayan devlet planları temelinde yürütülmektedir. Herşeyden önce, kâra bağlı kapitalizmden farklı olarak, sosyalist rejimde toplumsal üretimin baş amacı, yeni Anayasa tasarısında belirtildiği gibi, halkın durmadan artan maddi ve manevi gereksinimlerinin en iyi şekilde karşılanmasıdır.

Devam edelim. SSCB'nin sosyal bakımdan kaynaşmış bir toplum olma yönündeki ilerleyişinde nitel bakımından yeni sonuçlar elde edilmiştir. Bugün nüfusun üçte ikisini işçi sınıfı oluşturmaktadır. Bu sınıfı öğretim görmüş, teknik bilgi sahibi, politik bakımdan gelişmiş on milyonlarca erkek ve kadın oluşturmaktadır. Bu emekçilerin toplumsal gelişmeleri güç kazanırken, devlet yönetimine katılmaları da artmaktadır. Köylülüğün de bilinci ve psikolojisi değişmiştir. Sovyet kolhozcuları en modern teknikten faydalanmakta, çalışmaları gitgide daha büyük ölçüde sanayi alanındaki çalışmalara benzemektedir. Köydeki yaşam tarzı, sürekli, kentteki düzeye yaklaşmaktadır. Toplumdaki nisbi değeri durmadan artan aydınlar, gerçekten halkçı, sosyalist aydınlar haline gelmektedir. Bütün bu değişiklikler sonucunda işçi sınıfı, kolhozcu köylüler ve aydınlar arasındaki bağlaşıklık aralıksız güçlenmekte, başlıca toplumsal gruplar arasındaki temel farklar yavaş yavaş ortadan kalkmaktadır.

Yaşamın başka bir kesitini, ulusal sorunu inceliyelim. SSCB çeşitli diller konuşan yüzden fazla ulus ve halktan oluşan federatif bir Cumhuriyettir. Ulusal sorunun ülke çapındaki çözümü, Sovyet insanlarını haklı olarak gururlandıran, tarihsel bir başarıdır. 1936 Anayasası bu açıdan önemli bir rol oynamıştır. Bu Anayasanın yürürlükte kaldığı dönemde bütün Sovyet cumhuriyetleri yüksek bir gelişme düzeyine erişmiş, ulusların eşitliği sadece hukuki değil, fiili açıdan da gerçekleşmiştir. Ülkedeki tüm uluslar ve halklar arasında daimi bir yakınlık süreci görülmekte ve yeni Anayasa tasarısında belirtildiği gibi «Sovyetler Birliği'nde yeni bir tarihsel topluluk: Sovyet halkı meydana gelmiş bulunmaktadır».

SSCB sınırları içinde, kelimenin tam politik anlamında, yeni bir devlet doğmuş ve gelişmiştir. 1936 Anayasası açısından, devletimiz proletarya diktatörlüğü idi. Daha sonra birçok önemli ekonomik ve toplumsal değişiklikler ülkenin toplumsal temelini genişlemesine, halkın politik ve ideolojik birliğinin güçlenmesine, sosyalist demokrasinin gelişmesine ve derinleşmesine olanak yaratmıştır. Sovyetler Birliği Komünist Partisi devletimizin Leninci ideler temeline göre kurulması uğrunda pratik deneylerden şu sonucu çıkarmıştır: Artık proletarya diktatörlüğü egemenliği yeni bir nitelik kazanmış, devletimiz tüm halkın devleti olmuştur. Bu nedenle Anayasanın 1. maddesinde SSCB'nin tüm halkın sosyalist devleti olduğu, işçi sınıfının, köylülerin ve aydınların, tüm ulus ve halkların iradesini temsil ettiği belirlenmiştir.

Ülkedeki değişikliklerin bilânçosu yapılırken sadece memleket çevresi içinde kalınırsa, bunların boyutları gerektiği gibi ölçülemez. SBKP MK'nin 1977 Mayısındaki toplantısında, dünyanın tüm toplumsal ve politik yapısı açısından Sovyetler Birliği'nin uluslararası durumundaki değişikliğin önemi belirtilmiştir. Gerçekten de ilk sosyalist devletin etrafındaki kapitalist çember, bir daha oluşmamak üzere ortadan kalkmıştır. Sosyalizm bir dünya sistemi olmuş, güçlü bir sosyalist topluluk meydana gelmiştir. Buna karşılık, dünya kapitalizminin mevzileri bir hayli sarsılmıştır. Eski sömürgelerin yerinde birçok genç egemen devletler doğarak, emperyalizmin karşısına dikilmişlerdir. Bu durumda yeryüzündeki güçler dengesi kökünden değişmiştir. Halklar, her ne kadar hâlâ büyük ve ardıcıl çabalar gerektirse de, yeni bir dünya savaşı tehlikesine karşı direnmek olanağına kavuşmuşlardır.

1977 Anayasa tasarısı sosyalizm ve komünizm kuruculuğu ile barış uğrunda savaşımlar arasında doğrudan doğruya bağlar bulunduğunu belirtmektedir. Anayasanın «Dış politika» adını taşıyan özel bölümünde «Sovyet devleti Leninci barış politikasını ardıcıl olarak uygular, halklar arasında güvenliğin güçlenmesi ve geniş bir uluslararası işbirliğinin sağlanması uğrunda çabalar harcar» denmektedir. Başka bir yerde de şunlar belirtilmektedir: «SSCB'nin dış politikası Sovyetler Birliği'nin komünizm düzeyini kurmak, dünya sosyalizminin mevzilerini güçlendirmek, ulusal kurtuluş ve toplumsal ilerleme uğrunda savaşan halkları desteklemek, saldırı harplerini engellemek ve ayrı ayrı toplumsal düzenli devletler arasında barış içinde yanyana yaşama ilkesini ardıcıl olarak uygulamak için elverişli uluslararası koşulları sağlamayı amaçlar.»

SSCB'de gerçekleşen derin toplumsal, ekonomik ve politik değişimlerde insanın durum ve rolünün hepsinden fazla etkilendiğini söylemek herhalde abartma olmaz. Sovyet insanların politik eylemleri, çöşkuyle çalışmalarları, gerçekten faydalandıkları hak ve özgürlüklerin boyutu bunu göstermektedir. Bize göre Sovyet toplumunun sosyal gelişmesinde en

önemli karakteristik yön sosyalist hümanizm ilkelerinin gitgide daha fazla uygulanmasıdır.

Artık şu ilk sonuca varabiliriz: Yeni Anayasa tasarısının doğuşunun nedeni, SSCB'nin toplumsal, ekonomik ve politik sisteminde oluşan derin değişikliklerdir. Yeni Anayasanın gerekliliği ve tam vaktinde hazırlandığı işte bu değişikliklerle izah edilebilir. Tasarıda, pratikte reel sosyalizmin kuruluşu sonuçlarının, SBKP'nin Sovyet toplumunun gelişmesini yönetmedeki deneyiminin, Sovyet toplumunun politik ve sosyal-ekonomik ilişkilerinin yetkinleştirilmesinin, sosyalist toplumun gelişmesiyle ilgili Marksist-Leninist bilimin başarılarının simgelendiği birçok formülasyonun değer ve yeniliği bunlarla ifade edilebilir.

2

Ülkemizin yeni bir Anayasa gereksinimini niçin duyduğunu ve neden bugün duyduğunu bilmek Anayasanın sosyalist bir toplumdaki anlamını, görevini ve rolünü gerçek bir ışık altında anlamamıza, bunları birbirine yalnız bugün bağlamayan, dün de bağlamış ve yarında bağliıyacak olan bağları görmemize olanak sağlayacaktır. Nasıl ki sosyalizmin gelişmesinde her aşama bir öncekinin başarılarını sürdürürse, her yeni Anayasa da daha önce yürürlükte olanın mantiki devamı olur.

L. İ. Brejnev, «Tasarı üzerinde çalışırken, *devamlılık zemini üstünde kalmaya önem verdik*. Tasarıda Lenin'in sosyalist Anayasa konusunda işaret ettiği karakteristik çizgiler korundu ve geliştirildi» (2) demiştir.

Anayasanın yapısı, içerdiği elemanlar, hacmi içinde bulunduğu dönemin gereksinmelerine göre değişmekte, hükümleri derinlik kazanmaktadır. Ama esas olan, yani «kanunun ruhu» değişmemekte, sosyalizm kuruculuğunun özüne ve amaçlarına uygunluğunu korumaktadır.

Yeni Anayasa tasarısı son yıllarda Sovyet yasalarında görülen önemli gelişmelere dayanmaktadır. Örneğin son 10 yıl içinde SSCB ve federe cumhuriyetler önemli toplumsal ve politik yankılar uyandırmaya elverişli birçok yasalar kabul etmişlerdir. Bunlardan birçokları daha önceleri hukuksal düzenlemelerin dışında kalan, yerel sovyetlerin eylemleri, halk vekillerinin statüsü, çevrenin korunması gibi alanları kapsamaktadır. Öte yandan çalışma, eğitim, sağlık gibi herkesi ilgilendiren sorunları içeren yasalar da çıkarılmıştır.

Dolayısıyla yeni Anayasanın kabulü SBKP yönetiminin Sovyet toplumunun hukuksal temelinin geliştirilmesi uğrındaki verimli çalışmalarının meyvasıdır. Öte yandan Anayasa öteki yasaların daha da geliştirilmesi

(2) «Pravda» gazetesi, 5 Haziran 1977.

için bir temel oluşturacak, federe ve özerk cumhuriyetlerin yeni Anayasaları bu temele göre hazırlanacak, birçok yasal hükümler yeni Anayasadan esinlenecektir. XXV. Kongrenin kararı gereğince hazırlanmakta olan Sovyet devletinin yasaları yeni Anayasaya dayandırılacaktır. Burada sosyalist toplumun temel yasalarının bellibaşlı bir özelliğine, bu yasaların yapıcı ruhu ile, gelecek için taşıdığı önemle ilgili özelliğine değinmek gerekiyor.

Elbette ki sosyalist bir toplumda yasalar herşeyden önce elde edilmiş olan kazanımları pekiştirmeye, ülkenin ekonomik, toplumsal, politik yaşamında elde edilen başarıları yasallaştırmaya yöneliktir. Anayasa devletin politik yapısını, yönetim organlarının çalışmalarını ve diğer toplumsal kuruluşların hukuki çevresini çizer, yurttaşların hak, özgürlük ve görevlerini belirler. Geleceğe dönük olmayan, tarihsel perspektifi gözönünde bulundurmayan bir Anayasanın çabucak aşılacağını, oynaması gereken rolü yitireceğini söylemeye lüzum olmasa gerek. Bu nedenle Sovyetler Birliği'nin yeni Anayasası bir program niteliğini taşımaktadır. L. Brejnev SBKP MK'nin 1977 Mayıs ayındaki toplantısında şunları belirtmiştir: «Lenin, Bolşevik Partisi Anayasanın sadece bir hukuki belge olmadığı, aynı zamanda çok önemli politik bir belge olduğu ilkesini gözönünde bulunduyorlardı. Parti Anayasayı daima devrim kazanımlarını pekiştiren ve aynı zamanda sosyalizm kuruculuğunun temel görev ve hedeflerini gös-teren bir belge saymıştır.»⁽³⁾

Bu ilkedен hareketle Anayasa tasarısının giriş kısmında Sovyet devletinin temel amacı kesinlikle belirtilerek, bunun sınırsız bir komünist toplum kurmak olduğu vurgulanmakta ve başlıca ödevler şöyle sıralanmaktadır: Komünizmin maddi ve teknik temelini kurmak, sosyalist toplumsal ilişkileri geliştirerek komünist ilişkiler haline getirmek, komünist toplumun insanını yaratmak, emekçilerin yaşam ve kültür düzeyini yükseltmek, ülkenin güvenliğini sağlamak, barışın güçlenmesine ve uluslararası işbirliğinin gelişmesine katkıda bulunmak. Anayasada yer alan bu program-hükümler, bundan böyle nelerin yasal eylemler, nelerin Anayasanın amaç ve ilkelere aykırı eylemler olduğunun ölçütü olacaktır.

Programın sürekliliği ve karakteri Anayasaya gerçekten etkinlik ve kalıcılık sağlayan iki temel unsurdur.

3

Memleketimizin toplumsal yaşamında gelenek haline geldiği üzere, tarihsel önem taşıyan kararlar alınmadan önce, Komünist Partisi ve Sov-

(3) «Pravda» gazetesi, 5 Haziran 1977.

yet devleti mutlaka halkın yaratıcı zekâsına başvurmakta, olgunlaşmış konuların bütün halk tarafından görüşülmesini sağlamaktadır. Bunun örnekleri 1960 yıllarının başında, ulusal ekonominin yönetim ve planlamasında değişiklikler yapılırken, beş yıllık planlar hazırlanırken görülmüştür. Bugün, ülkenin temel yasası hazırlanırken de aynı yol izlenmiştir.

Bu gelenekte Sovyet rejiminin derin demokratik niteliği, partinin halka karşı beslediği güven, onun komünizme bağlılığı simgelenmektedir. Tüm halkın katıldığı bu forumlardan her biri bu güvenin haklılığını şaşmaz biçimde doğrulamaktadır. Her defasında vatandaşların faal olarak katıldıkları, serbestçe fikir değiş-tokuşunda buldukları bu görüşmeler verimli ve yapıcı sonuçlar vermektedir.

Kapitalist ülkelerdeki halkların büyük olaylar karşısındaki kayıtsızlığı, umursamazlığı, gitgide artan kuşkusunu ile büyük bir çelişki oluşturan bir durum! Öyle göze batıcı bir çelişki ki, burjuva ideologlarını tedirgin etmekte, sosyalist ülkelerdeki demokratik rejimi kötülemek için yeni yeni manevralara, oyunlara zorlamaktadır. SSCB'nin yeni Anayasa tasarısının ilânı ve halka sunulması bu gibileri için yeni bir vesile olmuştur.

Bilindiği gibi tasarının tam metni 4 Haziranda tüm gazetelerde yayınlanmış, ayrıca bu konuda geniş yorumlar yapılmıştır. Bundan dolayı, abartmadan söyleyebiliriz ki, Anayasa tasarısı Sovyetler Birliği'nin en geniş haber kaynakları için günün konusu olmuştur. Dört ay sürecek olan görüşmelerden sonra bu konuda bir bilânço meydana getirilecektir.

Ama burjuva ideologları, her zaman olduğu gibi bu defa da çok acele ediyorlar, çünkü kamuoyunu uzun süre «kendi başına» bırakmaları mümkün değildir. Bu satırların yazıldığı sıralarda tasarı üzerindeki görüşmeler başlayalı henüz iki hafta olmuştur. Bu süre Batıdaki bazı yorumculara yeterli görünmüş ve bunlar acele hükümler vererek bir sürü kuyruklu yalan uydurmuşlardır. Örneğin «International Tribune» gazetesi sütunlarını «etkili sovyetolog» V. Zorza'nın emrine vermişti ki, yazdığı yazılarda tasarı etrafındaki görüşmelerin formal olduğunu iddia ettikten sonra «Anayasanın şu veya bu maddesine karşı en küçük bir itiraz sesi yükselmedi» diye kestirip atmıştır. İşte kuyruklu yalan budur. Acaba, Anayasaya «itiraz edenler olduğunu» ispatlamak için iddia sahibini mahkemeye verecekler çıkar mı? Derhal söyleyelim ki biz böyle bir girişimde bulunmayacağız. Adamcağız ekme parasını kazanmak derdinde. Varsın o dillere destan burjuva özgürlüklerini övedursun.

Biz başka türlü davranacağız. Okuyucularımızı, yeni Anayasa ile ilgili görüşmelerin gelişmesi ve bu görüşmelerin gerçek içeriği hakkında bilgi edinmeye davet edeceğiz. Bunu yapmak için memleketimize gelmeleri, kentlerde ve köylerde, fabrika ve şantiyelerde milyonlarca erkek ve kadının düşündüklerini açıkça söyledikleri binlerce toplantıya katılmaları gerekli değildir. Durumu öğrenmeleri için, görüşmelere her gün bir sayfa

hatta daha fazla yer ayıran Sovyet gazetelerini gözden geçirmeleri yeterlidir.

Emekçiler neler söylüyor, neler yazıyor?

«Pravda» gazetesinin, görüşmelerin ilk iki haftası içinde yayınladığı materyallere bir göz atalım.

Altay'larda bir kolhozun başkanı olan F. Şmeyder, halkvekillerinin seçmenlerine hesap vermeleriyle ilgili 105. maddenin kaleme alınış biçimini uygun bulmuyor. «Önemli olan hesap vermek değil, bu eylemin içeriği ve sonucudur» diyor ve yazılış biçiminin ona göre değiştirilmesini teklif ediyor. Berdiansk'ta bir fabrikanın müdürü olan S. Stepaniantz «Toplumsal gelişme ve kültür» bölümünü eleştiriyor, buraya «devlet vatandaşların yaşam ve konut koşullarının iyileşmesi sorunları üzerine eğilir» hükmünün eklenmesini istiyor. Kaplıcalar ve dinlenme yerleri uzmanı A. Buhtoyarov dinlenme hakkıyla ilgili 41. maddeden, «ikamet edilen bölge» sözcüklerinin çıkarılmasını öneriyor ve «bu sözcükler dinlenme için varolan olanakları daraltabilir» diye ekliyor. Kalinin kentinde oturan emekli subaylardan Finkelberg 28. maddenin «sertleştirilmesini» isteyerek, aşağıdaki biçimde kaleme alınmasını öneriyor: «SSCB'nde harpten yana propaganda en ağır suçlardandır ve yasalarca yasaklanmıştır». Tacikistan Bilimler Akademisi üyelerinden Recebov, federe cumhuriyetlerin SSCB Bakanlar Kurulunda daimi temsilçiler bulundurmaları pratiğinin 9. maddede hükme bağlanmasını istiyor v.b. v.b.

Genel olarak tasarının, özel olarak da ayrı ayrı maddelerinin onaylanması, gerektiği gibi biçimlenmemiş izlenimini uyandıran noktalarda serbestçe fikir yürütülmesini engellemiyor. Yeni yeni ifade biçimleri ileri sürüyor, uzmanlar bunları çözümlenmeye davet ediyor.

Anayasanın hazırlanması ve kaleme alınması, belirli hukuksal normlara ve kaidelere uyularak cereyan eden karmaşık bir yaratıcılık sürecidir. Bu nedenle biz şu veya bu somut önerinin değerini tartmak, yazgısının ne olacağını araştırmak amacını gütmüyoruz. Bu ödev çalışmalarını sürdüren Anayasa Komisyonuna, Ekim ayında Anayasanın tümü ve ayrı ayrı maddeleri hakkında sözünü söyleyecek olan Yüksek Şuraya aittir. Ama tasarı üzerindeki görüşmelerin gidişi Sovyet demokrasisi mekanizmasının bugün toplumumuzun gereksinimini duyduğu Anayasanın serbestçe görüşülmesine olanak sağladığını ispatlamaktadır. Yığınların bu görüşmelere katılması ve Anayasanın içeriği, bu temel yasanın gerçekten halkçı bir Anayasa olacağını göstermektedir.

Yeni bir Anayasanın kabulü bir ülkenin yaşamında daima önemli bir olaydır ... Sovyet insanları da bu temel yasayla görkemli planları ve

perspektifleri birleştirmektedirler. Yeni Anayasa`normlarının uygulanması milyonlarca Sovyet emekçisinin ülkenin ekonomik ve politik yaşamına, devletin ve toplumun bütün sorunlarının çözümüne daha aktif olarak katılması olanağını sağlayacaktır.

Şuna inanıyoruz ki 1977 Anayasası SSCB tarihinde çok önemli bir yer tutacak, Lenin'in partisinin, sosyalist devletin, tüm Sovyet halkının yüce komünizm kuruculuğu davasına ve aynı zamanda dünyadaki bütün emekçilerin özgürlük, insanlığın ilerlemesi, yeryüzünde kalıcı bir barış uğrunda enternasyonal savaşlarına yeni bir katkısı olacaktır.

TÜSTAV

Sermaye ihracı-emperyalizmin esas temellerinden biridir

John Purton

İngiliz İktisatçısı

Kapitalizmin tüm çelişkilerinin şiddetlendiği ve bir «kör düğüm»e dönüştüğü günümüz kapitalizminin genel bunalımı aşamasında, emperyalizm, tüm iç rezervlerini sarsılan mevzilerini tekrar elde edebilmek için seferber etmektedir. Kapitalist sistemin karmaşık «uyum tepkileri» kompleksinden, sermaye ihracındaki bazı değişiklikleri inceleyelim. Bilindiği gibi V. İ. Lenin, sermaye ihracını «emperyalizmin ekonomik temellerinin en belirgin özelliklerinden biri» (1) olarak nitelendirmişti.

Sermaye ihracı günümüz kapitalizminin dünya ekonomik ilişkilerinin yapısında önemli bir yer tutmaktadır. Sermaye ihracını desteklemek, kapitalist bütünleşmeyi geliştirmek ve sermayenin uluslararası serbest dolaşımındaki engelleri ortadan kaldırmak için, devlet-tekeli kapitalizmi tedbirlerinin bir sonucu olarak İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki dönemde dış yatırımlar önemli ölçüde artmıştır. Bu büyümenin en önemli motoru, daha Lenin'in «emperyalizmin, kapitalizmin en yüksek aşaması» yapıtını yazdığı dönemlerde olduğu gibi, en yüksek kârı elde etme çabasıdır. Lenin, «Kapitalizmin bazı ülkelerde 'fazla olgunlaşmış' olması ve sermayenin ... 'randımanlı' bir faaliyet alanından yoksun olması» diyor, «sermaye ihracını gerekli kılmaktadır.» (2)

Sermaye ihracı bugün artık, son 15 yılda hızla yayılarak günümüz kapitalizminin gelişmesinin önemli bir özelliği olan çok uluslu kumpanyaların faaliyetleriyle en sıkı bir şekilde bağlanmıştır.

İlk çok uluslu emperyalist tekeller, bu yüzyılın başlarında ortaya çıkmıştır. Ve emperyalizmin gelişmesinin başlangıç safhasında sermayenin böyle bir düzeyde yoğunlaşması ve merkezileşmesi, ulusal tekellerin çok uluslu tekellere dönüşmesinin tipik bir örneği olmamasına rağmen, Lenin buna dikkati çekmiştir. Lenin, «süper tekeller» adlı çok uluslu kartellerin oluşmasını çözümlerken, «Bunun, sermayenin ve üretiminin dünya ölçüsünde yoğunlaşmasının yeni bir aşaması, geçmişteki ile kıyaslanamayacak kadar daha yüksek bir aşaması» (3) olduğunu belirtti. Ancak 60 yıllarının başından beri sermayenin enternasyonalleşmesi süreci öyle öl-

(1) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 27, s. 397.

(2) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 27, s. 360.

(3) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 27, s. 364-365.

çülere ulaştı ki, artık çok uluslu yeni tipte tekellerin gelişmesinden, devlet-tekelci sistemin ulusal temelden belli bir ayrılmasından söz edilebilir.

Çok uluslu tekeller bugün artık sosyalist olmayan dünyanın tüm gayri safi ulusal hasılasının yaklaşık üçte birini kontrol etmektedirler. 70 yıllarının ilk yarısı için olan verilere göre, çok uluslu tekellerin yabancı şubelerinin üretimlerinin değeri, dünyadaki kapitalist ihracat kapsamından daha fazla idi.

Bu tür uluslararası devler dinamik olarak dünya kapitalist ekonomisiyle bütünleşmektedir. Çok uluslu tekeller, üretim ve dolaşım devrelerini enternasyonalleştirerek, temellerinin bulunduğu devletlere dayanarak, uluslararası iş bölümünün nimetlerinden hünerli bir şekilde yararlanıyorlar.

Burjuva ekonomistleri, örneğin J. K. Galbraith çok uluslu kumpanyaların eylemlerinin ölçülerinin etkili bir ekonomi planlamasını mümkün kıldığını ⁽⁴⁾ iddia etmektedirler. 70'lerin ortasında kapsamı ve derinliği önceden bilinemiyen krizin patlamasıyla, boşuna olan bu umutlar da yıkılıp gitti. Çok uluslu dev tekellerin gelişmesi, tartışmasız yeni ve yüksek düzeyde, F. Engels'in tanımladığı gibi «üretimi toplumsallaştırmaktadır.» Ancak doğaldır ki bu, kapitalizmin temel çelişkilerini ortadan kaldıracak bir durumda değildir. Ancak bunları daha geniş bir temelde yeniden ortaya çıkarmaktadır.

Uluslararası kumpanyaların çelişkilerinin büyümesi, önemli ölçüde, Lenin tarafından keşfedilen tekelci kapitalizminin aşırı derecede eşit olmayan gelişmesinin bir sonucu, kapitalizmin üç ana merkezi (ABD, FAC ve Japonya) arasında rekabetin keskinleşmesinin bir sonucudur. Emperyalistler arası rekabetin bir aracı olarak, ayrı ayrı kapitalist ülkelerin ekonomik ve politik hedefleri için, kapitalist dünya ekonomisinin yeniden paylaşılması için savaşımın en ön sıralarında yer alan çok uluslu tekeller, çoğunlukla temellerinin bulunduğu ülkenin hedeflerine ters düşerek bizzat kendi çıkarlarından hareket ediyorlar. Böylelikle bu tavırları dünya ekonomisine daha da karışıklık ve istikrarsızlık katıyor, kapitalizmin eşitsiz gelişmesinin bizzat etkeni ve emperyalistlerarası çelişkilerin daha da keskinleşmesinin maddi temeli oluyor.

Bu uluslararası devlerin ana merkezi ABD'dir. 70 yıllarının başında 7.276 çok uluslu kumpanyanın en güçlü durumda olan üçte birinin ana merkezi ABD'ydi. Çok uluslu kumpanyaların sayısına göre Büyük Britanya ikinci yeri tutuyordu (yaklaşık tümünün dörtte biri) ve FAC üçüncü sırada geliyordu. ⁽⁵⁾

(4) J. K. Galbraith, *The New Industrial State*, New York, 1968; *Economics and the Public Purpose*. Boston, 1973.

(5) *Multinational Corporations in World Development*. U. K. New York, 1973, p. 138.

Son 25 yıl içinde ABD kökenli uluslararası tekeller başka ülkelerde 10 binden fazla şube açtılar. (6) Fakat son yıllarda bu ülkenin uluslararası tekellerinin hegemonyası gittikçe Batı Avrupa ve Japonya'nın çok uluslu kumpanyaları tarafından tehdit edilmektedir. Bunlar, sermaye ihracında giderek daha büyük bir rol oynuyorlar. Batı Avrupa çok uluslu kumpanyalarının ülke dışındaki doğrudan yatırımlarının kapsamı ve ülke dışındaki şubelerinin üretimlerinin değeri, ABD'nin uluslararası tekellerinin aynı alandaki ölçülerine oldukça yaklaşmıştır. Bazı uzmanların tahminlerine göre, ülke dışındaki yatırımlarını hızla genişleten Japonya 1980'e kadar dünyanın en büyük sermaye ihracatçıları arasında yer alabilecektir.

Ancak yabancı tekellerin, özellikle millileştirilme tehlikesiyle karşılaştıkları ülkelerde, rekabetin yanısıra çok uluslu kumpanyaların bloklar halinde belli bir birleşme eğilimi gösterdikleri görülmektedir. Böyle bir bloklaşmaya, Güney Amerika'da çıkarları olan ve 200'den fazla ABD kumpanyasının ait olduğu «Council of the Americas» örnek olabilir.

Çok uluslu kumpanyaların daima ana hedeflerini, yani, geniş bir ekonomik yayılma koşullarının, kârlarının artmasının ve genel olarak emperyalizmin ve özel olarak da kendi emperyalist ülkelerinin mevzilerinin sağlamlaştırılmasının güvence altına alınmasını göz önünde bulundurdıkları şüphe götürmez. Çoç uluslu kumpanyalar, gelişme halindeki genç devletlerde, bu ülkelerin engelsiz doğal ve işgücü kaynaklarını sömürme olanağını verecek sosyal-politik bir atmosfer yaratma çabasındadırlar. Ancak çok uluslu kumpanyaların uygulamalarının analizi ilk bakışta, eylemlerinin yeni-sömürgeci karakteri olduğu sonucu çıkarılmasına ters düşecek görünümeler göstermektedir.

İkinci Dünya Savaşından sonraki dönemde kapitalist endüstri ülkeleri arasındaki sermaye ve mal dolaşımının artış hızı, gelişmekte olan ülkelerle gelişmiş kapitalist ülkeler arasındaki orandan gerçekten daha yüksekti. 60 yıllarında tüm uluslararası tekellerin doğrudan yatırımlarında, gelişmekte olan ülkelerin payı yavaş yavaş azaldı. Günümüz burjuva ideologları ve reformistler, «Emperyalizmin yok olması» gibi bir gelişmenin olduğunu iddia etmektedirler. Çünkü, kapitalist ülkeler, esas olarak artık kolonilere sermaye ihracına bağımlılıktan çıkmışlardır. Ülke dışında «serbest» bir sermaye yatırımı ve ayarlanan «karma» ekonomiler kapsamında bir ticaret, sözüm ona emperyalizmin yerini almıştır. ABD Komünist Partisi Genel Sekreteri, Gus Hall'un da haklı olarak belirttiği gibi, emperyalizmin esası değişmemekte, «ancak emperyalizmi, değişen bir dünyaya kendini uydurmak zorunda kalmaktadır.» (7)

(6) G. Hall, İmperialism Today. New York, 1972, p. 49.

(7) G. Hall, İmperialism Today, p. 53.

Geçmişte olduğu gibi şimdi de gelişmekte olan ülkelerin ekonomisine yapılan doğrudan yatırımların, gelişmiş kapitalist ülkeler için büyük bir rol oynadığı gerçeği tartışma götürmez. Birleşmiş Milletlerin verilerine göre 60 yıllarının sonunda, 16 gelişmiş kapitalist ülkenin ülke dışı doğrudan yatırımlarının yaklaşık üçte biri, gelişmekte olan ülkelerin payına düşmekteydi. ABD ve Batı Avrupa çok uluslu kumpanyaları yaklaşık aynı miktarı, Asya, Afrika ve Latin Amerika'daki genç devletlere yatırdılar. Bundan çok daha büyük bir miktarı (ülke dışı yatırımlarının beşte üçü), Japonya kökenli uluslararası tekeller dünyanın gelişmekte olan bölgelerine naklettiler.

Ülke dışı yatırımlarda, Batı Avrupa ülkeleri arasında, geçmişte büyük sömürgeleri olan İngiltere, Fransa, Hollanda ve Portekiz özel bir yer almaktadırlar. Bu ülkelerin çok uluslu kumpanyalarının eylemleri, çok daha geniş bir ölçüde «gelişmekte olan ülkelere dünyasına» yönelmiştir. Sermaye ihracının hâlâ ikinci merkezi İngiltere örnek olarak ele alındığında, yakın geçmişe kadar bu ülke için sermaye ihracının nitelik olarak sömürgeci (şimdi yeni-sömürgeci) yönelimde bir karakter gösterdiği ortaya çıkar. Birinci Dünya Savaşından kısa bir süre önce İngiltere'nin ülke dışı yatırımlarının yaklaşık yarısı sömürgelere ve dominyonlara düşerken, şimdi ülke dışı yatırımlarının yaklaşık yarısı, bir zamanlar İngiltere egemenliğine ait olan bölgelere akmaktadır.

Doğaldır ki, ABD'nin tekeli sermayesi, stratejik ham madde ve yüksek kâr elde etme çabalarında, gelişmekte olan ülkeleri gözden kaçırmıyor. 1960'dan 1973'e kadar ABD'nin Afrika'daki dış yatırımları 4,5 kat artmış ve ABD'nin gelişmekte olan ülkelerdeki sadece uzun vadeli özel sermaye yatırımları 11,1 milyardan 27,9 milyar dolara çıkmıştır. (8) Gelişmekte olan ülkelere sermaye ihracının bütünü-mutlak olarak azalmamış, tam tersine her yerde artmıştır.

Veriler, enerji ve ham madde bunalımının keskinleştiği günümüzde gelişmekte olan ülkelerin, kapitalist endüstri ülkelerinin doğrudan yatırımlarında gittikçe artan bir yer aldıklarını göstermektedir. Bu şekilde 1975'de ABD'nin petrol kumpanyaları (ekonomik bunalım nedeniyle sermaye ihracının artış hızı genel olarak azalmış ve bir sıra gelişmekte olan ülkenin kısıtlayıcı önlemler almış olmasına karşın) yeni tesislerin kapsamını 2 katına çıkarmışlar ve safi yatırımlarını yüzde 20 arttırmışlardır. Kısacası, gelişme halindeki ülke halklarının sömürüsü, dünya ölçüsünde hâlâ günümüz kapitalizminin bir karakteristiğidir.

Gelişmiş kapitalist ülkeler arasında olduğu gibi, bu ülkelerden gelişme halindeki devletlere sermaye akının incelendiğinde, günümüz koşullarında finans oligarşisinin olağanüstü artan rolünü belirtmek gerekir. Finans

(8) Statistical Abstract of the United States, 1975, p. 801.

kapitalin etkisini artırmanın bir yolu, ABD, Batı Avrupa ve Japonya büyük bankalarının ülke dışında şube ağını hızla artırmak, bağımlı kredi kuruluşları, ortaklıklar ve temsilcilikler kurmaktır. 1965'den 1972'ye kadar ABD bankaları, 303'den 1.009'a olmak üzere, ülke dışındaki bağımlı banka şubelerinin sayısını 3 katına çıkardılar. 1973'e kadar İngiltere bankaları, ülke dışındaki şubelerinin sayısını 192'ye, Japonlar 145'e, Batı Almanlar 103'e ve Fransızlar 91'e yükseltmişlerdir. ⁽¹⁾ Banka sermayesinin yayılımı, uluslararası endüstri tekellerinin yayılımıyla el ele yürümüştür.

1970 yıllarında uluslararası banka tekellerinin veya çok uluslu bankaların oluşması, kredi sermayesinin yoğunlaşması ve merkezileşmesinde yeni bir aşama oldu. Bunlar, bir taraftan ekonomik yaşamın giderek enternasyonalleştirilmesi ve çok uluslu kumpanyaların hızla yayılımıyla, diğer taraftan kapitalizmin banka-kredi sistemi içerisinde rekabet savaşımının keskinleşmesiyle ortaya çıkmıştır.

«EBIC», «ABECOR», «CCB», «Orion» ve «International Energy Bank» gibi banka devlerinin işlevlerinin artık mevcut pratiği, uluslararası banka tekellerinin her türlü banka işlemleri ihtiyaçlarını karşılamak ve onların safında etki alanlarının paylaşımına aktif olarak katılmak olduğunu göstermektedir. Çok uluslu bankaların finans alanında ortaya çıkmaları, finans kapitalin yapısının genişlemesi ve karmaşıklaşmasıyla birlikte rekabet savaşımının geleneksel biçimlerde hızlandığını ve yeni biçimler aldığını göstermektedir.

Bugünkü sermaye ihracının, endüstri ve kredi sermayesi dolaşımında öncü rolünü oynayan uluslararası endüstri tekelleri ve bankaların yayılımından ayrılamayacağı şüphe götürmez. Biz, günümüzdeki ülke dışı yatırımların bazı özelliklerine değinmek istiyoruz. Önce, kapitalist endüstri ülkelerine yapılan sermaye ihracının yüksek temposunun sebebi nedir sorusunu cevaplandırmak gerekir.

Herşeyden önce bilimsel-teknik devrim, gelişmiş kapitalist ülkelerde yüksek kâr getiren bir sermaye yatırımı alanını oldukça genişletmiştir. Özellikle bundan, her iki dünya harbini takip eden on yıllar içerisinde ABD tekellerinin sermaye naklinde Batı Avrupa tekellerinden çok daha ileride olmalarının nedeni açığa çıkmaktadır. Ve ancak 60 yıllarının ortalarında, Batı Avrupa tekelleri yeterli mali ve bilimsel-teknik bir potansiyelin birikiminden sonradır ki, ABD'nin ekonomik mevzilerine karşı taarruza geçebildiler.

Sermayeyi gelişmiş kapitalist ülkelere, örneğin Batı Avrupa ülkelerine çeken elverişli koşullara, bu ülkelerin harp sonrası dönemde özellikle devlet-tekelci teşviklerin sonunda oluşan göreceli istikrarlı bir ekonomi gelişmesini de katmak gerekir. Artık bugün «uzun gelişme» olarak tanımlanan

⁽¹⁾ Multinational Corporations in World Development, p. 12.

ve yaklaşık bir çeyrek yüzyıl devam eden bu gelişme, hızlı bir birikim için uygun bir ortam yaratmıştır. ABD'nin sermaye ihracı, bu gelişmenin nedenlerinden biriydi, ve aynı zamanda bu gelişme, bu sermaye ihracı için bir teşvik oldu.

Son olarak, gelişmiş kapitalist ülkelere sermaye ihracının artışında, eski sömürge ve bağımlı ülkelere girmek yollarının aranması gibi bir etkeni de gözden kaçırmamak gerekir. «Eğer ABD'nin bir kumpanyası veya bir bankası» diyor G. Hall, «bir Batı Alman, Japon veya Fransız kumpanyasıyla bir ortaklık elde edebilirse, bu, aynı zamanda bu kumpanyaların yabancı kolonyalist şirketlerinin de ortağı olur.»⁽¹⁰⁾

ABD'nin ülke dışında endüstri işletmeleri ve kredi kurumları ağının genişletilmesinde, kapitalist ülkelerde para birimi olarak doların yeri de katkıda bulunmuştur. Bu avantajdan yararlanarak ABD tekelleri, hızla artan doğrudan yatırımlarla dünya para piyasasına sürekli dolar şırıngası vermişlerdir. Bu, zorunlu olarak, daha sonra doların altına karşı serbest değişiminin kaldırılmasında bir etken olan ABD'nin ödeme dengesi açığının artmasına yol açtı. Batı Avrupa sermaye piyasasında dolaşımda bulunan (Euro Dolar denilen) oldukça fazla miktardaki dolar, ABD'nin tüm kapitalist dünyayı bağlayan banka kurumları ağına bağlı olarak, ABD finans kapitaline Batı Avrupa'daki «büyüme» finanse ederek kâr etmesine imkân verdi.

Sermaye ihracının bir özelliği olarak uluslararası tekellere, ülke dışındaki doğal ve işgücü kaynaklarının sömürülmesinde doğrudan bir kontrol imkânı veren ülke dışındaki doğrudan yatırımların gittikçe artan önemini vurgulamak gerekir. Böyle bir kontrole imkân vermiyen hisse senedi yatırımları şeklindeki faizli sermaye ihracı, bugün geri plâna itilmiştir.

Bugünkü uluslararası tekeller tarafından merkezleştirilmiş şekildeki sermaye ihracının bir diğer özelliği de, yeni sömürgeci hedeflere varmada uygulanan yöntemlerin çeşitli oluşudur. Sömürgecilik sisteminin çöküşü, tekelci sermayenin gelişmekte olan ülkeler ekonomisine dalması ve bu ülkelerde belirli sermaye yatırım alanlarını kontrol altında tutabilmesi için, esnek bir stratejinin hazırlanmasını gerekli kıldı.

Uluslararası sermaye, bir sıra genç devlette, özellikle burjuvazi ve egemen çevrelerin desteğini kazanmaya çalışmakta ve bunların ekonomik olarak tekellerle işbirliğine ilgisini çekmek istemektedir. Bununla, her şeyden önce bu ülkeleri, kapitalizmin hakimiyet alanında tutmak ve bu ülkelerin doğal kaynaklarını engelsiz sömürebilmek amacı izlenmektedir. Özellikle yabancı tekellerin yerli özel ve devlet sermayesini çektikleri karma kumpanyalar denilen çeşitli biçimlerdeki ortaklıklar da oldukça yaygındır. Yeni-sömürgeci yöntemler uluslararası tekellere belli yararlar sağ-

(10) G. Hall, *İmperialism Today*, p. 55.

lamaktadır: Yerli sermaye merkezileştirilmekte, yerli resmi makamlar aracılığıyla destek, güvence altına alınmakta ve çok uluslu tekellerin en düşük masrafla yerli kaynaklar üzerindeki kontrolü güvence altına alınmaktadır.

Kısaca uluslararası tekelleri sermaye, geçmişte olduğu gibi hâlâ gelişmekte olan ülkeleri sömürmektedir. Ancak, ekonomi dışı zorlamaların da dahil olduğu sömürgecilik döneminin kanlı sömürme yöntemleri yerine, daha ustaca ve daha ince neo-kolonyalist ekonomik yağma yöntemleri geçmiştir.

Tekelleri sermaye sadece ucuz işgücü ve hammadde dolayısıyla yüksek kârlar elde ettiği gelişmekte olan ülkeleri sömürmekle kalmıyor, göreceli olarak endüstrileşmiş gelişme halindeki ülkeleri de sömürüyor. Bu ülkelerden kâr sağlamak için tekeller, güçlü bir araç olan mevcut uluslararası işbölümü sistemi ile kendi bilimsel-teknik ve ekonomik üstünlüklerini kullanıyorlar. Bu sömürünün bir kanıtı, 50 yıllarının ortalarında devlet-tekeller kapitalizminin gelişmesiyle birlikte başlayan neo-kolonyalist politikanın günümüze kadar yürürlükte olmasıyla beliren gelişmekte olan ülkelerin dış ticaret borçlarıdır. (11)

İngiltere'yi ziyareti sırasında Brezilya Başkanı E. Geisel, amacının ülkesini güçlü bir endüstri ülkesine dönüştürmek olduğunu açıkladı. Bunu tamamlamak için, «Brezilya modeli»nin ana çizgilerinden birinin geniş ölçüde yabancı sermaye çekmeye dayandığını eklemek gerekir. Bu bakımdan uluslararası tekellerin, sadece Güney Amerika'da değil, genel olarak «üçüncü dünya» stratejilerinde özel bir yer alan Brezilya, oldum olası finans kapitalin müşterisidir. Endüstrisi geniş ölçüde emperyalist ülkelerdeki borçlarını kapatmak için çalışmaktadır. Tahminlere göre, Brezilya 1977 yılında yabancı borçlar için 2,3 milyar dolar faiz ve borçların kapatılması için 3,6 milyar dolar ödeyecektir. Hesaplamalardan anlaşıldığına göre, 1977'nin sonunda Brezilya'nın, 1976 sonunda 22,6 milyar olan dış borçları, 25,8 milyar doları bulacaktır. (12) Karşılaştırma yönünden Brezilya'nın 1976 yılı ihracının 10,1 milyar dolar olduğunu da eklemek gerekir.

(11) 1951'den 1956'ya kadar gelişmekte olan ülkelerin emperyalist ülkelerle ticaretinde fazlalık vardı. 1957'den 1962'ye kadar 8,4 milyar dolarlık bir ticaret açığı ortaya çıktı. Petrol ihracından elde edilen artan gelirler nedeniyle, tüm «üçüncü dünya» ülkelerinin toplam ihracı, 1973'de 11,8 milyar ve 1975'de 21,1 milyar dolar olarak toplam ithallerinden daha fazla idi. Ancak hesaplamalardan petrol çıkaran ülkeler çıkarıldığında, ticaret açığı 1973'de 10 milyar, 1974'de 28,9 milyar ve 1975'de 37,9 milyar doları bulmaktadır (Bak Monthly Bulletin of Statistics. U.N., November 1976, vol. XXX, Nr. 11, pp. 110-111).

(12) «Financial Times», January 14, 1977.

Bir bütün olarak gelişme halindeki ülkelere gelince, 1960–1970 yılları arasında bu ülkelerde yaratılan sermayelerden oluşan kâr ihracı, iki katından fazla arttı. Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) Sekreterliği uzmanlarının hesaplarına göre, bu eğilim gelecekte de devam edecek ve 1980’de gelişme halindeki ülkelere yaklaşık 25 milyar dolar ihraç edilecektir.

Neo-kolonyalist sömürünün önemli bir aracı da devlet-tekelci karakteri olan uluslararası kredi kuruluşlarının (Uluslararası Para Fonu, Uluslararası Kuruculuk ve Kalkınma Bankası v.s. gibi) kullanılmasıdır. Örneğin Uluslararası Para Fonu’nun özellikle İngiltere’de olduğu gibi, şiddetli bir ödeme dengesi krizi altında inleyen gelişmiş kapitalist ülkelerin ekonomilerine istikrar sağlamada yardımcı olması gerekiyor. Bu kurum, bu ülkelere, kapitalizmin uluslararası para sistemi içerisinde yerlerini tekrar elde edebilmeleri için borç veriyor. Uluslararası Para Fonu aynı zamanda neo-kolonyalist sömürü yararına gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerine istikrar kazandırmada bir araçtır. Bu «istikrar kazandırma»nın amacı, borç için yapılan ödemeleri ve tekellerin yatırdığı sermayelerden oluşan kârın ülke dışına transferini güvence altına almaktır. Uluslararası Para Fonu tarafından verilen borçların sömürüyü şiddetlendirdiğini ve borçların ana bölümünü kapatmak için ve faiz işlemleri için yapılan ödemeleri artırdığını burada söylemeye bile gerek yoktur.

Gelişmekte olan ülkelerin tüm mümkün kanallarla sömürüldüğünü gösteren sayı, onların dış borçlarıdır. Bu, 1965’de 34,0 milyar dolardı (1956’ya kıyasla 4 katı). Bu sayı, 1972’de 89,0 milyar dolara yükseldi. Buna bağlı olarak da, karşılanması gereken ödemelerin tüm tutarı 1965’de 2,7 milyar dolardan 1972’de 7,5 milyar dolar olarak arttı. ⁽¹³⁾ Uluslararası Kuruculuk ve Kalkınma Bankası uzmanlarının incelemelerine göre, 1975 başlarına kadar borçlanma 151,4 milyara çıkmış ve borçları kapatmak için yapılan ödemeler, 1975’de 10 milyar ve 1976’da 12,5 milyar doları buldu. Bu ölçüde, genç devletlerin gittikçe artan sömürülmesini gösteren bir «kalkınma»nın finans kapitalin yararına olduğu açıktır.

Dünya ekonomisinin gelişmesinin bir özelliği de, 70 yıllarında petrol üreten ülkelerin büyük çapta sermaye ihracındaki rollerinin artmış olmasıdır. Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC) üyesi ülkeler tarafından petrol fiyatlarının arttırılması, bu ülkelerin büyük ölçüde gelirlerinin artmasına ve muazzam sermayelerin teşkiline yol açtı. Petrol ihraç eden ülkelerin çoğu, bu biriken sermayeyi henüz tamamen ekonomi için yararlı hale sokamıyorlar. OPEC üyesi ülkeler bu gelirlerin bir bölümünü, gelişmiş kapitalist ülkelere mal ithalinin genişletilmesinde ve endüstrileşmede de kullandılar. Ancak petrol gelirlerinin önemli bir bölümü, tüm

(13) «World Bank Annual Report, 1974» Washington, pp. 85, 86, 91.

emperyalist ülkelerin sermaye katılımıyla kurulan, Batı Avrupa ve ABD bankaları ile çok uluslu Arap bankalarına yatırıldı. Emperyalist devletler, büyük miktarda petrol dolarının petrol çıkaran ülkelerde yoğunlaşmasının, süregelen para ve finans krizinde yeni patlamalara yol açmasından korkuyorlar. Bunun için onlar, bu dolarları tekrar ekonomilerine aktarmak için tedbirler alıyorlar, bu sermayeleri ekonomi dolaşımına çekerek bu paraları ekonomik zorluklarını yenmek için kullanmak istiyorlar. Gelişme halindeki devletlerin ekonomik bağımsızlık savaşımının zorlaşmasına yol açan Avrupa dolar piyasası, uluslararası sermaye piyasası, uluslararası kredi ve finans örgütleri, petrol çıkaran ülkelere emperyalizmin kalelerine sermaye akışında büyük bir rol oynuyorlar.

Aynı amaç, petrol üreten ülkelerde yeni çok uluslu kredi kuruluşları oluşturmakla da izlenmektedir. Uluslararası banka tekelleri, bunların yardımıyla petrol çıkaran ülkelerin artan finansiyel kaynaklarını kontrolleri altına almayı, bunları tekellerin ekonomi dolaşımına katmayı ve petrol çıkaran ülkeleri «petrol paraları»nın sözde sahibi yapmayı amaçlamaktadırlar.

Eskiden emperyalistlerin petrol çıkaran ülkelerin doğal ve işgücü kaynaklarını sömürmekle kendilerini zenginleştirmelerine karşın, şimdi inatla petrol ihracılarından doğan dövizleri sermayeleştirmekten kâr koparılması denemektedir. Ancak gelişmekte olan ülkeler, kendilerinin finans kaynakları üzerinde serbestçe egemen olabilecekleri şartları yaratmak istiyorlar. Ve buna erişmek için, bugünkü dünya güçler dengesinde reel şartlara da sahiptirler. Özellikle petrol çıkaran ülkelere, diğer gelişmekte olan ülkelere borç, kredi ve karşılıksız yardımlarla desteklemek için devlet kaynaklı ihracıların rolünü vurgulamak gerekiyor.

Petrol sermayesinin hareketinde aşağıdaki yeni görüntü du dikkate değer: Bir sıra petrol çıkaran ülke, 1974'den 1976'ya kadar olan süre içinde İngiltere, Fransa, İtalya, Japonya ve Federal Almanya'ya büyük devlet kredileri verdi. Gelişme halindeki petrol çıkaran ülkelerle, gelişmiş kapitalist ülkeler arasındaki bu işbirliğinde, uluslararası finans kapitalin sömürü alanı, her iki taraftaki ülkelere de yayılarak ilişkilerini genişletmektedir. Ayrıca basında, Japonya ve bazı gelişmiş Batı Avrupa ülkelerinin Orta Doğu ülkeleriyle petrol alımına karşılık endüstri mamulleri verme görüşmeleri, detaylarıyla işlendi. Tekrar «petrol paraları»yla doldurulacak olan finans kapitalin kaynaklarından borçlanmak suretiyle ortak projeler finanse edilecektir. Sonuçta hem gelişmiş endüstri ülkelerinde ve hem de gelişmekte olan ülkelere endüstri üretimini kontrol eden finans kapital, uluslararası, âdeta uluslarüstü bağımsız bir güç gibi etki yapmaktadır.

Finans kapitalin eylemlerinin incelenmesinde, petrol piyasasında yeni durumun bir sonucu olarak beliren hem emperyalist ülkeler arasındaki ve hem de gelişmiş kapitalist dünya ile gelişmekte olan ülkelerin arasındaki

çelişkileri dikkate almamak, elbette bir hatadır. Aşağıdaki durumu gözden kaybetmemek gerekmektedir: Uluslararası petrol tekelleri, OPEC üyesi ülkelerin tedbirlerini, tüm yükü tüketicilerin üstüne yıkararak kârlarını daha çok arttırmak için kullandılar. Kapitalist ülkelerde arkadan gelen fiat artışları ve geçim masraflarının yükseltilmesi, emekçilerin hayat standartına indirilmiş bir darbe oldu. Burjuva propaganda makinası, bunu doğrudan OPEC üyesi ülkelerinin tedbirlerine bağladı. Ancak, İngiltere de dahil, emperyalist ülkelerdeki işçi sınıfı ve tüm emekçiler, burada gerçek suçlunun kim olduğunu giderek daha açık olarak görüyorlar ve gelişmekte olan ülkelerin anti-emperyalist savaşıyla dayanışma gösteriyorlar.

Uluslararası tekellerin yayılması, ancak bugünkü burjuva devletin rolü dikkate alındığında sonuna kadar anlaşılır. Sermaye ihracının devlet-tekelci düzenlenmesi için çok büyük sayıda kaldırma tercihleri vardır. Bu, vergiden yararlandırma, finansiyel yardımda bulunma, ülke dışı yatırımlarının garantisi ve enformasyon dairelerinden politik desteğe kadar uzanır.

Tekelci sermaye, geniş bir neo-koloniyalist ağa bağlı olarak, hem emperyalist merkezlerdeki ve hem de gelişme halindeki ülkelerdeki devletlerin desteğini sağlamaya çalışmaktadır. Devlet, enfastrüktür gibi az bir kâr sağlayan ekonomi alanlarındaki sermaye yatırımını üzerine almakta ve tekellere istediklere kârı elde etmelerinde yardımcı olmaktadır. Sermaye ihracında da (yeni-sömürgecilik politikasının kaldırmalarından biri) yeni bir özellik ve ülke dışı borç ve kredilerine bağlı olan rizikoyu devlete yıkmaya gayret etmek gibi bir özellik vardır. Tekelci-devlet kapitalizminde devlet, bizzat hem sermaye ihraç ederek ve hem de özel sermaye yatırımını garanti ederek, tekellere neo-koloniyalist etki alanlarında da çok önemli yardım sağlamaktadır.

Tekelci sermaye, devlet desteğine gittikçe daha fazla gereksinme duymaktadır. Aynı zamanda burjuva devletin enternasyonalleşen finans kapitalle ittifakı oldukça çelişkilidir. Bazı durumlarda devlet, ulusal sermayenin bütününe çıkarlarını korumak için, bazı tekellerin çıkarlarını arka plana atabilmektedir. Ancak devlet-tekelci kapitalizm sisteminde, ya sadece devletin veya sadece tekellerin hükmettiğini sanmamak gerekir. Kanımızca devlet-tekelci kapitalizmi, tekellerle devletin iç içe tam bir kaynaşmasından ziyade, onların çelişkili birliğine dayanmaktadır.

Bu, gelişme halindeki ülkelerde başka türlü yürümektedir. Orada burjuvazi, henüz yeteri kadar güçlü değildir ve devlet belirleyici bir rol oynamaktadır; ya emperyalist tekellerin sadık bir bağlaştığı olarak hizmet görmektedir veya tersine bağımsız ekonomik bir gelişme için gayret etmektedir. Burada, iç ekonomik gelişme ve dış ilişkilerin yönü, devletin uluslararası tekellere ve ulusal sermayeye karşı tavrı sorunlarında, devletin tu-

tumu, iç ve dış sınıfsal güçlerin ilişkisine ve dünyadaki gelişme eğilimine göre kökten değişebilir.

Tekelci-devlet kapitalizmi için «uzun gelişme» ve göreceli hızlı kalkınma dönemlerinin, artık çoktan sona ermiş olması gerekmektedir. Belli ki önünde uzun süreli derin periyodik fazla üretim krizleri ve süregen bir enflasyonun dönemi bulunmaktadır. Şimdi kapitalizm için kâr oranını yüksek tutabilmek, eskiye göre oldukça zor olacaktır. Bu durumda tekelci-devlet kapitalizmin bilinen kaldıraçları, sömürüyü arttırmak için harekete geçireceği, emekçilerin demokratik kazanımlarına karşı bir saldırıya geçeceği beklenmektedir. Kaçınılmaz olarak bu, sınıf savaşını şiddetlendirecektir. Eskisi gibi hâlâ neo-kolonyalist sömürüye bel bağlayan ve gelişme halindeki ülkelerde işgücü potansiyeli, ham madde, hatta endüstrileşme sürecini bile kullanmak isteyen finans kapital, gelişme halindeki ülkelerin kaynaklarını tekellerin ekonomi dolaşımına çekebilmek için daha da ısrarla gayret gösterecektir. Finans kapital, bir sıra ülkedeki eşitsiz üretim gelişmesi, ticaret ve sermaye yatırımını kendi çıkarları için kullanarak kapitalizmin derinleşen genel bunalım koşullarında ağlarını (Lenin'in belirttiği gibi) daha da genişletmekte ve neo-kolonyalist sömürünün yeni biçimlerine başvurmaktadır. Gelişme halindeki devletlerde egemen güçlerin belirli bir kesimi bazı durumlarda finans oligarşisi ile ittifaka bel bağlamakta ve onların ince örgütlü ağlarına girmektedirler. İç çelişkilerin kemirdiği finans kapital, eskisine kıyasla daha hızlı büyümesine karşın, halkların yükselen savaşının darbeleri altında yıkılacaktır.

İki dünya sisteminin yarışma ve mücadelesi koşullarında, sosyalizmin sürekli ilerlemesi ve mevzilerinin daha da sağlamlaşması sonucunda kapitalizm dünyasında bunalım görüntüleri daha da derinleşmektedir. Gelişmekte olan genç devletler de, emperyalizme karşı bir taarruz başlatmışlardır. Uluslararası ekonomik ilişkilerin değiştirilmesi savaşımında, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler tarafından aktif olarak desteklenen genç devletler, emperyalist sömürüye karşı çıkmaktadırlar.

İnsanlığın barış içinde ilerlemesini sağlamak ve emperyalizme kesin olarak son vermek için, bütün ülkelerin emekçileri, anti-emperyalist savaşında saflarını daha da sıklaştırıyolar.

Yalacılığın hizmetinde

*Burjuva yığınsal enformasyon araçlarının
yöntem ve biçimleri üstüne düşünceler*

Helsinki toplantısından sonra geçen yaklaşık 2 yıl içerisinde burjuva yığınsal enformasyon araçları, Sonuç Belgesi'nde bulunan, toplantıya katılan diğer devletlerin yaşamlarının çeşitli görünüşlerinin daha iyi anlaşılmasını ve daha geniş bilgi edinilmesini sağlama çağrısını duymazlıktan geldiler. Bunlar sadece, «barışın ve halklar arasında anlaşmanın ve insan kişiliğinin manevi zenginleştirilmesi»ne katkı yapmamakla kalmadılar, tersine Helsinki Barış Belgesi'nin «üçüncü sepet» adını alan bölümünde ilân edilen bu temel ilkeyi de tavırlarıyla inkâr ettiler.

Eğer emperyalist propaganda organlarının uluslararası ilişkilerin geliştirilmesine bir katkıları olduysa, bu genellikle olumsuz yönde bu gelişmeye gerici çevrelerin çıkarlarına uygun bir karakter verme yönünde olmuştur.

Güçlü maddi bir temele sahip olan, bilim ve teknolojinin en yeni araçlarıyla donatılmış bulunan günümüz emperyalizminin propaganda makinası, sermaye dünyasındaki basın özgürlüğü» dahil, sürekli, her gün kullanılan ideolojik klişeleri tekrar tekrar ortaya sürerek tam yol ilerlemektedir. Bu arada özel ellerde bulunan, en ince en kurnaz biçim ve yöntemlerle çalışan yığınsal enformasyon araçları, sadece bir amaca, sömürücü toplumlarda sınıf hakimiyetini sağlamlaştırmaya hizmet etmektedirler.

TOPLUMUN «HİZMETKÂRLARI»

Lord Thomson, ölümünden kısa bir süre önce hayat hikâyesini yayınladı ve buna «Ben 60 olduktan sonra» adını verdi. Burada, İngiltere, Kanada, ABD ve diğer ülkelerde 148 gazete ve 138 derginin, çeşitli yayınevi ve televizyon kurumunun sahibi, okuyucularına utanmaz bir açıklıkla kariyerinin başlangıcında «yalnız ve yalnız kâra yönelik» olduğunu, «radyo, televizyon ve gazetelerde büyük bir servet» (1) yaptığını, Atlantik'in her iki tarafından da finans ve endüstri çevrelerinde kendine önemli bir yer fethettiğini ve Kanadalı bir berberin oğlu olan, kendine İngiliz Lord'u unvanını veren İngiltere'deki egemen çevrelerin takdirini bulduğunu anlatıyor.

«Daha da yükselmek, yayılma olanaklarını elde etmek ve gerçek iş-veren özgürlüğünün tadını almak için paramı yatırdım». (2) «Avcılık» yön-

(1) Lord Thomson of Fleet. After I Was Sixty. London, 1975, p. 6, 175.

(2) Lord Thomson of Fleet. After I Was Sixty. London, 1975, p. 111.

temlerinin ifadesi, gazete patronları için öğretim malzemesi olarak okunmaktadır. Edinburgh'u «fethetme» kararını verdikten sonra, «United Newspaper» tröstünün sahibi Harley Drayton'a gazeteleri değiştirme teklifi yaptı. Thomson çok açık olarak «Harley Drayton'un ne istediğini gayet iyi biliyordum» diyor. «O da benim gibi, her iki tarafı da memnun eden bir işin iyi bir iş olduğunu düşünüyordu. Ben ve o bu amaçla çalışırken kimsenin araya karışmaması, onun için en iyiydi. Bu, kapitalizmin gerçek yüzüdür.» (3) Milyarderlerin arasına girmesiyle (Lord, tekelinin sadece Kanada şubesinin 300 milyon sterling olarak tahmin ediyordu) Thomson, kendi ifadesine göre, daima, «Kanada, Amerika ve İngiltere'de gazete sahibi olan ve bunları yöneten, gazete sahibi olmanın verdiği itibar ve nüfuzu sevdikleri için böyle hareket den» (4) çoğu kişilerin örneklerini titizlikle izlemiştir. O, İngiltere başbakanlarıyla, tanınmış parlamenterlerle, bakanlarla, diğer kapitalist ülkelerin Başkan ve Başbakanları ile NATO ve Ortak Pazar'ın üst tabakasıyla sıkı dostluk ilişkileri kurmuştur.

Thomson'un hangi fikirlerin yayılmasına yardımcı olduğunu keşfetmek zor değildir. Lord, hayat hikâyesinde işçi sınıfı veya sendikalar konusuna sürekli değinmekle birlikte, tonu açık bir kinle doludur. Thomson'un hayat hikâyesinin eleştirmenlerinden biri olan Peter Preston, «Guardian»da Lord'un tüm işlerine hayırseverlik ve «basın özgürlüğü»nün başarılı bir gelişmesi için duyulan samimi bir endişe görünümünü vermek denemeleriyle alay etmektedir. Thomson'un yöntemlerini «safça gırtlığa yapışmak» olarak ve Lord'u inatçı, mutlaka bir savaş plânına önceden sahip olması gereken zengin fikirli bir işadamı» (5) olarak nitelendirmektedir.

Diğer Thomson'lar da aynı biçimde «namuslu» olarak «topluma hizmet etmektedirler.» Büyük ABD gazete tekeli «Time Inc.»in kurucusu Henry Luce, «American Association of Advertising Agencies»e bir yazısında şunları belirtmektedir: «Siz, bu ülkede benim kendimi sorumlu hissettiğim biricik mahkemesiniz. Benim yegane kanunum ilân verenle yayınlayan arasındaki anlaşmadır ... Bu, demokrasinin niteliğidir. Benim, dergimin yaşayıp yaşamıyacağı, Amerikan basınının bütçe komitesine, sizlere bağlıdır ... Benim tam inancım odur ki, Amerikan basınının ahlâki ve kültürel standartının hazırlanmasında ilân verenlerin mutlaka birlikte çalışmalarını sadece hakları değil, aynı zamanda görevleridir.» (6)

«Biricik mahkeme»ye gelince, o, basın tekellerinin mevzilerini güçlendirmek için parada cimrilik göstermiyor. Örneğin geçen yıl, ABD'nin büyük iş çevreleri, gazete sahiplerinin gelirlerinin yaklaşık dörtte üçünü oluşturan 10 milyar doları, gazete ilânları için harcadılar. Kârin arslan

(3) Lord Thomson of Fleet. After I Was Sixty, p. 38.

(4) Lord Thomson of Fleet. After I Was sixty, p. 6.

(5) «The Guardian», July 4, 1975.

(6) «Fact», July-August, 1967.

payı, günlük gazetelerin tirajının yaklaşık yüzde 60'ını veren basın tekel-lerine düşmektedir. «Rand Corp». Araştırma Kurumu'nun kaba tahmin-lerine göre, Amerikan gazete endüstrisinin safi kârı, diğer endüstri kol-larında elde edilen ortalama kâr oranından yüzde 76 fazladır. (7)

Bu çok yüksek kârlar, büyük basın tekellerinin sahiplerine gittikçe daha fazla gazete ve televizyon kurumunu satın almalarına imkân vermektedir. Dev bir ABD iletişim kurumu tekelinin patronu Samuel L. Newhouse, geçen yılın sonunda «Booth Newspapers Inc.» tekeline ait olan 8 gazete ve «Parade» dergisi için 305 milyon dolar peşin para ödemiştir. Bu yaşlı milyarderi, bir düzine ABD şehirlerindeki gazeteleri harisçe kendine bağ- lamaya sevkeden nedir? Tekelin eski redaktörü Philip Hochstein, «Sam Newhouse» diyor, «hiçbir zaman kamu yararına çalışan bir kimse olmak iddiasında bulunmadı, aynı şekilde halkla beraber olmak gibi bir talepte de bulunmadı. O, kapitalisttir. (8)

«Life» dergisinin eski redaktörü Thomas Griffith, «Ne kadar doğru» adlı kitabında, «gazete işinde en rahatsız edici olanı» diyor, «bu işin gittikçe daha fazla bir ticarete dönüşmesidir ... Gazeteler gittikçe para kazanma kurumları olmaktadır ... Şef Redaktörler olarak karşı koymadan işini ya- pan kişiler seçilmektedir. Böyle bir yaklaşım, bu işte herkesin bildiği gibi iyi gazeteciliği boğmaktadır ... Kumpanyaların menecerleri, karşı geldik-lerini, huzursuzluk yarattıklarını düşündükleri şef redaktörlerden kendile- rini çok çabuk kurtarmaktadırlar.» (9)

Tekellerin başında bulunanlar için ideal şef redaktörler, Lord Thom-son'un ifadesiyle, «iyi bir uzman ve sadık gazetecilerdir.» (10) İnançları tekelci-devlet sisteminin çıkarlarına tıpa tıp uyan böyle kişilere, basın organlarını çıkarma ve radyo-televizyon programlarını yapma görevi veril-mektedir. Amerikalı tanınmış tarihçi Theodore White, Nü York'un propa- ganda ve enformasyon mekanizması üzerine yazdığında, bu tür redaktör ve gazetecilerin «dünyanın tanıdığı en büyük borazancılık ve en ince beyin yıkama sistemi» (11) olduğunu belirtiyordu.

KOMÜNİKASYON AKIMININ «ÇOĞULCULUĞU»

Batı Almanya'da gazete dükânlarının parıldayan çeşitliliği aldatıcıdır, diyor, Federal Almanya'da yığınsal enformasyon araçlarının burjuva-

(7) B. Bagdikian, The Information Machines. New York, 1971, p. 133.

(8) «Time» July 27, 1962.

(9) Th. Griffith, Now True. Boston, 1974, pp. 133–134.

(10) After I Was Sixty, p. 132.

(11) Th. White, The Making of the President 1964, New York, 1965, pp. 86–87.

liberal uzmanı Paul Sethe. Onun ifadesine göre, basın özgürlüğü görüşlerini yaymak için derhal birkaç yüz zenginin özgürlüğüne dönüşür. O şöyle devam ediyor: Eleştirici düşüncenin gerçek çeşitliliği, temelde tehlikesiz bir rıza, uzlaşma vasıtasıyla bir kenara itilmiştir, çünkü Batı Almanya, basın alanında ilerlemek için kâr ve rekabet yeteneğinin biricik yol olduğu bir toplumdur. (12)

70 yıllarının ortalarında Federal Almanya'da editörlerin yüzde 3'ü tüm günlük gazetelerin tirajlarının yarısını ellerinde toplamışlardı. Yoğunlaşma süreci, basın-yayın alanında devam etmesine bağlı olarak, dev propaganda kompleksleri Bertelsman ve Springer, en tanınmış ve en çok kâr getiren gazete ve dergileri, yayınevlerini, filmcilik kurumlarını, film alış-verişini ele geçirme çabasındadırlar.

Federal Almanya'da özel kişiler radyo ve televizyon kurumlarına sahip olamaz. Radyo ve televizyon sektörü, tüm sınıflara ve halk tabakalarına hizmet etmesi gereken «toplumsal» sektör olarak görülür. Federal eyaletlerdeki 8 yayın kurumu, politik, ekonomik ve kültürel sorunların işlenmesinde «çoğulculuk»a örnek teşkil eder. Bu kurumların tüzüklerinde, bağımsız ve objektif olarak kendini yönetmek, şu veya bu politik felsefenin veya ideolojinin tercihini yapmamak; dünyada karşılıklı anlaşma barış ve sosyal adalet için çalışmak ve demokratik özgürlüklerin korunması gibi talepleri belirten ahenkli prensipler yer almıştır.

Radyo ve özellikle televizyonda ticari reklam yayınlarının yaygınlaşmasıyla, Federal Almanya finans ve endüstri sermayesi, yayınların içerik ve ideolojik yönünü etkilemede tesirli bir araç bulmuştur. Bu etki, yayın kurumlarının denetim organları üyelerinin Federal eyalet hükümetleri tarafından atanmasından beri çok daha artmıştır. Bu kurulların çoğu orantılı temsil sistemine göre teşkil edilmektedir, yani, eyalet meclislerindeki sandalye sayısına göre. Ve bilindiği gibi bunlar, ilerici partilerin haklarını hiçe sayarak seçilmektedirler.

«Mağarada Gölgeler» başlığı adı altında yayınlanan, kapitalist ülkelerdeki televizyon işletmesinin durumunun analize edildiği kitabında tanınmış İngiliz Rejisörü Antony Smith, Federal Almanya'da «eğer rejisör, ülkede güçlü bir politik gruplaşmanın gelişmesinden hoşnut değilse, önemli teklifler alması gittikçe daha çok zorlaşmaktadır» (13) diyor.

Ağızdan düşürülmeyen, fikirlerin ve düşüncelerin «çoğulculuk»u, televizyon ve ayrıca basına da akmakta, toplumun tüm sınıf ve tabakalarını hedefe yönelik psikolojik bir baskı altına almakta, tüm yurttaşlarda yüzde yüz burjuva düşünce ve davranış tarzının oluşmasını kolaylaştırmada yar-

(12) J. Sandford, *The Mass Media of the German-Speaking Countries*. London, 1976, p. 37.

(13) A. Smith. *The Shadow in the Cave*. London, 1973, p. 64.

dımcı olmaktadır. (14) Dünyada barışı ve karşılıklı anlaşmayı geliştirmek için verilen teminat, gerçekte şöenizmin propaganda edilmesi, askersel-endüstriyel kompleksin hedeflerinin desteklenmesi, NATO ve ülkede en gerici ve militarist çevrelerin çıkarına «soğuk harp» havasını yaratmaya dönüşmektedir.

Federal Almanya'da olduğu gibi, ABD'de de, «çoğulculuk», reklam yapılan burjuva basın-yayın araçlarının gururudur. Bunun için öne sürülen «kanıtlar» az değildir. Özellikle sık sık, sözde tutucu veya «ılımlı» basınla kontrast teşkil eden «liberal» basın organları gösterilmektedir. Buna, «Kuhn, Loeb and Co.», ailesinin ortağı olan, büyükbaşından «New York Post»u miras alan Dorothy Schiff de dahildir. 37 yıllık mülkiyetten sonra Bayan Schiff, ülkenin doğu sahillerinde bu «en liberal» gazeteyi elden çıkarmayı kararlaştırdığında, uzun süre alıcı seçti. ABD'nin kendini liberal gösteren çevrelerin geleneklerine göre onun tercihi, (bu, genel olarak bekleniyordu) kendisiyle aynı düşüncede olanlara isabet etmeliydi, ki ayrıca bunlar arasında Nü York'un 3 büyük gazetesinden birini almayı isteyenler az değildi. Ancak «Cennet kuşu» Avustralya, İngiliz ve Kuzey Amerika'da bulvar gazetelerini çıkaran aşırı tutucu Rupert Murdoch'a kondu.

Ve sorun burada sadece Murdoch tarafından imzalanan çeklerin ne kadar miktarda olduğu değildi («Newsweek» dergisinin verilerine göre bunlar 27 ile 30 milyon dolar arasındaydı), tersine burjuva yayınevi sahiplerinin onca övündüğü, liberalizmin aşınımlılığındaydı. ABD basını sorunlarında tanınmış bir otorite olan «Columbia Journalism Review», sıradan Amerikan gazetesinin oldukça tutucu olduğunu, satırlarından «geniş görüntü» fikirlerini attığını ve okuyucularına ayak uydurmadığını belirtmektedir. Fakat «liberalizmin direği» olan «New York Times» ve «Washington Post» gibi gazetelere gelince, diyor dergi, bunlar, gerçekte «birçok sorunlarda okuyucularından daha tutucu ve kardeş oldukları 1748 günlük gazeteye kıyasla, bu konuda onlardan daha ilerde oldukları görülmektedir.» (15)

(14) «Yığınsal enformasyon araçları baskı altında» adlı yazıda, Batı Alman yazarlarından Andreas Bartsch ve Reinhard Bispinck, patronların basın-yayın organları üzerindeki amansızca keyfi davranışlarına önemli örnekler sıralamaktadırlar. Patronların isteği üzerine, İşyeri Teşkilât Kanunu üzerine 13 bölümlük kurs programdan çıkarıldı, çünkü «İşverenler Derneği»nin görüşüne göre bu kurs, işçilerle işverenler arasındaki «güven dolu işbirliği»ne karşı yönelikti. Meşhur «Meslek Yasası Kanunu»nedeniyle Peter Kleinert'in televizyon yazarı olarak çalışması yasaklandı, çünkü o, bir filmde, meslek hastalıklarının ve Dinamit-Nobel AG Firmasındaki ölüm olaylarının nedenlerini araştırmaktaydı (Bak: «Blätter für deutsche und internationale Politik», Dezember 1976, s. 1378, 1382, 1383).

(15) «Columbia Journalism Review», March/April 1972.

Ve buna karşın ABD'nin yığınsal enformasyon araçları kendilerini, insanın istediği ülkü ve düşünceleri alabileceği «çoğulculuğun, çeşitliliğin ve tercih»in kaynağı olarak sunmaktadırlar. «Düşünce denetimcileri» adlı monografisinde, bu «hayal», diyor, Kaliforniya Üniversitesi profesörlerinden Herbert Schiller. Bu ABD'deki enformasyon araçlarının «aşırılığına» dayanmaktadır. (16) Gerçekte 1.500 günlük gazete, yüzlerce devreşel yayın, 7.000 radyo ve 1.000'den fazla televizyon kurumu yoğun bir komünikasyon akımına kürek çekmektedir. İnsan, bu akımın çeşitliliğin kaynağı olduğuna nasıl inanmasın? Herbert Schiller şöyle diyor: «Gerçek şudur ki, Amerikalıların çoğunluğu, temelde bilmeyerek de olsa, başka bir tercih tanımayan bir enformasyon çemberinde tutsaktırlar. İnsan, uluslararası ve içteki olaylara veya bölgesel sorunlara farklı düşünceler hiç bulamamaktadır. Bu, mevcut çıkar eşitliğinden, komünikasyon araçlarının özel sahiplerinin maddi ve manevi çıkarlarının, komünikasyon endüstrisinin genel olarak tekeli karakteriyle özdeşleşmiş olmasının bir sonucudur.» (17) Kaliforniyalı Profesör devamla «komünikasyon tekelleri» gerçeklerin sadece bir ifadesini sunmaktadırlar, o da kendilerinininkini.» «Kendileri tarafından verilen resim ve haberler, bazı istisnaların dışında öyle oturtulmuştur ki, aynı amacı izleyen, basitçe söylemek gerekirse, kâr sağlama ve özel mülkiyete dayalı toplumun muhafazasından ibarettir» diyor. (18)

Bu niyetlerin maskelenmesinde, Schiller'in «tarafsızlık efsanesi» dediği şeye özel bir rol düşmektedir. Basın-yayın araçları, Federal yasama-icra ve adalet organları, yüksek ve genel eğitim okullarının yanısıra objektif, ideolojiden arınmış, «tarafsız ve kişisel çıkar düşünmeden halka hizmet eden» «tarafsız ajanlar» olarak karakterize edilir. Resmi makamların rüşvetçiliği, resmi sahişlar tarafından verilen yanlış enformasyonlar, objektiflik kısırlığı ve basının taraf tutması ile diğer «sapmalar» güya sadece insani hatalar ve zayıflıklardan doğmaktadır. Ve bunlardan sanki Başkan Johnson ve danışmanlarının «hatası» ülkeyi Viyetnam'a karşı savaşa sürüklemiş ve Cumhuriyetçi Parti'nin bazı yöneticilerinin «insani zayıflıkları» «Watergate-Skandalı»na sebep olmuş gibi sonuçlar çıkmaktadır. Evet, sisteme leke süren hizmetkârlar eleştiriliyor ve görevlerinden alınıyor, ancak sistemin bizzat kendisi, kurumları ve değerleri eleştirenden muaf tutuluyor.

Fakat yaşam, emperyalist propogandanın en usta düşünce manipülasyonunun bile istenilen sonuçları vermediğini göstermektedir. Fazlasıyla,

(16) H. I. Schiller, *The Mind Managers*. Boston, 1973, p. 19.

(17) H. I. Schiller, *The Mind Managers*. Yukarıda da adı geçen İngiliz Rejisörü Antony Smith, çok sayıda yayınevini seyircileri benzer yayınlarla doyurduklarını belirtiyor. Bunun sonucu, korkunç bir kültür diktaşının belirtilerini göstermektedir.

(18) H. I. Schiller, *The Mind Managers*, pp. 20, 22.

birçok burjuva yazarının itirafına göre, kapitalist ülkelerin geniş kesimlerini kapsıyan kamuoyunun, «özgür basın»a karşı geçirdiği «güven krizi», alışılmamış bir sertliğe ulaşmıştır. Komünikasyon ve kültür egemenliği» adlı son eserinde, Schiller, «Bu şartlar altında emperyalizm, istikrarsız ve artan ölçüde tehdit edilen global mevzilerini güvence altına almak için, alternatif değilse bile, ek strateji ve araçlar geliştirmiştir ... Ideolojik alana gittikçe daha fazla dikkat gösterilmektedir.» (19) diyor.

«ENFORMASYON ÖZGÜRLÜĞÜ» VEYA «HABER MANİPULASYONU»

Emperyalist ülkelerin devlet organları, ideoloji alanına artan bir dikkat göstermektedirler. Ancak birçok burjuva ideologları, hükümet tarafından idare edilen düzenleme mekanizmasının sadece iktisat, finans ve ticarete dokunduğunu ve toplumun manevi yaşamına, «fikirlerin yaygınlaştırılmasına» el atmadığını iddia etmektedirler. Fakat bunların sesinde, bir zamanların güvenliğinin olmadığı hissedilmektedir.

Charles Wintour, Londra'da bir sıra redaktör koltuğunu değiştirdikten ve «Evening Standard» gazetesi şirketinin denetim organı başkanı olduktan sonra, «Basına baskı» başlığı altında bir kitap yayınladı. Kimden geliyor? «Baskının her türüsüne maruz kalan bir şef redaktör» diye Wintour şikayet ediyor, «haber manipulasyonu baskısına en zor karşı koyabilmektedir diyor. Baskı, basın-yayın araçlarını çok yakından tanıyan ve gazetede faaliyetlerinin uygun bir yansımaları sağlamaya çalışan tecrübeli profesyonel kadrolar tarafından yapılmaktadır.» (20) Wintour, «haber manipulasyonu»nun en usta büyücüleri arasında, hükümet eden burjuva partilerini, hükümeti ve silâhli kuvvetler komutasını saymaktadır.

ABD hükümetinin basın-yayın araçlarını manipule etmek için yarattığı sistemi, «haber manipulasyonu» olarak adlandıran ifadeyi Amerikalı yorumcu James Reston ortaya attı. Federal Yasama Organının propaganda aygıtında, 70 yıllarının başında (ABD'nin Enformasyon Ajansı (U.S. Information Agency-USIA) ve «Amerikanın Sesi»nin hizmetli görevlileri hariç) «Kamu Çalışmaları» için 10 binden fazla uzman çalışıyordu.

ABD Harp Bakanlığı-Pentagon bu tür 3 binden fazla «uzman»a sahiptir. Askersel-sanayi kompleksi tarafından dayatılan silâhlanma yarışını, ABD'nin emsalsiz askeri bütçesini tüm dünyanın ve Amerikalıların gözleri önünde haklı göstermek için Pentagon tarafından milyonlarca dolar ayrılmaktadır. CIA ile birlikte Pentagon'un propaganda aygıtı, «Sovyet tehli-

(19) H. I. Schiller, Communication and Cultural Domination, New York, White Plains, 1976, p. 3.

(20) Ch. Wintour, Pressures on the Press. London, 1972, p. 44.

kesi» veya Varşova Antlaşması ülkelerinin «saldırganlığı» meselelerini uydurmaktadır.

Bir zamanlar ABD Harp Bakanının kamu çalışmaları yardımcılığını yapan Arthur Silvester, zamanında makamının uygulamalarını haklı göstermek için, hükümetin «mutlaka ... yalan söylemeye hakkı vardır»⁽²¹⁾ demiştir. Onun daha sonra bu göreve gelen helefi Phil Golding, istifasından sonra, 4 yıl sürece «Amerikan halkını sürekli aldatmış ve yanlış bilgi vermiş»⁽²²⁾ olduğunu itiraf etti. Radyo ve Televizyon Kurumu CBS'in diplomasi muhabiri Marvin Calb memurlara şöyle sesleniyor: «Yalan, hükümetin savunma mekanizmasının meşru bir parçasıdır, ve eğer muhabir, ulusal çıkarların gerekli kıldığı görüşündeyse, yalana sarılır.»⁽²³⁾

Tanınmış Amerikan gazetecisi David Wise, parlamento komisyonunun «Enformasyon özgürlüğü» konusundaki sorgusunda, bu garip «müsterek oyun»un bir bilançosunu çıkarır bir şekilde Kongrede: «Amerikan halkına gerçek söylememiştir ... Şimdi bizde kurumlaştırılmış bir yalan sistemi vardır»⁽²⁴⁾ dedi.

En kötüsü ise, yayınsal enformasyon araçlarının CIA tarafından kötüye kullanılmasıdır. Ona hiçbir kontrole gerekmeden «kara» ve «gri» propaganda teslim edilmiştir. Ajansın eski görevlilerinden Victor Marchetti ile Dış İşleri Dairesi eski görevlilerinden John Marks'ın yazdığı, olaylar yaratan «CIA ve gizli istihbarat tabusu» adlı kitapta «kara» propagandanın, yanlış enformasyon ve bilinen yalanların yayılmasıyla özdeş olduğu yazılmaktadır. «Gri» propagandanın ise, okuyucu ve dinleyicilerin düşüncelerini manipule etmek için «gerçeklerin, yarım gerçeklerin karışımı ve gerçeklerin hafifçe tahrifi»⁽²⁵⁾ olarak kullanıldığını belirtiyorlar.

CIA'nın bir zamanlar görevlisi olan Ph. Agee'nin açıklamasına göre, CIA'nın «gri» propagandasının sosyalist ülkelere karşı operasyonları, Münih'deki «Free Europe» ve «Liberty» yayın istasyonları aracılığıyla yapılmaktadır.⁽²⁶⁾ Bir zamanların Amerikan Senatörü J. W. Fulbright'in «soğuk harbin kalıntıları» olarak tanımladığı bu yayınların, son zamanlarda çalışmalarını sürdürmelerine karşı birçok kapitalist ülke kamuoyunun protestoları artmaktadır.

(21) B. Ladd, *Crisis in Credibility*. New York, 1968, p. 3.

(22) «Newsweek», March 23, 1970.

(23) *The Press in Washington*, Ed. R. E. Hiebert, New York, 1966, p. 162.

(24) U. S. Government Information Policies and Practices the Pentagon Papiers (Part 2). Hearings Before a Subcommittee of the Committee on Government Operations. House of Representatives, Ninety-Second Congress, First Session (Washington, D.C. 1971), pp. 329-330.

(25) V. Marchetti and J. D. Marks, *The CIA and the Cult of Intelligence*. New York, 1974, p. 165.

(26) Ph. Agee, *Inside the Company: CIA Diary*, Harmondsworth. England, 1975, p. 72.

İlerici kamuoyu, bu «kalıntılar»ın yok edilmesiyle, Helsinki Sonuç Belgesinin kabaca çiğnenmesini teşkil eden «kara» ve «gri» propagandanın uzmanlar tarafından yürütülmekte olduğu psikolojik savaşın ve ideolojik saldırıların tüm yöntemlerine son verilmesini istiyor.

Ve CIA'nın beslediği bu tür uzmanlar az değildir. John Marks, «Columbia Journalism Review'da, birkaç yüz Amerikan gazeteci ve redaktörünün CIA'nın gizli görevlileri olduğunu yazdı. (27) «New York Times»ın muhabiri David Rosenbaum, bu ajanların çoğunun «ABD Haber Alma Servislerinde yönetici görevlerde oldukları»ni (28) bildirdi.

Senatonun F. Church başkanlığındaki gizli istihbaratın faaliyetlerini araştıran özel komisyonu, 1976'da yayınladığı raporda, CIA'nın sadece Amerikan gazetecilerinin hizmetleriyle yetinmediğini belirtti. Raporda «CIA'ya gizli istihbarat enformasyonları veren ve ülke dışında kamu görevlerini el altından propaganda ile etkilemeye çalışan dünyanın her yerinde birkaç yüz kişiden oluşan» (29) bir şebekeden söz edilmektedir.

Ohio Eyaleti Üniversitesinde Gazetecilik Profesörü olan Stuart H. Loory, «Enformasyon iş çevrelerinin, CIA ve diğer gizli istihbaratlarla birlikte çalışmaya ihtiyacı vardır, bu onlar için bir zorunluktur. Ahlâki ölçüler ... burada arka plandadır» (30) diyor.

Loory gibi, burjuva yayın organlarının CIA, İngiliz SIS ve Batı Alman Federal Haber Alma Servisi ile işbirliği ve ortaklaşa çalışmalarını üzerine yazılar yazan diğer yazarlar, bu «ihtiyacın» ve bu «zorunluluğun» ortak emperyalist stratejinin sosyalist ülkelere, komünist ve işçi partilerine, sendikalara, uluslararası demokratik örgütlere, tüm ilerici güçlere karşı savaşından ileri geldiğini gizlemiyorlar.

Bu strateji, dünyada ilk sosyalist devletin doğmasına karşı doğrudan bir cevap olarak ortaya çıktı ve Sovyet Rusya'da yeni toplum kuruculuğunu canlandıran sosyalizm fikirlerinin devrimci etkisini azaltmaya ve tüm kıtalarda yol açan genç işçi-köylü cumhuriyeti üzerine gerçeklerin hasır altı edilmesine yardımcı olması gerekiyordu. Bu etkenler, tüm ülkelerin burjuvazisini, hükümetlerle sıkı bir ilişki içerisinde propaganda çalışmalarını kesin olarak hızlandırmaya sevketti. İkinci Dünya Savaşından sonra sosyalist dünya sisteminin gücünün ve etkenliğinin artması, emperyalizmin mevzilerinin zayıflaması ve genel krizinin derinleşmesi, burjuva hükümetlerini ve basın-yayın organlarını, eylemlerini saha sıkı koordine etmeye ve ortak, özü anti-komünizm ve anti-sovyetizmle dolu kampanyalar yürütmeye zorlamaktadır.

(27) «Columbia Journalism Review» July-August 1976.

(28) «The New York Times», April 27, 1976.

(29) «Columbia Journalism Review» July-August 1976.

(30) «Columbia Journalism Review» September-October 1974.

Fakat tarihin son 60 yılı, her türlü propaganda oyununun, Marksizm-Leninizm fikirlerinin zafer alayını durduracak, reel sosyalizm hakkındaki gerçeği gizleyecek ve onun tüm insanlık için coşkun örneğini zayıflatacak durumda olmadığını açıkça göstermektedir.

James Peterson

TÜSTAV

ABD askersel-sanayi kompleksi ve silâhlanma yarışı

Bazı okurlarımız Yazı Kurulu'muza mektup göndererek, günümüz ABD askersel-sanayi kompleksini anlatmamızı istediler. Aşağıda, ABD Komünist Partisi Ekonomik Komisyonu görevlilerinin, başvurumuz üzerine verdikleri istatistik bilgileri aktarıyoruz.

«Askersel-sanayi kompleksi» terimini ilk kez Cumhurbaşkanı Eisenhower, Beyaz Saray'dan çekilmezden önce 17 Ocak 1961'de televizyonda yaptığı veda konuşmasında kullandı. Eisenhower bu konuşmasında özetle şöyle dedi: «Büyük askersel örgütün ve geniş kapsamlı askersel sanayinin birleşmesi Amerika'da yeni bir olgudur. Bu olgunun ekonomik, politik ve giderek tinsel etkisi, her kentte, her eyaletin hükümetinde, federal hükümetin her kadrosunda duyulmaktadır. Böyle bir gelişmenin zorunlu gerekliliğini kavramakla beraber, bunun ciddi sonuçlarını da mutlaka gözönünde bulundurmalıyız.» Başka bir deyişle, ABD'nin askersel-sanayi kompleksi denince, bu ülkenin gerçek yöneticileri, yani silâh üreten tekeller birliği temsilcileri ve Pentagon seçkinleri anlaşılır.

Askersel-sanayi kompleksinin başında Morgan'ın «General Electric», «General Motors» ve «International Business Machines» kumpanyaları gibi tank, roket, top ve elektronik donatım imal eden dev korporasyonlar bulunuyor. Komplekse, Rockefeller ve Du Pont'un napalm, her çeşit yakıt ve zehirli gaz üreten «Exxon» ve «Du Pont de Nemours» kumpanyaları da giriyor. Aynı zamanda, roket, bombardıman uçakları, avcı uçakları ve diğer askersel teknik araçları yapan «Lockheed», «Boeing», «Douglas» ve «North American Aviation» havacılık kumpancaları da katılıyor.

Askersel-sanayi kompleksinin parasal gücünü şu örnek bir yere kadar açıklıyor: 1960'ların sonunda sadece «General Motors» korporasyonunun kârları, Nevada eyaleti gelirlerinden 50 kat ve Nev York eyaletinin vergi gelirlerinden 8 kat fazlaydı.

Askersel-sanayi kompleksinin eylemi, devletin iç işlerine, ekonomiye, ideolojiye, dış politikaya, tek sözle ülke yaşamının tüm alanlarına damgasını vurdu. Bu eylemin her bakımdan çözümlenebilmesi için, özel olarak büyük bir inceleme yapmak gerekiyor. Bundan ötürü bu yazıda söz konusu eylemin yalnız bir yönü, uluslararası durumun yumuşamasını tehlike altında bırakan silâhlanma yarışının ABD'de hızlandırılması ele alınıyor.

ABD'de 1978 mali yılında askersel harcamalar için öngörülen ödenek-

ler 120,3 milyar dolar olup, önceki yıla kıyasla % 9,2 ve son üç yıla bakarak % 43 fazladır. Askerel bütçenin artışından aslan payı, yeni silâh sistemlerinin satın alınması, incelenmesi ve projelenmesine ayrılıyor. Bu da dev korporasyonlar için büyük kazanç kaynağı oluşturuyor. Silâh satın almak için ayrılan para 31,1 milyar doları buluyor. Bu ödenek, önceki yıla kıyasla % 25 ve geçen 3 yıla kıyasla % 110 fazladır. Yeni tip silâhlar üzerinde teorik incelemeler ve projeler için ayrılan 12,2 milyar dolar, geçen yılın giderlerini % 14 oranında ve son üç yılda bu amaçla ayrılan ödenekleri % 41 oranında aşıyor.

Daha sonraki yılların bütçe tasarısında da silâhlanma yarışının hızlandırılması öngörülüyor. Örneğin, 1979 mali yılında askersel harcamalar 135 milyar doları, 1980'de 146 milyar, daha sonraki iki yılda da sırasıyla 157 ve 168 milyar doları bulacak. 1981 mali yılına kadar yıllık askersel giderler, bir yıl önce öngörülenden 5-7 milyar fazla planlanıyor. Öyle ki, Pentagon, gelecekteki askeri giderlerine yılda 5-7 milyar dolar eklemiş bulunuyor. Oysa, Cumhurbaşkanı Carter, seçimönü kampanyası sırasında askersel bütçeyi tam da bu kadar azaltmaya söz vermişti.

Askersel harcamalardaki artış, en tehlikeli stratejik silâh türleri satın alınmasına akıtılıyor. Örneğin, 2 milyar 154 milyon dolar, yapımı daha Kongre tarafından onaylanmadan önce nice tartışmalara yol açan «B-1» bombardıman uçağının imaline; 3 milyar 469,8 milyon «Trident» gibi denizaltılarının ve bunlara monte edilen roketlerin yapımına ayrılıyor. Bütün bunlar stratejik silâhlanmada «yeni kuşak»ın temelini yaratıyor.

Bundan başka bütçede «kanatlı roket» üretimi için 402,7 milyon dolar öngörülüyor. Bu para, 1977 mali yılında aynı amaçlarla harcanan ödeneklerden iki kat fazladır.

«Business Week» dergisi şunları belirtiyor: «Carter hükümetinin yönetimi sırasında, Pentagonlu müşteriler yeni silâhlar için son on yıl zarfında en büyük harcamalar yapacaklardır. Onların kasalarında şimdi, Viyetnam savaşı masraflarının zirveye ulaştığı 1970 yılına bakarak bile daha çok para vardır ... Eğer Cumhurbaşkanı Carter, politik çizgiyi temelden değiştirmesse (ki çoğu gözlemciler bunu yapmayacağını düşünüyorlar), Pentagon, kendisine verilen yeni büyük ödenekleri, 70'li yılların ilk yarısında henüz incelenme ve projelendirme aşamasında olan, şimdiyse üretimine başlanabilen yaklaşık bir düzine en modern silâh sistemleri satın almak için harcayacaktır.»

İş çevrelerinin adı geçen dergisi, bunu ülke askersel sanayii için çok iyi bir yenilik olarak niteledi ve şöyle devam etti: «Pentagon'dan beklenen cömertlik, askersel-sanayi korporasyonları için çok caziptir. Savunma Bakanlığının yeni politikası daha büyük kâr ve daha az riziko, aynı zamanda silâh üretimi için daha uzun süreler sağlıyor. Örneğin, yeni tank belki

de yüzyılın sonuna kadar imal edilecek. İç pazara beş milyar dolarlık tank yapılması öngörüldü, dış ülkelerle ise belki de daha büyük anlaşmalar imzalandı.»

Askersel-sanayi kompleksi biznesmenleri, CIA'nin yönettiği anti-sovyetik kampanyanın etkinliğiyle küstahça övünüyorlar. «Raytheon Corporation» Başkanı D. B. Holmes, Cumhurbaşkanı Carter'in askersel giderleri azaltma konusunda verdiği sözü yerine getirmemeye çalışacağını söyledi.

CIA içinde de, askersel-sanayi tekelsel konsernlerine sahip olan aynı mali oligarşinin temsilcileri egemen durumdadır.

ABD Deniz Kuvvetleri eski kumandanı, «Business Week» dergisine göre «F-16» avcı uçakları yapım programıyla «yeni askersel siparişler sofrasından en büyük payı» alan «General Dynamics» korporasyonunda göreve geçen James Beggs, Cumhurbaşkanı Carter'in muhasebe dolapları ve diğer hilelerin yardımıyla, askersel giderleri 5-7 milyar dolar azaltma vaadinden yan çizmeyi başaracağı inancını belirtti.

«Wall Street Journal», Cumhurbaşkanı danışmanlarının, gazete muhabirine, eski Cumhurbaşkanı Ford tarafından sunulan askersel bütçede «bazı kelimelerin belki de artırılacağı, diğerlerinin de azaltılacağı» yolunda demec verdiklerini yazdı. Bununla birlikte, Carter'in temsilcilerinden biri, NATO'ya ayrılan giderlerin artırılacağından söz etti, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Mondale de dış ülkelere yaptığı ilk gezi sırasında, ABD'nin NATO'daki Avrupa partnerlerinden askersel hazırlıklarını genişletmelerini ısrarla istedi. Bütün bunlar, Helsinki'de imzalanan sözleşmelerin ruhuna aykırı düşüyor ve barış açısından yeni tehlikeler gizliyor.

Aşağıdaki tabloda Pentagon'a silâh sağlayan 25 en büyük kumpanyanın üretimi ve kârları hakkında genel veriler, aynı zamanda bu tekellerin toplam gelirinde askersel siparişlerin ve bu siparişlerden sağlanan kârın payı üstüne rakamlar veriliyor. Bu rakamlar, dış ülkelere her yıl 10 milyar doları aşan silâh satımını kapsamıyor. Adı geçen kumpanyalardan bazılarının silâh ihracatı, Pentagon'a sağladıkları silâh miktarını aşıyor.

1976 yılıyla ilgili rakamlar, Pentagon'a silâh sağlayan başlıca kumpanyaların listesinde belirli değişiklikler olduğunu gösteriyor. Örneğin, bunlar arasında Pentagon'dan 2 milyar 465 milyon dolarlık sipariş alan McDonnell Douglas korporasyonu başa geçti.

Bu korporasyonların yöneticilerinden birçoğu eskiden ABD askersel kurumunda görev almışlardı. Bu nedenle kumpanyaların Pentagon'la güvenilir kişisel ilişkileri vardır. Örnek olarak bu kişilerden bazılarının isimlerini açıklayalım:

«Lockheed Aircraft»ın başkan yardımcısı ve genel danışmanı John Edward, 1950'lerde ordunun askersel-ekonomik dairesinde danışmanlık gö-

1975'te Pentagon'a silâh sağlayan başlıca kumpanyalar (milyon dolar)

Kumpanya	Toplam	Satımdan sağlanan toplam gelir		Net gelir
		Askersel siparişler	Askersel siparişlerin payı (%)	
Lockheed Aircraft	3.387	2.080	61,4	45
Boeing	3.770	1.561	41,4	76
United Technologies	3.903	1.407	36,0	117
McDonnell Douglas	3.311	1.398	42,2	86
Grumman	1.329	1.343	100,1 ¹	24
General Dynamics	2.160	1.289	59,7	84
General Electric	13.399	1.264	9,4	581
Litton Industries	3.433	1.038	30,2	35
Hughes Aircraft ²	...	1.026
Rockwell International	4.943	732	14,8	102
Raytheon	2.245	681	30,3	71
Northrop	995	620	62,3	25
Textron	2.459	546	22,2	96
American Telephone and Telegraph	28.957	510	1,8	3.148
Sperry Rand	3.073	437	14,2	131
General Motors	35.725	390	1,1	1.253
LTV	4.312	366	8,5	13
IBM	14.437	360	2,5	1.990
Exxon	44.865	330	0,7	2.503
Martin Marietta	1.053	320	30,4	55
Westinghouse Electric	5.863	315	5,4	181
Standard Oil of California	18.167	301	1,7	773
Honeywell	1.989	291	14,6	78
TRW	2.586	286	11,1	104
RCA	4.789	286	6,0	110

¹ Genel gelir ile askersel siparişlerden sağlanan gelir arasındaki % 0,1 fark, silâh satımı gelirlerine ilişkin rakamların mali yıl sonuçlarına göre, genel gelir rakamlarınınsa takvim yılına ilişkin sonuçlara göre verilmesiyle açıklanıyor. ² Kumpanyanın çalışmaları konusunda kamuoyuna bilgi verilmiyor.

revi yapıyordu. «Lockheed» müdürlerinden Willis Moore Hawkins 60 yıllarında ordunun araştırma ve proje işleri bakan yardımcısıydı.

«Boeing» başkan yardımcısı, savaş uçakları yapım programı genel yönetmeni Clinton Maxwell, 1973'te emekliye ayrılmazdan önce hava kuvvetlerinde tuğgeneraldi. Hava kuvvetlerindeki hizmetinin son on yılında silâh alımıyla ilgili en önemli görevlerde bulunuyordu.

«United Technologies» başkan yardımcısı James Ferguson 1970 yılında emekli olmazdan önce hava kuvvetleri generaliydi. Ordu hizmetinin son 10 yılı boyunca yeni silâh sistemlerinin incelenmesi, projelenmesi ve üretiyle ilişkiliydi.

«McDonnell Douglas» başkan yardımcısı ve müfettişi John Forry, eskiden Savunma Bakanlığı Hava ve Deniz Kuvvetleri Şubesi Müdür Yardımcısıydı. Kumpanyanın Uzak-Doğu işlerini yöneten başkan yardımcısı Gordon Graham hava kuvvetleri emekli tümgeneralidir.

«General Dynamics» başkan yardımcısı Max Golden bundan önce hava kuvvetlerinde genel danışmandı.

Uluslararası Sorunlar Başkan Yardımcısı emekli tümgeneral Otto Gmaser, korporasyonun ihracat işlerini yönetiyor. Korporasyonun başkan yardımcısı, aerokozmik program yönetmeni James Beggs deniz kuvvetleri yedek subayıdır. Müdür Stephen Du Brul Wall-Street'in etkili «Lazar Freres» firmasındaki partnörlerden biridir.

«Sperry Rand» başkan yardımcısı ve «Univac» (elektronik hesap makineleri üreten kol) başkanı Gerald Graham Probst, hava kuvvetlerinde 15 yıl hizmet görmüştür.

«IBM» müdürü John Irwin, eskiden Savunma Bakanı Yardımcısıydı, hükümette başka önemli görevler de almıştı. Müdür Cyrus Vance, 1960 yıllarında Ordu Bakanı ve Savunma Bakanı Yardımcısıydı. Şimdi korporasyon yönetiminden çekildi ve Dışişleri Bakanlığı görevini aldı.» «IBM» müdürlerinden Harold Brown da korporasyondan ayrıldı ve Savunma Bakanlığına geçti.

ABD Senatosu ve Savunma Bakanlığının verilerine göre, 1959 yılında askersel siparişler alan 100 en büyük kumpanyada 768 yedek üssubay çalışmıştır, 1969'da bunların sayısı 2.072'ye çıkmıştır. Bu tempoya göre, şimdi bu rakamın 4.000'i bulunduğu düşünülebilir.

Askersel-sanayi kompleksini sayısız ilişki ve bağlar bütünleştiriyor, «Wall Street»in en önemli finans merkezleriyle temaslarını sağlıyor.

Tüm bu veriler, dünyada silâhlanma yarışına hız verilmesinin, dünyada gerginliğin azaltılması ve silâhsızlanma yolunda ileri adımlar atılmasını engellemenin başlıca suçlusu ABD askersel-sanayi komplekslerinin olduğunu göstermektedir.

Çağrı

Gerici faşist karması hükümet yinelendi. Böylece ülkenin içine düştüğü bunalım daha da derinleşiyor, anayurdumuzun karşı karşıya bulunduğu tehlike daha da büyüyor. TKP, bu gerçeği halkımıza sürekli açıklamış, onu bu yönde uyarmıştır. Bugünkü hükümeti kuran partilerin anayasa dışına düştükleri, özellikle onların son 26 aylık kanlı işlemleriyle gözler önüne serilmiştir. İşbirlikçi burjuvazinin, toprak ağalarının temsilcisi bu partiler, halkı yıldırma, aldatma yoluyla, hileyle, hırsızlıkla, emperyalizmin geniş parasal ve her yönlü desteğiyle oy topladılar. Bu partilere bağlı sayıların kendi hükümetlerine verdikleri «güven» oyları geçerli değildir. Kurdukları hükümet anayasa dışıdır. Halk çoğunluğunu temsil etmeyen, halkın kanlı bıçaklı düşmanı olan bu hükümeti devirmek, bütün yurttaşlar için anayasal bir görevdir. İşçi sınıfının örgütleri, ayrıksız tüm demokratik güçler bu gerçekleri görüyor, hükümete çöreklenen bu gerici, faşist takımını devirmek, yerine demokratik bir hükümeti işbaşına getirmek isteminde birleşiyorlar. Bu yolda bir araya gelmek, güçbirliği yapmak zorunluğunu duyuyorlar.

Bu girişimin, bu savaşın başını işçi sınıfı çekiyor. Bugün onun en deneyimli, savaşkan kesimi, Maden-İş'e bağlı metalurji işçileri yerli-yabancı tekellere karşı yürüttükleri yiğit grev eylemiyle, işbirlikçi burjuvazinin gerici-faşist hükümetine karşı direnişin ön sıralarında yer alıyor. Ülkemizde işçi sınıfının devrimci birliğine doğru güçlü bir yöneliş var. İşçi-köylü bağlaşıklığının oluşma süreci ilerliyor. Emekçi yığınlar, orta katmanlar, ilerici gençlik, yurtsever aydınlar, demokratik basın, ilerici kadınlar bu direnişin içinde yerlerini alıyor. TIP ve TSIP gibi sosyalist partilerde ve değişik meslek örgütlerinde de bu eğilim gelişiyor.

TKP'nin savaş ilkeleri, ulusal demokratik cephe belgisi gitgide daha geniş çevrelerce benimseniyor. Bu yöndeki çağrılar yığınları sarıyor. Böylece anti-emperyalist, anti-faşist savaş yeni bir aşamaya yükseliyor.

Ulusal çapta, ülke çapında böylesi yığınsal çıkışlar CHP içinde de geniş yankılar uyandırıyor. Emekçi halkımız, seçmenlerin büyük bir çoğunluğu seçimlerde bu partiye oy verdi. Ona, kendisinin ulusal bağımsızlık, barış, demokrasi ve özgürlük istemleri yönünde oy verdi. CHP yöneticileri, bu gerçeği görmelikten gelemeler. Bugünkü gerici faşist karması hükü-

meti alaşağı etmek, demokratik bir hükümeti işbaşına getirmek savaşına Meclis içinde ve dışında destek olmalıdırlar.

Anayurdun bağımsızlığından yana ulusal bir ordu olmak, NATO'nun, Amerikan generallerinin komutasından çıkmak, halkın can güvenliğinin sağlanmasına yardım etmek isteyen yurtsever er ve subaylar böylesi ulusal demokratik bir direnişin dışında kalamazlar.

Anayurdumuzu, içine sürüklendiği ağır politik, sosyal, ekonomik bunalmırlardan çekip çıkaracak, ileri demokratik devrim aşamasına bir basamak olacak hükümet nasıl bir politik platforma dayanmalıdır? Böylesi bir platform, anti-emperyalist ve anti-faşist bir nitelik taşımak zorundadır. İşçi sınıfına, halkımıza ağır bir sömürü ve yağma düzenini, enflasyon, pahalılık ve işsizliği dayatan, faşist saldırıları örgütleyen egemen çevrelere karşı savaş, onların dayanağı Amerikan emperyalizmine, NATO'lara, ikili kölelik anlaşmalarına, topraklarımızdaki yabancı saldırı üslerine karşı savaştan ayrılamaz. Bu savaşın amacı, anayurdun politik bağımsızlığıyla birlikte ekonomik bağımsızlığını da öngören, köklü bir toprak reformu uygulayacak, pahalılık ve işsizliği önleyecek, işçi sınıfına, halkımıza özgürlük, genlik getirecek, ulus, din, mezhep ayırımı gözetmeksizin tüm yurttaşlarımıza, özellikle Kürt halkına hak eşitliği sağlayacak demokratik bir hükümeti işbaşına getirmektir.

Böylesi bir hükümeti işbaşına getirmek için kullanılacak bütün yöntemler, her tür savaş biçimi demokratiktir. İşçi sınıfının elinde güçlü bir silâh olan genel grev, bu demokratik yöntemlerin arasındadır. Bugün işçi sınıfı genel grev istemini ileri sürüyor. Böylesi bir eylem, kimilerinin düşündüğü gibi bir «AP-CHP koalisyonu» için değil, bugünkü eli kanlı hükümeti yıkmak, halkımızın istediği demokratik bir hükümeti işbaşına getirmek için bir araçtır. Bu eylemi yığınsal bir biçimde örgütlemek, bunun çevresinde tüm demokratik güçlerin kenetlenmesini sağlamak, dayanışmayı geliştirmek gündeme girmiştir. Emperyalizmin, işbirlikçi çevrelerin, Maocuların, bozguncu akımların, genel greve karşı duran sarı sendikacıların provokasyonlarına, hareketi soysuzlaştırma çabalarına karşı uyanık olmak gerek. Direnişin yığınsal ve örgütlü olması, işçi sınıfının birlikte hareketinin sağlanması başarının garantisidir. İşçi sınıfının DGM'lerine karşı direnişte, 1 Mayıs gösterilerinde, bu eylemleri örgütleyen komiteleri oluşturmada zengin deneyleri vardır. Bu deneylerden çıkarılan dersler, başarının anahtarıdır.

Türkiye Komünist Partisi, tüm demokratik güçlerin üzerinde anlaşabilecekleri böylesi bir eylem platformu önerisini ileri sürüyor. Ulusal Demokratik Cephe sorunu, sınıf sendikalarının, ilerici güçlerin atılımlarıyla daha da güncelleşiyor. Bu yolda somut adımlar atmak gerekiyor. Böylesi bir adım, ulusal demokratik güçlerin, örgütlerin temsilcilerinin bir araya gel-

mesiyle, bir forum toplanmasıyla atılabilir. Bu forumun amacı, ona katılan güçlerin önerilerini ele almak, ortak istemleri saptamak, ortak bir platform hazırlamak, savaş biçimlerini seçmek, bunu uygulayacak örgütü oluşturmaktır. Ancak böylesi somut bir amaca yöneldiği, ortak düşmana karşı savaş ilkesinden ayrılmadığı zaman bu forum başarılı olur.

Türkiye Komünist Partisi, tüm ulusal demokratik güçleri, partileri, sendikaları, örgütleri, kişileri böylesi bir forumu oluşturmaya çağırıyor.
3 Ağustos 1977

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

TÜSTAV

Çağrı

Hiroşima ve Nagazaki trajedisinin yıldönümünde bu çağrıyla imzalayan partiler, ABD hükümetinin tasarladığı nötron bombası yapımına karşı çıkıyor. Milyonlarca insanı soğukkanlılıkla kırım aracı olan bu silâhın bar-barca niteliğini açığa vuruyorlar.

Böylesi bir adım, silâhlanma yarışını daha da kızıştıracak, dünya barışı için yeni tehlikeler doğuracaktır. Belgeyi imzalayan partiler, bütün barış-sever güçleri, özellikle sosyalist, sosyaldemokrat ve hıristiyanları, yumuşama politikasını şüdürmeye, askersel blokları kaldırmanın, onları dağıtmanın ön koşulu olarak, silâhsızlanmaya yönelik etkili önlemlerle barışı güvence altına almaya çağırıyorlar. Silâhlanma yarışına son vermek, özellikle nükleer silâhlanmayı durdurmak için halklara sesleniyorlar. Bütün yığınsal kırım araçlarının yasaklanmasına yönelik olarak, öncelikle böylesi silâhların yeni türlerinin üretimi ve geliştirilmesi yasaklanmalıdır.

Belçika Komünist Partisi
Bulgaristan Komünist Partisi
Danimarka Komünist Partisi
Alman Komünist Partisi
Almanya Sosyalist Birlik Partisi
Finlandiya Komünist Partisi
Fransız Komünist Partisi
Yunanistan Komünist Partisi
Büyük Britanya Komünist Partisi
İrlanda Komünist Partisi
İtalya Komünist Partisi
Kanada Komünist Partisi
Lüksemburg Komünist Partisi
Norveç Komünist Partisi
Avusturya Komünist Partisi
Polonya Birleşik İşçi Partisi
Portekiz Komünist Partisi
San Marino Komünist Partisi
İsveç Sol Komünistler Partisi
İsviçre İşçi Partisi
Sovyetler Birliği Komünist Partisi
İspanya Komünist Partisi
Çekoslovakya Komünist Partisi
Türkiye Komünist Partisi
Macaristan Sosyalist İşçi Partisi
Amerikan Komünist Partisi
Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi
Kıbrıs Emekçilerinin İleği Partisi-AKEL

Almanya Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Erich Honecker yoldaş'a

Çok değerli Honecker Yoldaş!

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, bütün Türkiye komünistleri, 65'inci doğum yıldönümünüzü içten duygularla, coşkuyla selâmlar, candan kutlar.

Dünya proletaryasının büyük önderi Karl Marks'ın anayurdunda, ilk sosyalist devletin gelişmiş sosyalizmi kurmasında, Siz Honecker yoldaş, büyük katkıda bulunuyorsunuz. Biz Türkiye komünistleri Sizi, proletarya enternasyonalizminin, komünist harekette birliğin, yeryüzünde barışın ardıcıl savunucusu, barış ve sosyalizmin kalesi Sovyetler Birliği'nin ve SBKP'nin ateşli dostu, uluslararası komünist hareketin Leninci savaşçısı ve seçkin bir önderi olarak tanıyoruz.

Demokratik Almanya Cumhuriyeti, emperyalizmin karşısında sosyalist ülkeler topluluğunun yüksek bir burcudur. Uluslararası gerginliğin azaltılması, silâhsızlanma, nükleer silâhların, nötron bombası gibi tüm yığınsal kırım silâhlarının yasaklanması, halklar arasında dostluk ve işbirliği savaşımında, Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin çok yönlü güçlenmesi büyük bir rol oynuyor. ASBP'nin yönetiminde, Siz Honecker yoldaşın önderliğinde, Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin uluslararası saygınlığının sürekli artmasından partimiz sevinç ve kıvanç duyuyor.

ASBP, Demokratik Almanya Cumhuriyeti komünistleri, halkların ulusal bağımsızlık, sosyal kurtuluş ve özgürlük savaşlarının yanında sürekli yer alıyor. Türkiye halkının, işçi sınıfının emperyalizme ve gericiliğe karşı yürüttüğü, barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm savaşına Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nin gösterdiği enternasyonalist dayanışmaya partimiz en büyük değeri biçiyor. Alman komünistleri, partimizin kurulduğu günlerden bu yana, yanımızda olmuşlardır. Değerli Honecker yoldaş, bu Leninci geleneğin zenginleşmesinde katkınız büyüktür.

Size, komünizm yolundaki savaşınızda daha büyük başarılar, sağlık ve uzun ömürler dileriz.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

25 Ağustos 1977

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi
Politik Büro Üyesi
A. Saydan yoldaşa

Çok değerli A. Saydan yoldaş!

60. doğum yıldönümünüzü en derin savaş duygularımızla candan kutlarız.

Bu 60 yılın 40 yıldan çoğu TKP sıralarında, en çetin savaş koşullarında geçmiştir. Her zaman partimizin Marksçı-Leninci savaş ülkü ve ilkelelerine, proletarya enternasyonalizmine bağlı kaldınız. Burjuvazinin en sert terörüne boyun eğmediniz, tabutluklarda bile bu ilkelerden en küçük ödün vermediniz. Bu ilkeleri, her soydan ve boydan oportünist ve sapık akımlara karşı savunmaktan hiç bir zaman geri durmadınız. Partimizin zor durumdan çıkmasına, yeni atılımlara geçmesine, onun kollektif yönetimine bütün varlığınızla yardımcı oldunuz. Yeni parti kadrolarının devrimci, Leninci yolda yetişmesine değerli katkıda bulundunuz, bulunuyorsunuz.

A. Saydan yoldaş! Türkiye Komünist Partisi'nin denenmiş, çetin sınavlardan geçmiş, yetişmiş bir savaş eri olarak bundan böyle de devrimci, Leninci görevinizi aynı dinçlikle, verimle yürüteceğinize inanıyoruz. Sana savaştan, uzun yıllar, uzun uzun ömürler dileriz.

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
adına
Genel Sekreteri
İ. Bilen

1 Ağustos 1977

TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın son politik gelişmeler üstüne «TKP'nin Sesi» radyosuna verdiği demeç

Soru: Bilen yoldaş, seçimlerin üzerinden yaklaşık üç ay geçiyor. Ama Meclis çalışmıyor. Egemen güçler anayasa dışı bir hükümet dayattılar, ama bu hükümet kendi çelişkileriyle başa çıkamıyor. Bu durum neyi gösteriyor? Ülkeyi saran bunalımdan çıkış yolu nedir? Ulusal Demokratik Cephenin oluşmasıyla ilgili gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yanıt: Burjuvazi istediği hükümeti kuramamıştır, kuramıyor. Bu durum halkımızla egemen sınıflar arasındaki çelişkilerin daha da sertleştiğini, özellikle işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki çelişkinin keskinleştiğini gösteriyor. Burjuvazi eski yöntemlerle hükümet edemiyor. Meclis'in, bugünkü hükümetin durumu burjuvazinin gücünü değil, zayıflığını gösteriyor. Bugün devlet düzeni öylesi bir duruma geldi ki, devlet çarkları birbirini yiyor, birbirini dinlemiyor. Yüksek Mahkemeler karar veriyor, hükümet uygulamıyor. Sarsıntı polise, orduya kadar uzanıyor. Bugünkü hükümet ortakları tıpkı birer derebeyi gibi bakanlıkları kullanıyor. Demirel-Türkeş-Erbakan birbirini bir yana itiyor, öbür yana çekiyor. Her biri kendine bir çıkar kaynağı arıyor, buluyor.

Bunalım var. Hızla derinleşiyor. NATO'ya bağlılık, silâhlanma yarışı süregidiyor. Borçlanma, döviz darlığı, enerji bunalımı, zamalar, ekonomik yıkım, daha da artıyor, halk yoklara kuyruk oluyor. Hükümet bu sorunların üstesinden gelemiyor, gelemeyecektir.

Hükümetin karşısındaki güçler boyun eğmiyor kurşuna, baskıya, teröre. En başta işçi sınıfı bu karşı koyuşu sürdürüyor, yürütüyor.

Durum şudur: İşçi sınıfı bütün halkın, ezilen bütün ulusal azınlıkların biricik doğal temsilcisi olarak ortaya çıkmıştır. Ve biricik Leninci partisi, Türkiye Komünist Partisi yığınları örgütlemeye, düzenli savaşa sürmeye çalışıyor. İşte bu güçler, bu gelişme işbirlikçi burjuvazinin politikasını engelliyor.

Karşılıklı güçlerin yer alımında oransal değişimler oldu. Seçimlerin sonuçları burjuvazinin iç çelişkilerinin kalkmadığını, arttığını gösterdi. İşçi sınıfının, demokratik güçlerin konumları daha da güçlendi.

İşbirlikçi burjuvazi yenilmez değildir, yenilir. Bu hükümeti, işbirlikçi-teknelci burjuvazinin hükümetini, faşizme tırmanan bu hükümeti devirme olanağı vardır. Yeter ki bu olanaklar gereğince kullanılsın.

Neyle alaşağı edilecek bu hükümet? Nasıl kurtulacak Türkiye? Bu an-

çak işçi sınıfının çevresinde bütün ilerici, ulusal demokratik güçleri toplamakla olur, bir savaş cephesi kurmakla olur. Bu da Ulusal Demokratik Cephe'dir.

Ulusal Demokratik Cephe neden ulusaldır? Çünkü ulusun büyük, ezici çoğunluğu bu hükümeti devirmek, felâketlerin kaynağı olan emperyalizmden kurtulmak, ulusal onurunu çiğnetmemek, halkın genliğini, gelişmesini sağlayacak bir hükümet, bir düzen istiyor ve bunun için savaşıyor. Yabancı boyunduruktan kurtulmak, NATO'dan çıkmak, İkili Anlaşmaları yırtmak, tarafsız dış politika izlemek savaşı yürütüyoruz. Ulusal varlık, yokluk sorunudur bu. Bu savaşın ulusal niteliği buradan geliyor.

Ulusal Demokratik Cephe neden demokratiktir? Gözü dönmüş Demirel'lerin, Türkeş'lerin faşizme tırmanışına son vermek, tekellerin, ağalığın baskısına, talanına son vermek, yurttaş haklarını eksiksiz sağlamak, ulusal azınlıklara hak eşitliği sağlamak, demokratik toprak reformunu gerçekleştirmek, halka ekmek, iş, okul vermek, işçi sınıfına demokratik özgürlükleri, onun öncü partisi Türkiye Komünist Partisi'ne legal çalışma hakkını sağlamak – bütün bunlar halkımızın demokratik istekleridir.

Tekelci burjuvazinin ne yurdu, ne ulusu var. Onun dini imanı kârdır, paradır.

Bugün işçi sınıfı bu işbirlikçi-tekelci burjuvazinin karşısında grevlerde-dir. Onun en fazla yabancı sermayeye bağlı örgütüne – MESS'e karşı aylardan beri yığıtçe savaşıyor. Savaşım sertleşiyor. Tunç'lar bile genel grevden söz ediyor. Yapmak istemiyorlar ama, tabanın atılımını da engelleyemiyorlar. İşçi sınıfının bu atımları içinde egemen sınıfları korkutan bir başka şey daha vardır. Türkiye Komünist Partisi'nin gelişmesi, güçlenmesi. TKP'nin legale çıkması ulusal bir sorun oldu. Eskiden «yok» diyorlardı, şimdi «Herşeyt o yapıyor» diyorlar. TKP emekçi yığınlara iniyor, daha da incek. «Fabrikalar kalemizdir» belgisi gerçekleşiyor. Savaşkan yeni kadrolar en başta işçi sınıfının sıralarından geliyor. Bu kadroları yetiştirmek, yetiştirmek ... Bunlar, atılğan, özverili, grevlerden, 1 Mayıs alanlarından, savaşlardan gelen kadrolardır. Egemen güçlerin korkuları bundandır.

Bugünkü düzen kökünden çürüktür. Yıkılacaktır. Burjuvazinin en sömürgeci, en gerici, emperyalizme en bağlı kesimi uzun süre ayakta kalamaz. Egemenliğini zorla Sancar'larla, o da bir süre sürdürür, ancak. 41 milyon, Demirel, Türkeş kırıp yerine oturacaksa, söz yok. Ama bunu ne Hitler, ne Musolini yapabildi. Şimdi sosyalist bir dünya, güçlü bir uluslararası komünist ve işçi hareketi var. Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nin 60. yılını kutluyoruz. Çağımız ne Birinci, ne de İkinci Dünya Harbi öncesidir.

Lenin'in 1905'te söylediği gibi, Partinin önünde ikili, bir tek ödev duruyor:

Bütün halkın başında demokratik cumhuriyet için savaşmak, bütün emekçilerin ve sömürülenlerin başında sosyalizm için savaşmak. Komünist Partisinin önünde duran görev bugün ulusal bağımsızlığı ve demokratik anayasal bütün hakları savunmak ve onları gerçekleştirmektir. Yiğınların savaşlarını bu yöne yöneltmektir.

İşçi sınıfının birliği, ulusal demokratik cephenin omurgasıdır. İşçi sınıfının tek başına düşmanları yenmesi olanağı yoktur. Ulusal Demokratik Cephe bütün halkın, emekçi halkın birliği, başta işçi-köylü bağlaşıklığı temelinde kurulur: Türkiye'de kent orta katmanları, köylülük büyük bir çoğunluktur. Bu yiğın örgütlenir, savaş alanlarına çekilirse başarı sağlanabilir. Gençlik, kadın hareketi, barış hareketi gelişiyor. Burjuvazinin ilerici kolunu da cepheye çekmek için koşullar olgunlaşıyor. Ulusal Demokratik Cephe'nin oluşma olanakları bugün her zamankinden daha fazla vardır. Ulusal Demokratik Cephe belgisinin birden böylesine yaygınlaşması, halk yiğınlarının hızla bilinçlendiğini gösterir. Bu işçi sınıfının ve onun savaşkan kolu TKP'nin yürüttüğü savaşların sonucudur.

Türkiye Komünist Partisi bu belgiyi kurulduğu günden beri savunuyor, bunun için savaşıyor. Kuvvayı Milliye, özünde ulusal bir cepheydi. Böyle olduğu için Partimiz onu destekledi.

Cephe bozguncuları ne derse desin, cepheyi engellemek isteyen işbirlikçi burjuvazi, onun hükümeti ne yaparsa yapsın, bütün legal sosyalist partiler, CHP, sosyal demokratlar, bütün yurtsever politikacılar, düşünürler, din adamları yurdunu, taşını, toprağını seven herkes, halkın yoksulluğuna razı olmayan, sokakta insanların kurşunlanmasına karşı çıkan herkes, bu cephede yerini almalıdır, alacaktır. Ulusal Demokratik Cephe'de Maoçuların, faşistlerin, işbirlikçilerin yeri yoktur. Bu cephe onlara karşıdır. Ulusal Demokratik Cephe günceldir. Ama kimilerin sandığı gibi gel geç değildir. Taktik bir oyun hiç değildir.

Partimizin önünde duran sorunlar, en köklü çözüm bekleyen sorunlardır. Emperyalizme bağımlılıktan kurtulmak, halk düşmanı rejimi devirmek, hükümeti devirmek, faşizmi önlemek, halktan yana demokratik bir hükümeti işbaşına getirmek, halka genlik, iş, ekme sağlamak, bir harp tehlikesini önlemek, kalıcı bir barış için sürekli savaşmak ve böylece ileri demokratik bir düzenin yollarını açmak ve bu yoldan sosyalizme gitmektir. İşçi sınıfı, Ulusal Demokratik Cephe'ye dört elle sarılmakla, bunu oluşturmak için savaşmakla bugünden sosyalizmin yollarını açıyor. Komünist Partisi işte bunun için savaşıyor.

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Federal Almanya'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçılardan satın alabilirler:

Adam-Kuckhoff-Buchhandlung

5100 Aachen

Löhegraben 4

Buchhandlung Ludwig Feuerbach

8600 Bamberg

Obere Brücke 3

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

5070 Bergisch-Gladbach

Bensberger Straße 128

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

4800 Bielefeld

Feilen Straße 10

Progress-Buchhandlung

5300 Bonn

Oxford Straße 17

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

3300 Braunschweig

Adolfstraße 1

Dein Buch Volksbuchhandlung

2800 Bremen 1

Richtweg 4

Wissen und Fortschritt Buchhandlung

6100 Darmstadt

Leuteschläger 3

Büchershop Angela Davis

4600 Dortmund

Kampstraße 80

Heinrich-Heine-Buchhandlung

4000 Düsseldorf

Ackerstraße 3

Libresso-Buchzentrum Sabine Weber

8520 Erlangen

Schiffstraße 5

Karl-Liebknecht-Buchhandlung
4300 Essen 1
Viehofer Platz 14
Tat-Buchhandlung «Johanna Kirchner»
6000 Frankfurt/Main
Schumannstraße 56
Buchzentrum in der Goethestraße
6000 Frankfurt/Main
Goethestraße 56
Buchhandlung Walter Herbst
7800 Freiburg
An der Mehlwaage 2
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
6300 Gießen
Schiffenberger Weg 1
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3400 Göttingen
Burgstraße 24
Internationale Buchhandlung GmbH.
2000 Hamburg 13
Johnsallee 67
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
3000 Hannover
Hamburger Allee 37
Buchhandlung kollektiv GmbH.
6900 Heidelberg
Plöck 64a
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3500 Kassel
Werner-Hilpert-Straße 5
Kollektiv-Buchhandlung
2300 Kiel 1
Falckstraße 16
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5000 Köln
Fleischmengersgasse 31
Buchhandlung Rosa Luxemburg
4150 Krefeld
St.-Anton-Straße 86

Bücherzentrum Süd-West
6500 Mainz
Bilhildisstraße 15
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
6800 Mannheim
U 2, 3
Wissen und Fortschritt Buchhandlung GmbH.
3550 Marburg
Am Grün 56
Buchhandlung Libresso
8000 München 40
Türkenstraße 66
Karl-Liebnecht-Buchhandlung
4400 Münster
Steinfurter Straße 15
Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8500 Nürnberg
Weinmarkt 12 a
Dein Buch Volksbuchhandlung
2900 Oldenburg
Am Damm 26
Libresso-Buchzentrum Sabine Weber
8400 Regensburg
Glockengasse 7
Lenchen Demuth-Buchladen
6600 Saarbrücken
Nauwieser Straße 13
Wissen und Fortschritt Buchhandlung
5900 Siegen
Freudenberger Straße 18
Buchhandlung Hornung und Steinbach
7000 Stuttgart
Wilhelmsplatz 1
Buchhandlung W. A. Bastigkeit
5500 Trier
Lindenstraße 10
Friedrich-Engels-Buchhandlung
5600 Wuppertal-Elberfeld
Gathe 55-57

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!

İÇİNDEKİLER

Sayfa

<i>Yumjagin Sedenbal</i> Büyük Oktobr ve Moğolistan'ın sosyalizm yolu	763
<i>Hermann Axen</i> Barış, güvenlik, işbirliği ve sosyal ilerleme uğrunda	684
xx: Büyük Oktobr ve günümüz dünyası	697
<i>Gus Hall</i> Partinin sınıfsal tutumu ve oportünizmle savaşım	699
<i>Bakir İbrahim</i> İlerlemenin gerekli koşulu	706
<i>Bohuslav Chnoupek</i> Dünyada olumlu değişimlerin ana etkeni	713
<i>K. Karasev</i> Gelişmiş sosyalizmin yasası	722
<i>John Purton</i> Sermaye ihracı – emperyalizmin esas temellerinden biridir	730
<i>James Peterson</i> Yalancılığın hizmetinde	741
xx: ABD askersel-sanayi kompleksi ve silâhlanma yarışı	751

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin çağrısı	756
xx: Avrupa komünist ve işçi partilerinin çağrısı	759
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın ASBP MK Genel Sekreteri Erich Honecker yoldaşa mesajı	760
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın TKP MK Politik Büro üyesi A. Saydan yoldaşa mesajı	761
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın son politik gelişmeler üstüne «TKP'nin Sesi» radyosuna verdiği demeç	762